T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL MÜZİK DERSLERİNDE KULLANILAN ÇOCUK ŞARKILARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

OZAN GELEN

İzmir
2023

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTAOKUL MÜZİK DERSLERİNDE KULLANILAN ÇOCUK ŞARKILARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

OZAN GELEN

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ ESİN UÇAL CANAKAY

İzmir
2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "Ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkılarına ilişkin öğretmen görüşleri" adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

30/01/2023

Ozan GELEN

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 28/02/2023

Tez Başlığı: Ortaokul Müzik Derslerinde Kullanılan Çocuk Şarkılarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam **107** sayfalık kısmına ilişkin, **27/02/2023** tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin**-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 14 tür.**

- http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/ adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum **X**

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) x	**Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) □**
x Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, **x** Kaynakça hariç, **x** Alıntılar dâhil, **x** Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	□ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, □ Kaynakça dâhil, □ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. x **EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. x**	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Ozan GELEN
Öğrenci No : 2019950236
Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi
Programı : Müzik Öğretmenliği
Statüsü : Yüksek Lisans **x** Doktora □

ÖĞRENCİ	**DANIŞMAN**
Ozan GELEN	Dr. Öğr. Üyesi Esin Uçal CANAKAY
28/02/2023	28/02/2023

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +ş /eya a aşvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimimden bu yana öğretmenliği ve destekleri ile yanımda olan, bana ilham veren, tez yazım sürecim boyunca bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan ve teizimin her aşamasında yanımda olan, beni motive eden, sorduğum her soruya sabır ve güleryüzü ile cevap veren sevgili tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Esin UÇAL CANAKAY'a, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca maddi manevi yanımda olan ve bilgisi ile desteğini esirgemeyen sevgilim Zeynep Demir'e, aldığım her kararda ve yaşamım boyunca her zaman yanımda olan sevgili babam Cemal GELEN, annem Münire GELEN, kardeşlerim Gamze GELEN ve Oğuzhan GELEN'e sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET vii
ABSTRACT viii
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Amaç ve Önem 3
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri 4
1.4. Sınırlılıklar 4
BÖLÜM II 5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE 5
2.1. Eğitim ve Müzik Eğitimi 5
2.2. Ergenlik Döneminde Çocuklar 8
2.2.1 Ergenlerde Kabul Görülme ve Beğenilme Gereksinimi 9
2.3. Ortaokul Dönemi Çocuklarının Ses Özellikleri 10
2.3.1 Ortaokul Dönemi Çocuklarında Ses Eğitimi 18
2.4. Şarkı Sözlerinin Ortaokul Çocukları Üzerinde Etkisi 21
2.5. Ortaokul Müzik Derslerinde Şarkı Seçimi 24
2.6. Ortaokul Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkılar 31
2.7. Eğitim Müziği 32
2.8. İlgili Yayın ve Araştırmalar 35
BÖLÜM III 40
YÖNTEM 40
3.1. Araştırmanın Modeli 40
3.2. Çalışma Grubu 41

3.3. Veri Toplama Araçları 43

3.4. Veri Toplama Süreci 44

3.5. Verilerin Analizi..... 44

3.6. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği..... 44

3.7. Araştırmacının Rolü 45

BÖLÜM IV..... 45

BULGULAR..... 46

4.1. Öğrenciler Tarafından En Çok Beğenilen Çocuk Şarkıları ile Bu Şarkıların Yapısal ve Biçimsel Özelliklerine İlişkin Bulgular.....46

4.2. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Öğrencilerin Şarkılarda En Çok Zorlandıkları Yönler Hakkında Görüşlerine İlişkin Bulgular 60

4.3. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Şarkı Seçimine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular 62

4.4. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Şarkı Seçiminde Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanılmasına İlişkin Bulgular 63

4.5. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Çocuk Şarkısı Besteleme Tekniklerine İlişkin Görüşleri Doğrultusunda Bulgular.....64

4.6. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Derslerinde Son Yıllarda Yeni Bestelenmiş Çocuk Şarkıları ve Klasikleşmiş Çocuk Şarkılarına Yer Verme Durumlarına İlişkin Bulgular 67

BÖLÜM V..... 75

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER..... 75

5.1. Sonuç..... 75

5.2. Tartışma..... 77

5.3. Öneriler.....84

KAYNAKÇA..... .85

EK 1. ÖĞRENCİ AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ.....94

EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....95

EK 3. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI.....96

EK 4. ETİK KURUL VE UYGULAMA İZİNLERİ.....98

EK 5. GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU.....101

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 Cooksey'e göre mutasyon dönemi aşamaları ve erkek sesleri sınıflaması.....14
Tablo 2 Gackle'a göre mutasyon dönemi aşamaları ve kız çocuk sesleri sınıflaması.....17
Tablo 3 Araştırma evreni içerisinden tesadüfi örnekleme ile belirlenen okullar.....41
Tablo 4 Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin kişisel bilgiler formu.....42
Tablo 5 Öğretmen görüşleri doğrultusunda öğrencilerin en sevdiği şarkılara ilişkin bulgular.46
Tablo 6 En çok beğenilen şarkıların bestecileri, ses sınırları, form yapısı ve ton bilgilerine ilişkin bulgular.....47
Tablo 7 Ortaokul müzik derslerinde en çok beğenilen şarkı türlerine ilişkin bulgular.....54
Tablo 8 Ortaokul müzik derslerinde çocuk şarkılarının temposuna ilişkin öğretmen görüşleri.....57
Tablo 9 Ortaokul müzik derslerinde sevilen çocuk şarkılarının tonal ya da makamsal oluşuna ilişkin öğretmen görüşleri.....59
Tablo 10 Ortaokul müzik öğretmenlerinin öğrencilerin şarkılarda en çok zorlandıkları yönler hakkında görüşleri.....60
Tablo 11 Ortaokul müzik öğretmenlerinin şarkı seçiminde ders kitabı dışında kaynak kullanmaya ilişkin görüşlerine ilişkin bulgular.....63
Tablo 12 Ortaokul müzik öğretmenlerinin çocuk şarkısı besteleme tekniklerine ilişkin görüşleri.....64
Tablo 13 Müzik öğretmenlerinin yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına derslerinde yer verme durumuna ilişkin görüşleri.....67
Tablo 14 Öğretmenlerin ortaokul öğrencilik dönemlerinde öğrendikleri eski çocuk şarkılarına müzik derslerinde yer vermelerine ilişkin bulgular.....69
Tablo 15 Ortaokul müzik dersi repertuarında klasikleşmiş çocuk şarkıları ve güncel çocuk şarkılarının eklenmesi veya düzenlenmesine ilişkin öğretmen görüşleri.....70
Tablo 16 Müzik öğretmenlerinin yerli-yabancı popüler şarkılara müzik derslerinde yer vermesi durumuna ilişkin bulgular.....71

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Erkek çocukların ses mutasyonu dönemlerine göre vokal ranj ve tessituraları.....15
Şekil 2. Kız çocuklarının ses mutasyonu dönemlerine göre vokal ranj ve tessituraları.....18
Şekil 3. Tebessüm şarkısı analizi.....49
Şekil 4. Çanakkale Türküsü analizi.....50
Şekil 5. Yurdumda şarkısı analizi.....51
Şekil 6. Mavi Gezegen şarkı analizi.....52
Şekil 7. Bilmece şarkısı analizi.....53
Şekil 8. Müzik derslerinde ele alınan konu ve temalar.....55
Şekil 9. Öğrencilerin müzik derslerinde söylemekten keyif aldığı şarkılarda işlenen tema ve konular.....56
Şekil 10. Ortaokul müzik derslerinde sevilen şarkıların besteleme teknikleri bakımından ortak özellikleri.....58
Şekil 11. Ortaokul müzik öğretmenlerinin şarkı seçiminde dikkat ettiği özelliklere yönelik görüşleri.....62

ÖZET

ORTAOKUL MÜZİK DERSLERİNDE KULLANILAN ÇOCUK ŞARKILARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Çocuk şarkıları müzik eğitimi içerisinde oldukça önemli bir yere sahiptir ve ortaokul müzik eğitimi dersleri genel olarak şarkı söyleme etkinlikleri ile yürütülmektedir. Ortaokul kademesinde eğitim görmekte olan öğrenciler ergenlik evresinin, erken ergenlik dönemi içerisinde bulunmaktadırlar. Bu dönem içerisinde ortaokul çocuklarının fiziksel ve psikolojik süreçleri eğitimciler tarafından dikkatle izlenmelidir. Ortaokul öğrencilerinin müzik derslerine ilgi, tutum ve katılımlarının yüksek olması için derslerde yer verilecek şarkıların onların fiziksel ve psikolojik değişimlerine uygunluğu büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada ortaokul müzik öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak en beğenilen çocuk şarkılarının belirlenmesi, bu şarkıların ortak özelliklerinin saptanması ve eğitim müziği besteciliğine ilişkin önerilerin ortaya konması amaçlanmıştır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İzmir iline bağlı 30 ilçedeki ortaokullarda görev yapan 30 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Bu araştırmada en beğenilen çocuk şarkılarının belirlenmesi, bu şarkıların ortak özelliklerinin saptanması ve eğitim müziği besteciliğine ilişkin önerilerin oluşturulabilmesi için müzik öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkılarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmanın sonucunda, en sevilen beş şarkının 'Tebessüm', 'Çanakkale Türküsü', 'Yurdumda', 'Mavi Gezegen' ve 'Bilmece' şarkıları olduğu, tonal şarkıların makamsal şarkılara göre daha çok sevildiği, en çok tercih edilen türün yerli-yabancı popüler şarkılar olduğu, öğrencilerin şarkılarda en çok sevdikleri konunun Atatürk ve vatan sevgisi olduğu, çoğunlukla hızlı tempolu şarkıların sevildiği görülmüştür. Araştırma kapsamında görüşme yapılan müzik öğretmenlerinin çoğunlukla ders kitabı dışında kaynak kullandığı, yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına derslerinde yer verdikleri ve ortaokul müzik dersi repertuarında güncel ve klasik şarkıların bir arada harmanlanmış biçimde yer verilerek kitapların güncellenmesine yönelik görüşleri araştırma sonuçları arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk şarkıları, eğitim müziği besteciliği, ergenlik dönemi, ses mutasyonu

ABSTRACT

TEACHERS' OPINIONS ON CHILDREN'S SONGS USED IN SECONDARY SCHOOL MUSIC LESSONS

Children's songs have a very important place in music education and secondary school music education lessons are generally carried out with singing activities. Students studying at the secondary school level are in the early adolescence period of the adolescence stage. During this period, the physical and psychological processes of secondary school children should be carefully monitored by educators. In order for secondary school students to have a high interest, attitude and participation in music lessons, it is of great importance that the songs that will be included in the lessons are suitable for their physical and psychological changes. In this study, it was aimed to determine the most popular children's songs based on the opinions of secondary school music teachers, to determine the common features of these songs and to present suggestions for educational music composition.

In this research, document analysis and interview technique, which are qualitative research methods, were used. The study group of the research consists of 30 music teachers working in secondary schools in 30 districts of İzmir. In this research, interviews were held with music teachers in order to determine the most popular children's songs, to determine the common features of these songs and to create suggestions for educational music composition. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the research.

Within the scope of this research, it is aimed to examine the opinions of teachers about children's songs used in secondary school music lessons, it was concluded that the five most popular songs were 'Tebessüm', 'Çanakkale Türküsü', 'Yurdumda', 'Mavi Gezegen' and 'Bilmece'. It is observed that tonal songs are more popular than maqam songs. According to the results of the research, it has been determined that the most preferred song type is domestic and foreign popular songs. It has been seen that the most favorite subject of the students among the song themes and subjects is the love of Atatürk and the country, and mostly fast-paced songs are liked. It was observed that the music teachers interviewed within the scope of the research used extracurricular resources besides the textbook and included newly composed children's songs in their lessons. Among the results of the research are the teachers' views on updating the books by including contemporary and classical songs in the secondary school music lesson repertoire.

Keywords: Children's songs, educational music composition, adolescence, voice mutation.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Müzik, insanoğlunun ortaya çıkışı ile eş zamanda ortaya çıktığı düşünülen bir olgudur. Müzik olgusu ile ilgili birçok filozof, sanatçı, bilim adamı ve eğitimcinin çeşitli tanımlamaları bulunmaktadır. Eflatun müziği "Tanrının dili" olarak tanımlarken, Weber insan ruhunun dili olarak tanımlamıştır. Her iki tanımlamada da kullanılan dil ögesi müziğin bir iletişim aracı olduğunu göstermektedir. Dede Efendi ise müzik kavramını "insanlığın ahlakını arındıran kutsal bir bilim" olarak tanımlamış ve aynı ilahi bakış açısına benzer şekilde Beethoven ise müzik kavramını "tanrısal bir sanat" olarak tanımlamıştır. Dede Efendi ve Beethoven'in yaptığı tanımlara bakıldığında müzik kavramına dinsel bir anlam yüklendiğini ve müzik sanatının insanlığa sunulan kutsal bir armağan olduğu ifade edilmektedir (Uçan, 1996, s. 11).

Müzik eğitimcisi Ali Uçan ise "Duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür" şeklinde bir tanımlama yapmıştır (Uçan,1997, s. 10). Tüm tanımlamaların ışığında müzik kavramının insanların duygu ve düşüncelerini belirli bir düzen içerisinde ahenk (uyum) kurallarına uygun sesler bütünü ile insanlara aktardığı bir sanat dalı ve iletişim aracı olduğu düşünülebilir.

Etkin bir eğitim aracı ve bir disiplin olarak müzik, eğitim sistemlerinde bir eğitim aracı olarak yer almıştır. Sanat eğitiminin bir kolu olan müzik eğitimi, demokratik ve çağdaş toplumlar için oldukça büyük bir öneme sahiptir.

Müzik eğitimi kısaca "bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma ya da bireyin müziksel davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir" şeklinde tanımlanabilir (Öz Biber, 2001, s.105).

Müzik eğitiminin amacı bireyler üzerinde sevgi, sorumluluk, yaratıcılık duygularının gelişmesini sağlamak, müziği sevdirmek, bireylere müzik dinleme alışkanlığı kazandırmak, bireylerin müzik yapma becerisiyle birlikte müziksel beğeni düzeylerini yükseltmektir.

Müzik eğitimi, genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olarak üç alt başlıkta incelenmektedir. Genel müzik eğitimi, müziğe ilgisi ve yeteneği olsun ya da olmasın herkesin alabileceği müzik eğitimidir. Özengen (amatör) müzik eğitimi, isteğe bağlı olarak yapılır. Mesleki müzik eğitimi ise, müziğe ilgili ve yetenekli kişiler arasından

belirli sınav uygulamaları yapılarak belirlenen bireyler ile yapılmaktadır (Öz Biber, 2001, s.105).

Müzik eğitiminin insanoğlunun eğitim yaşamında büyük bir yeri ve önemi olduğu düşünülmektedir. Macar müzik eğitimcisi Kodaly'nin "eskiden çocuğun müzik eğitimi, doğumundan dokuz ay önce başlamalı, diye düşünürdüm. Şimdi aynı düşünce de değilim. Çocukların müzik eğitimi annenin doğumundan dokuz ay önce başlamalı" şeklindeki düşüncesi müzik eğitiminin ne kadar erken başlaması gerektiğini ve müzik eğitiminin yaşam boyu önemini göstermektedir (Öz Biber, 2001, s.104).

4+4+4 eğitim sistemi içerisinde bulunan ilkokul, ortaokul ve lise eğitimi olarak basamaklanmış 12 yıllık zorunlu eğitim sürecinin her aşaması, eğitimciler tarafından dikkatlice ve titizlikle sürdürülmektedir. Bireylerin çocukluk dönemini tamamen kapsayan bu eğitim sürecinin ortaokul dönemi de bireylerin gelişmesi ve zorunlu eğitimin diğer aşamalarına geçmeleri açısından eğitim basamakları içerisinde ayrı bir öneme sahiptir. Ortaokul eğitim sürecinin çok titiz, dikkatli bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Bunun temelinde ortaokul eğitimine başlayan bireylerin, insanoğlunun hayatında önemli bir evre olan ergenlik döneminin (genel olarak) ortaokul eğitimi başlangıcı ile birlikte başlaması yer almaktadır.

Ergenlik (Adölesan dönem) sağlıklı her bireyin yaşamı içerisinde içinden geçtiği evrelerden biridir. Ergenlik, ülkemizde kızlarda ortalama olarak 10-12, erkeklerde 12-14 yaşları arasında başlar ve genellikle 21 – 24 yaşları arasında sona erer (Büyükgönenç ve Törüner, 2012, s. 54). Genel olarak ergenlik evresi, kişinin çocukluk döneminin bitişi ile bireyin erişkinliğe adım atmasıyla son bulmaktadır.

Ortaokul kademesinde eğitim görmekte olan öğrenciler ergenlik evresinin, erken ergenlik dönemi içerisinde bulunmaktadırlar. Erken ergenlik dönemi genel olarak bireylerin 11-14 yaş arasında yaşadığı insanoğlunun yaşam evrelerinden ergenlik evresi içerisinde bulunan dönemlerden biridir. Erken ergenlik döneminin getirdiği duygu durum değişikliği ortaokul bireylerinin beğeni kavramlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Kabul görülme ve beğenilme arzularının erken ergenlik dönemi içerisinde bireyler açısından önemli olduğu ve ortaokul müzik derslerinin genel olarak şarkı söyleme üzerinden yürütüldüğü düşünüldüğünde öğrencilerin derse karşı ilgisi ve tutumu açısından onların sevdiği ve değer verdiği şarkıların bilinmesi, bu şarkılara derslerde yer verilmesi ve bu şarkıların eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından analizinin önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Erken ergenlik dönemi içerisinde bulunan ortaokul öğrencilerinin dinlediği ve sevdiği çocuk şarkılarının bireylerin yaş gruplarına uygunluğu, şarkıların konuları, şarkı sözlerinin

anlamı, şarkıların tonal/makamsal yapıları, şarkıların prozodik yapısı, öğrencilerin sevdiği şarkı türleri gibi kriterlerin araştırılması ve belirlenmesinin eğitimcilere ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Müzik öğretmeni adayları lisans eğitimleri süresince armoni, eğitim müziği besteleme teknikleri, müzik biçimleri alanlarında eğitim almakta ve çalışmalar yapmaktadırlar. Bu çalışmanın müzik öğretmeni adaylarına, müzik eğitimcilerine ve eğitim müziği repertuarına katkı yapan bestecilere çocuk şarkısı besteleme konusunda fikir sunması açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

Ülkemiz Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ders programlarında işlenmekte olan Eğitim müziği besteleme teknikleri ve Okul müziği dağarı derslerinin çocuk müziği besteleme alanına etkileri, çocuk müziğinin öğretmen adayları açısından tanınması, derslerde kullanılmak üzere seçilmesi gibi konular bakımından önemi büyüktür. Eğitim müziği besteleme teknikleri dersi ve Okul müziği dağarı derslerinin içeriğinin genişletilmesi ve ders saatlerinin artırılmasının öğretmen adaylarına çocuk şarkılarının tanıtımı ve besteleme tekniklerinin öğretilmesinde büyük katkı sağlayacak ve öğretmen adaylarının meslek hayatında çocuk müziği ile ilgili daha donanımlı olmalarını sağlayacaktır.

1.2. Amaç ve Önem

Teknolojinin gelişmesi ve dinletisel müzik yayınlarının ulaşılabilirliğinin artması sonucu çocuk şarkıları eğitim içerisinde geri planda kalabilmektedir. Bu araştırmada müzik öğretmenlerinin görüşleri ile öğrenciler üzerinde popüler kültürün etkilerinin saptanmasının, çocuk şarkılarının çocuklar üzerindeki etkisinin ve dersler içerisindeki yerinin araştırılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Literatürde çocuk müziği üzerine yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda çocuk müziği farklı farklı yönleri ile derinlemesine incelenmiş ve besteleme tekniklerine de değinilmiştir. Konu ile ilgili literatür taramasında genel olarak çocuk şarkılarına eşlik konularının ele alındığı görülmüştür. Çocuk şarkılarında prozodi ve şarkı söyleme becerisini geliştirmeye yönelik çalışmalara da rastlanmaktadır. Yapılan literatür taramasında çocuk şarkısı besteleme, en sevilen çocuk şarkılarının saptanması ve öğretmen görüşlerine ilişkin belirlenmesi ile ilgili yayınların ise yukarıda söz edilen konulardan daha az olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada ortaokul dönemindeki çocuklar tarafından en beğenilen şarkıların belirlenmesi ile besteleme teknikleri gözetilerek besteleme çalışması yapılırken dikkat edilecek konular belirlenmiştir. Elde edilen bulgular ve bu bulgulara dayalı olarak geliştirilen öneriler ile müzik öğretmenliği lisans öğrencileri, müzik öğretmenleri ve eğitim müziği

besteciliği ile ilgilenen kimseler çocuk müziği besteleme çalışmalarını daha kurallı ve yaş grubunun yapısına uygun çalışmalar ortaya çıkartabilecektir. Ülkemizde bu konuda yapılan çalışmaların azlığı ve sadece şarkıların analizinin yapıldığı çalışmalar besteleme çalışmaları konusunda yeterince fikir sunmamaktadır. Bu çalışma ile müzik eğitimcileri ve müzisyenlerin besteleme çalışmalarına ve derslerine katkı sağlanması umulmaktadır.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda problem cümlesi ve alt problem cümleleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

Ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkılarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

1. Müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ortaokul müzik derslerinde;

a. En çok beğenilen çocuk şarkıları ve bunlar arasında ilk beş şarkı hangisidir?

b. En çok beğenilen çocuk şarkıları yer verilen konular ve besteleme teknikleri bakımından hangi yapısal ve biçimsel özelliklere sahiptir?

2. Ortaokul müzik öğretmenlerinin öğrencilerin şarkılarda en çok zorlandıkları yönler hakkında görüşleri nelerdir?

3. Ortaokul müzik öğretmenlerinin şarkı seçimine ilişkin görüşleri nelerdir?

4. Ortaokul müzik öğretmenlerinin şarkı seçiminde ders kitabı dışında kaynak kullanmaya ilişkin görüşleri nelerdir?

5. Ortaokul müzik öğretmenlerinin çocuk şarkısı besteleme tekniklerine ilişkin görüşleri nelerdir?

6. Ortaokul müzik öğretmenlerinin derslerinde son yıllarda yeni bestelenmiş çocuk şarkıları ve klasikleşmiş çocuk şarkılarına yer verme durumları nasıldır?

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma İzmir iline bağlı 30 ilçenin her birinden belirlenmiş bir okul ve o okulda görev yapan müzik öğretmenlerinin görüşleri ile belirlenen şarkılarla ve ulaşılan kaynaklar ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim ve Müzik Eğitimi

Eğitim çağlar boyunca insanoğlunun yaşamında vazgeçilmez bir süreç olmuş ve büyük rol oynamıştır. Eğitime büyük önem verilmiş ve eğitim insanların yaşamını büyük ölçüde etkilemiştir. Toplumlarda olmazsa olmaz yadsınamaz bir gerçek olan eğitim, insanın değerler sistemini ve inançlarını etkileyerek hayata bakış açılarını belirlemektedir. İnsanoğlunun tarih sayfasına çıkışından itibaren ön planda olan eğitim sürekli gelişim göstererek varlığını devam ettirmiştir.

Eğitim önceden belirlenmiş ve planlanmış amaçlar doğrultusunda insanlarda istendik yönde davranış değişikliği yaratmayı amaçlayan sistemdir. Genel bir anlam çıkartacak olursak eğitim, insanları belirli amaçlar doğrultusunda yetiştirme sürecidir. Bu süreci tamamlayan bireylerin kişiliği farklılaşır (Fidan, 2012, s. 4). Davranışları değiştirme ve geliştirme süreci olan eğitim, bireyin kendini tanımasını ve gerçekleştirmesini sağlayan bir süreçtir (Can, 2004, s. 104).

Eğitim formal, informal ve son zamanlarda bir eğitim türü olarak literatüre eklenen sargın eğitim olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

Formal eğitim öğrenmenin planlı, programlı, örgütlü ve hiyerarşik bir şekilde tasarlanarak uygulanması ile sürdürülür. Bu süreç sonunda bir sertifika, diploma veya bir belgeye ulaştıran eğitim formal eğitimdir. Uzman kişiler tarafından gerçekleştirilen bu eğitim türü okullarda ve eğitim veren kuruluşların belirledikleri mekanlarda gerçekleştirilebilir.

İnformal eğitim günlük hayat içerisinde karşılaşılan durumlarla kendiliğinden oluşan istemsiz ve hem istendik hem istenmedik yönde davranışlar kazandıran eğitim türüdür. İnsanlar hayata başladıkları andan itibaren, ev yaşantılarında, çevrelerinde, arkadaşlarından, bulundukları herhangi bir ortamdan ve toplum üzerindeki gözlemlerinden birçok şey öğrenir. Bu şekilde elde edilen ve yapısal olmayan eğitime informal eğitim denir. İnformal eğitim bilinçli, bilinçsiz veya tesadüfen olabilir.

Sargın eğitim Avrupa'da yaygın olarak karşımıza çıkan bir kavramdır. Ülkemizde yeni yeni duymaya başladığımız bu kavram tam olarak, bireyin kendi kendine günlük yaşam içerisinde edindiği beceri ve öğrenme faaliyetlerini kapsamaktadır. Bireyin kendi çabası ile halı ve kilim dokuması, enstrüman çalması gibi örnekler sargın eğitime örnek gösterilebilir (Özan ve Yaraş, 2018; Öner, 2014).

Müzik eğitimi, fonetik sanatlar eğitiminin ana dallarından biri olarak kabul edilir. Müzik eğitimi bireylerin müziksel anlamda gelişmesini ve ilerlemesini amaçlamaktadır.

Müziğin öğrenildiği ve öğretildiği bir çalışma alanı olarak birçok kaynakta karşımıza çıkan müzik eğitimi, bireylerde müziksel davranış değişikliği oluşturma ve müziksel davranış geliştirme süreci olarak tanımlanabilir. Süreç içerisinde eğitim görmekte olan bireyin müzikal yaşantısı ele alınarak planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir. İzlenen bu yolla belirli bir amaca ulaşılır (Çuhadar, 2016, s. 220).

Alan yazın taramasında müzik eğitiminin, bireyin müziği oluşturan temel öğeler aracılığıyla kendi yaşantısında müziksel davranışlar geliştirmesi süreci olarak tanımlandığı ve üç ana başlık altında incelendiği görülmüştür. Bu başlıklar; genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olarak sınıflandırılmaktadır (Uçan, 1994, s. 4). Üç başlık altında incelenen müzik eğitiminin ortak yönleri olduğu gibi farklı yönlerinin olduğu da gözlemlenmektedir (Uçan, 1996, s. 70–71).

Genel müzik eğitimi ortak bir müzik kültürü kazandırmayı hedefleyen müzik eğitimi türüdür. Genel müzik eğitimi planlı, programlı ve kazanımlar amaçlayarak ilerler ve eğitim profesyonel kişilerce sürdürülür. Genel müzik eğitimi okul öncesi, ilköğretim, orta öğretimde ve yükseköğretimde sürdürülmektedir.

Bu eğitim amatör müzik eğitimi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Kelime köküne baktığımızda özenmekten türediği anlaşılan özengen müzik eğitimi, amatör olarak gerçekleştirilen müzik eğitimidir (Özdek, 2006, s. 14). Bu eğitim çeşitli müzik evleri, kurslar ve çeşitli organizasyonlarca düzenlenen günlük, haftalık ya da belirli bir zamana dayalı atölyeler, programlar, etkinlikler ile verilir.

"Özengen müzik eğitimi, genel müzik eğitimiyle yetinmeyip müziğe ya da müziğin belli bir dalına özengence (amatörce) ilgili, istekli, gönüllü, yatkın ve düşkün ya da tutkun olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar" (Uçan, 2018, s. 35).

Özengen müzik eğitimi yapılan kurumlarda bireysel ve toplu olarak iki çeşit eğitim verilmektedir. Özengen müzik eğitiminde eğitim alan bireyin devamlılığı, isteği ve ders aldığı alanla ilgili yaptığı araştırma ve çalışmaları özengen müzik eğitimi alan bireylerin başarı faktörlerini etkileyen en önemli konulardır.

Mesleki müzik eğitimi adından da anlaşıldığı gibi mesleki anlamda uygulanan müzik eğitimidir. Bu eğitim türü de planlı, programlı ve belirli bir amaca yönelik sürdürülmektedir. Müzik alanını meslek olarak seçmek isteyen, seçmeye eğilimi olan ve müziksel olarak

yetenekli olan bireylere yönelik sürdürülen müzik eğitimi türüdür. Mesleğin gerektirdiği müzikal birikim ve davranışları kazandırmayı hedeflemektedir. Mesleki müzik eğitimi Güzel Sanatlar Liseleri, Konservatuarlar, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri, Güzel Sanatlar Müzik Bilimleri bölümlerinde sürdürülmektedir.

Uçan (1997, s. 14-15) müzik eğitiminin genel kapsamını "davranışsal" ve "içeriksel" olmak üzere iki ayrı açıdan incelenebileceğini belirtiyor.

Müzik eğitimi davranışsal açıdan ele alındığında, temel olarak şunları kapsamaktadır:

- Şarkı söyleme eğitimi
- Müziksel işitme-okuma-yazma eğitimi
- Çalgı çalma eğitimi
- Müzik dinleme eğitimi
- Müziksel yaratma eğitimi
- Müziksel bilgilenme eğitimi
- Müziksel beğeni geliştirme eğitimi
- Müziksel kişilik kazanma eğitimi
- Müziksel duyarlılığı artırma eğitimi
- Müziksel iletişim ve etkileşimde bulunma eğitimi
- Müzikten yararlanma eğitimi

Müzik eğitimi içeriksel açıdan ele alındığında ise:

- Müziksel işitme (kulak) eğitimi
- Ses eğitimi
- Çalgı eğitimi
- Müziksel devinim ve ritim (tartım) eğitimi
- Müzik bilgisi eğitimi
- Yaratıcılık eğitimi
- Beğeni eğitimi
- Müziksel kişilik eğitimi
- Müziksel duyarlılık eğitimi
- Müziksel iletişim ve yararlanım eğitimini kapsar (Uçan, 2005, s. 14-15).

Müzik eğitimi insan yaşamında çok önemlidir. Birçok filozof tarih boyunca müzik eğitimine ve müziğin insan yaşamındaki önemine değinmiştir. Bu filozoflardan biri olan Platon da müziğin ruhani bir boyut taşıdığını ve eğlenceden ibaret olmadığını vurgulamış, insan ruhunu sakinleştiren ve dinginleştiren bu sanatın eğitimde kullanılmasının gerekliliğinden bahsetmiştir (İsababayeva Apaydın ve Arslan 2015, s. 25). Müzik eğitiminin

insanı yücelttiğini ve düzeni sağladığını savunmuştur. Büyük düşünürlerin müzik eğitiminin insanı yücelten yapısına yönelik görüşlerinden yola çıkarak, bireyin gelişiminde önemli bir yere sahip olan ergenlik sürecinde de bireyin ruhunu doyuran bir güce sahip olduğu söylenebilir.

2.2. Ergenlik Döneminde Çocuklar

Birey, doğduğu andan itibaren başlayan yaşam çizgisinde birçok farklı gelişim döneminden geçmektedir. İnsanların yaşamı boyunca geçirdiği bu dönemler, birbiriyle aynı olmayan fizyolojik ve psikolojik birçok özellik gösterir. Bu bağlamda yaşam çizgisini dikkate alarak bireyin hayatını genel hatlarıyla; çocukluk, ergenlik/gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi ana gelişim dönemlerine ayırarak incelemek mümkündür (Koç, 2004, s. 232).

İnsanoğlunun yaşamında geçirdiği dönemlerden biri de ergenlik dönemidir. Ergenlik dönemi insanların yaşamında erişkinliğe adım atmadan önce yaşadıkları son süreçtir. Bu süreçte çocukların cinsel kimlikleri ve kişisel özellikleri belirginleşir. Süreç sonunda bireyler erişkinliğe adım atar. Ergenlik dönemi, fiziksel ve duygusal süreçlerin yol açtığı, cinsel ve psikososyal olgunlaşma ile başlar. Bireylerin bağımsızlığını ve sosyal üretkenliklerini kazandığı bu süreç, yoğun duygu durum değişiklikleri ve büyük duygusal dalgalanmaların yaşandığı bir süreçtir.

Ergenlik dönemi genel olarak üç evrede sınıflandırılmıştır.

- **Erken Ergenlik:** Erken ergenlik dönemi çocukların 11-14 yaş arasında yaşadığı süreçtir. Bu dönem çocukların hayatında büyük değişikliklerin başlangıcı ve erişkin olma yolunda atılan ilk adım olduğundan, ergenliğin diğer evrelerine göre daha sıkıntılı geçmektedir. Bu dönemin en belirgin özelliği, bedensel değişimlerine uyum göstermeye çalışan gençlerin çabalarıdır. Erken ergenlik döneminde çocukların vücudunda birçok değişiklik yaşanmaktadır. Vücuttaki gelişmeler önce ayak, bacak ve kolların büyümesi ile başlar. Gövdedeki büyüme daha sonra başladığı için, ayak, bacak ve kollardaki orantısız büyümeler çocuklarda sakarlıklara, vücudunu beğenmeme gibi birçok duruma neden olur. Yaşanan bedensel değişimler çocukluktan farklı bir erkek ya da kız kimliğinin algılanmasına ve cinsel kimliğin ön plana çıkmasına yol açar. Bu dönem ayrıca zihinsel gelişimin son basamağı olan soyut kavramları düşünebilme yetisinin kazanıldığı dönemin başlangıcıdır. Duygusal dalgalanmalar yoğun olarak yaşanmaktadır. Erken ergenlik evresi ortaokula başlayan çocukların ortaokul yaşamı boyunca devam eder.
- **Orta Ergenlik:** 15-18 yaş arasını kapsayan dönemdir. Orta ergenlik döneminde büyüme hızı en üst seviyesine ulaşır. Ergenliğin bu evresi enerji ve besin ihtiyacının

en üst düzeye ulaştığı zamanlardır. Soyut kavramları algılama yeteneklerinin arttığı bu dönem çocukların cinsel dürtülerinin yoğunlaşması sonucu çeşitli sorunlarla da baş etmek zorunda kaldıkları dönemdir.

- **Geç Ergenlik:** Geç ergenlik 18 ve 20'li yaşları kapsayan bir evre olup, ergenliğin son dönemidir. Bireylerin psikolojik olgunluklarını kazanıp, toplum içerisinde erişkin rolleri almasıyla sonlanmaktadır. Ergenliğin başından beri yaşanan duyguların, geliştirilen becerilerin, kurulan sosyal ilişkilerin harmanlanarak birleştirildiği ve sonucunda kimlik duygusunun geliştirildiği dönemdir.

Bireyin çocukluk döneminde anne ve babasını örnek alması şeklinde gelişen süreç, ergenlik döneminde bağımsızlık arayışlarının yükseldiği ve yoğunlaştığı bir süreç halini almaktadır. Ergenlik dönemi, bireylerde özgürlük ve bağımsızlık arayışlarının yüksek seviyelere ulaştığı bir dönem niteliği taşımaktadır. Bahsi geçen durumlar ve sorunlar genellikle erken ergenlik evresinde en yoğun seviyesindedir. Duygu durum değişiklikleri, beğeni kavramları değişimleri, ani tepkiler ve kuşak çatışmalarının da başladığı ve yoğun yaşandığı bu dönem ortaokul çocuklarının yaş dönemlerine denk gelmektedir.

Ülkemizde genel olarak öğrenciler ortaokula 11 yaşında başlamakta ve 14 yaşında ortaokul serüvenini sonlandırmaktadırlar. Bu yaş aralığı da ergenliğin erken ergenlik evresinin tamamını kapsamaktadır. Bu evre içerisinde bulunan ve eğitim görmekte olan çocukların büyük bir titizlikle yetiştirilmesi, duygu durum değişikliklerinin ve beğenilme gereksinimlerinin eğitmenlerce gözetilmesi gerekmektedir.

2.2.1 Ergenlerde Kabul Görülme ve Beğenilme Gereksinimi

Beğenilme arzusu insanoğlunun yaşamı boyunca istediği ve önemsediği bir duygudur. Beğenilme arzusu sonradan öğrenilen sosyal ihtiyaçlar olarak toplum içerisinde kabul görme, takdir edilme, sevilme ve beğenilme olarak tanımlanmaktadır (Horzum Taylor, 2015, s.1222). İnsanlar toplumda öne çıkma, takdir edilme, herhangi bir alanda lider konuma yükselme duygularıyla hareket eder, zaaf ve tutkularıyla yaşamayı öğrenirler.

Beğenilme arzusu ergenlik döneminde doruk noktalara ulaşır. Ergenler için beğenilme, onaylanma, arkadaş çevresi tarafından sevilme ve arkadaşlarının gözünden nasıl göründüğü çok önemlidir. Ergenler için bir arkadaş grubuna dahil olmak ve kabul görmek güven sağlamaktayken, bir arkadaş grubundan dışlanmak veya çıkmak büyük üzüntü ve stres oluşturmaktadır (Şahin, 2019, s. 28).

Ergenlerde beğenilme arzusu müzik zevklerini de etkilemektedir. Ergenler daha çok gösterişçi tüketime bağlı olarak müzik ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Gösterişçi tüketim, tüketicinin içinde olduğu veya içerisine girmek istediği topluluğun beğeni ve ilgisini

kazanmak için bir ürünü tüketmesi, kullanması veya satın alması olarak tanımlanmaktadır (Babaoğul, Buğday ve Şener 2012, s. 79).

Ergenler genel olarak kendi kabul gördüğü arkadaş çevresinin etkisinde sanatsal tüketim yapmaktadırlar. Genel olarak bütün popüler müzik tarzları ve bu tarzlar içerisinde barınan şarkıların bireylere hoş gelebileceği ve bireylerin müzik tercihlerinin çevrelerinin çoğunluğunun tercih ettiği şarkı ve popüler müzik tarzlarından oluşabileceği düşünülebilmektedir (Artemiz, 2009, s.40). Beğendikleri ve dinledikleri müzikler genel olarak popüler şarkıcıların yayınladığı yabancı ve yerli müziklerden oluşabilmektedir. Bu şarkılar günümüzde genel olarak para, şan, şöhret, giyim tarzı, markalar, cinsellik konularının ön plana çıktığı ve popüler kültüre hizmet eden şarkılardır. Ergenlik dönemindeki bireylerin genel olarak bu şarkıları modaya uymak için dinlediği düşünülebilir. Trend olan her şeye ayak uydurma çabasında olan birey şarkıları beğenmese bile bulunduğu topluluktan dışlanmamak, kabul görmek için şarkıları beğenmiş gibi yapar. Gösterişçi tüketimin büyük bir örneği olan bu davranış ergenlerde sıklıkla gözlemlenmektedir. Trend olan popüler şarkıları dinleyen ve takip eden ergenler, kendi yaş grupları için bestelenmiş eğitim müziği dağarında yer alan şarkıları dinlemeyi genel olarak benimsemekte ve tercih etmemektedirler. Müzik eğitimi için bestelenmiş olan bu şarkılar ergenlere kendi deyimleri ile çocukça, demode (modası geçmiş) ve basit gelebilmektedir.

2.3. Ortaokul Dönemi Çocuklarının Ses Özellikleri

Ortaokul eğitimi görmekte olan bireyler çocukluk dönemi içerisinde bulunur. Çocukluk dönemi, bebeklik ve ergenlik dönemleri arasında kalan, ergenlik döneminin son bulması ile biten dönemdir. Ortaokul döneminde olan çocukların yaş aralığı 11-14 yaşı kapsamaktadır. 11-14 yaş aralığında olan çocuklar erken ergenlik dönemini yaşamaktadır.

Ergenlik döneminde insan vücudu çeşitli değişikliklere uğrar. Bu değişikliklerden biri de larenks bölgesinde gerçekleşir ve bireylerin sesleri mutasyon (değişim) geçirir. Larenks bölgesinde yaşanan bu değişim ses tellerinin büyümesi ve gelişmesidir. Ses tellerinde gerçekleşen büyüme genel olarak erkeklerde 1cm., kızlarda ise 3-4 mm. olarak gözlemlenmektedir. Erkeklerde ses tellerindeki kas dokusunun bağ dokuya oranı daha fazla, kızlarda ise tam tersi olarak gözlemlenmektedir (Cevanşir ve Gürel, 1982, s. 48). Bu değişim gerçekleşirken erkek ve kız seslerinde pesleşme meydana gelmektedir. Erkek ve kız ergen seslerinde yaşanan bu pesleşme genellikle erkeklerde bir oktava kadar kızlarda ise 1/3 oktav kadar görülmektedir. Dönem içerisinde çocukların ses sınırlılıkları ve frekansları belirli zamanlarda değişim göstermektedir. Tablo 1, Tablo 2, Şekil 1 ve Şekil 2 (s. 14-18) de çocukların ergenlik dönemi ses değişimleri gözlemlenebilmektedir.

Ergenlik döneminin erken ergenlik evresinde bu değişimler daha fazla gözlemlenmektedir. Cooksey (1977, 2000) ve Gackle'nin (1991) hazırladıkları çalışma içerisinde sundukları verilerde erken ergenlik evresinde değişimlerin daha fazla gözlemlendiği görülmektedir. Tablo 1, Tablo 2, Şekil 1 ve Şekil 2 üzerinde bilimsel veriler ile değişim durumları sunulmaktadır.

Bireylerin ergenlik dönemi içerisinde seslerinin değişime uğramasının nedeni vücudun testosteron ve östrojen üretimini arttırmasıdır. Erkeklerde testosteron, kızlarda ise östrojen üretiminin artması larenks bölgesinde değişime sebep olur ve sesin mutasyon dönemine girmesini sağlar. Mutasyon döneminin başlaması ile bireyler çocuk seslerini yavaş yavaş kaybeder ve mutasyon dönemi içerisinde erkek ve kadın seslerine sahip olurlar. Ses tellerinin büyümesi ile seslerin cinsiyeti belirlenir erkek ve kadın olarak sınıflandırılmaya başlar (Doğanyiğit, 2020, s. 991).

İnsan sesi hayat boyu değişim içerisindedir. Sesteki değişimlerin çoğu çok yavaş gerçekleşmektedir ve tam olarak gözlemlenemeyebilir. Ergenlik döneminde mutasyona bağlı olarak gerçekleşen ses değişimi net olarak gözlemlenebilmektedir. Ergenlik döneminde yaşanan ses mutasyonu hormonal gelişmeye bağlı olarak, özellikle erkek çocuklarda daha belirgin olmak üzere, buluğ çağında oluşan anatomik ve fizyolojik değişimlerden kaynaklı ses değişimi olarak tanımlanabilir (Otacıoğlu 2017, s. 50). Özellikle erkek çocuklarda erişkin erkek sesine geçiş belirgin bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Erkek çocuk seslerinin, erişkin erkek sesine dönüşümü daha belirginken kız çocuk seslerinin kadın sesine dönüşmesi kendini daha az belli etmektedir.

Mutasyon dönemleri uzmanlar tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. John Cooksey mutasyon dönemini beş farklı evrede sınıflandırmıştır. Cooksey'e göre mustasyon aşağıdaki evrelere göre gerçekleşmektedir (1977, s. 11).

1. Aşama: Değişim Öncesi
2. Aşama: Erken Değişim
3. Aşama: Değişim zirvesi
4. Aşama: Değişim sonrası dönem
5. Aşama: Yetişkinlik safhası başlangıcı

Cooksey'in beş evreli sınıflandırmasının aksine Sparber ve Frank mutasyon dönemini üç evre olarak sınıflandırmıştır (1908, s. 4). Sparber ve Frank'ın üç evreli mutasyon sınıflaması yalın ve anlaşılır olduğu için daha çok kabul görmektedir.

- Premutasyon 9-12 yaş
- Mutasyon 12-15 yaş

- Post Mutasyon 15-18 yaş

Premutasyon evresi mutasyon evresi öncesi dönemi kapsamaktadır. Premutasyon evresi kızlarda erkeklerden bir yıl önce başlamaktadır (Otacıoğlu, 2017, s. 53). Mutasyonun bu aşaması, hormonal değişikliklerin ilk belirtilerini gösterdiği ve gırtlak büyüme sürecinin başladığı aşamadır. Mutasyona uğrayan çocuklar genellikle yaşadığı bu değişimlerin farkında değillerdir. Bireylerin seslendirdikleri yüksek frekanstaki tiz sesler daha soluk ve renksiz olarak duyulmaktadır. Premutasyon aşamasında bulunan bireylerin seslerinde genel olarak şu semptomlar gözlemlenmektedir (Bartneck, 2016, s. 21).

- Ses kısılmaları
- Ses renginde anormal değişimler
- Konuşurken tonlama zayıflıkları
- Şarkı söylerken tonlama zayıflıkları

Larenks bölgesinde yaşanan değişimlerle birlikte ses telleri olağan şekilde çalışmaz ve kaslar istenildiği gibi kontrol edilemeyebilir. Premutasyon aşamasının başlamasıyla birlikte ergenliğe geçiş yapan bireylerin ses değişimleri de başlamış olur.

Premutasyon aşamasının son bulması ile bireyler mutasyon aşamasına geçmektedir. Mutasyon evresi ortalama olarak 12-15 yaş arasını kapsamaktadır. Bu evre mutasyon döneminin ana evresidir. Ses üzerinde gerçekleşen değişimler en çok bu aşamada belli olmaktadır. Bartneck'e göre çocuk ses aralıkları bu dönemde düzensizdir ve ses aralıkları önemli ölçüde kısalmaktadır. Çocuk sesleri parlaklığını yitirir ve düzensizleşir, tiz ve yüksek aralıktaki sesler kendini daha çok falsetto olarak belli eder. Bireyler mutasyon evresinde yaşanan ses düzensizlikleri nedeniyle arkadaşları tarafından alay konusu olabilmekte ve bu durum özgüven problemi yaratabilmektedir. Konuşma sesindeki değişimler ve düzensizlikler nedeniyle çocuklar şarkı söylemekten çekinebilmektedir (Bartneck, 2016, s. 22). Mutasyon döneminde duyulan sesler istenilen perde (nota) ile söylenemeyebilir. Sesteki düzensizlikten ötürü yaşanan bu durum genel olarak birkaç hafta içerisinde toparlanmaktadır (Pezenburg, 2007, s. 275).

Mutasyon döneminin son evresi post mutasyon evresidir. Postmutasyon ana evre olan mutasyon evresi sonrası evredir. Post mutasyon aşaması 15-18 yaş arasında genel olarak kişinin reşit olmasıyla birlikte son bulmaktadır. Pezenburg'a göre (2007, s. 275) bu dönemde çocukların sesinde yaşanan düzensizlikler azalır, pürüzler ve ses yalpalamaları ortadan kalkmaya başlamaktadır. Çocuk sesleri belirgin özellikler kazanmaya başlar ve seslerde ani değişimler gözlemlenmektedir. Postmutasyon sürecini yaşayan bireyler bu evrede olduklarının farkında değillerdir. İçinde bulundukları değişim evresinin farkında olmadıkları için ses ile

ilgili özgüven problemleri devam edebilmektedir. Post mutasyon evresinin sonuna doğru erkeklerde bas, bariton, tenor, kızlarda ise alto, mezzo soprano veya soprano ses sınırlarına ulaşılır (Bartneck, 2016, s. 23). Post mutasyon evresi sonunda çocuklar erişkin erkek ve kadın seslerine sahip olmaktadır.

Cevanşir ve Gürel'e göre (1982, s. 58) mutasyon döneminde gözlemlenen klinik bulgular genel olarak şu şekildedir:

- Ses tellerinde hiperemi
- Sesin göğüs ve falset registerinde gidip gelmesi
- Ton tutma güçlüğü
- Seste fazla hava kaybı
- Seste istemsiz yapılan tremololar vb…

Mutasyon dönemi aşamalarında yaş sınırları uzmanlar tarafından genel olarak belirlenmiştir, fakat dönem aşamalarının yaş aralıklarında geçen süre içerisinde değişim süreçleri yaşanmayabilir. Evreler kişiden kişiye değişiklik gösterebilmektedir ve belirlenen yaş aralıklarının tamamında değişimler yaşanmaz, örneğin premutasyon sürecinin yaşandığı 9-12 yaş aralığının tamamında değişimler yaşanmamaktadır, değişim genel olarak 9-12 yaşlarında ve uzmanların gözlemlerine göre haftalık, aylık ya da bir yıl gibi sürelerde yaşanmaktadır. Perzenburg'a (2007, s.275) göre premutasyon süreci ortalama altı ay, mutasyon süreci dört ay ve post mutasyon sürecinde yaşanan değişikliklerde dört ay içinde gerçekleşmektedir. Mohr'a (1997, s.31) göre premutasyon evresinde yaşanan değişiklikler altı ay, mutasyon evresinde yaşanan değişimler, iki haftadan iki yıla kadar uzayabilmekte ve mutasyon sonra dönem ise iki yıldan dört yıla kadar yayılabilmektedir.

Erkeklerde mutasyon dönemi kız çocuklarına göre daha belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir. Bunun nedeni ise larenks bölgesindeki büyümenin yönü ile açıklanabilir. Erkek çocukların larenks bölgesi en, boy olarak büyüme gösterirken kız çocuklarında bu büyüme 'en'den çok 'boy'da görülmektedir. Bu nedenle kız çocuklarında etkiler daha az gözlemlenirken erkek çocuklarda etkiler daha belirgindir (Cooksey, 2009, s. 158). Mutasyon dönemine giren erkek çocuk seslerinde düzensizlikler, ses kısılmaları, ses kırılmaları ve tonlama güçlükleri daha çok gözlemlenirken, kız çocuklarda bu sorunlar pek görülmemektedir. Erkek çocukların sesleri larenks bölgesinde yaşanan değişimler nedeniyle genişler ve bir oktav pesleşir (Bartneck, 2016 s. 19). Sesler erişkin erkek sesine dönüştüğünde erkek seslerinin, kadın seslerinden bir oktav aşağıda duyulmasının sebebi mutasyon döneminde yaşanan değişimler olarak gösterilebilmektedir.

Erkeklerin ses aralıkları süreç içerisinde değişkenlik göstermektedir. Mutasyon evrelerine göre erkek ses sınırları ve vokal ranjları sürekli değişim göstermekte ve gelişmektedir. Cooksey'in (2000, s. 700) mutasyon dönemi erkek ses özelliklerini ve aralıklarını konu edindiği araştırmasının ışığında aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır. Tablo 1 üzerinde sınıflandırma daha yalın bir biçimde gözlemlenmektedir.

Tablo 1

Cooksey'e göre mutasyon dönemi aşamaları ve erkek sesleri sınıflaması

Mutasyon Aşamaları	**Erkek Çocuk Sesleri Sınıflandırması**	**Yaş Aralıkları**	**Vokal Ranj**	**Tessitura**
Mutasyon Öncesi (Premutasyon)	Erkek Soprano (Değişime uğramamış)	10-12 Yaş	A3-E5	D4-C5
Aşama 1 Erken Mutasyon	Midvoice I / Alto (Değişimin başlangıcı)	12-13 Yaş	A3-C5	D4-B4
Aşama 2 Yüksek Mutasyon	Midvoice II (Değişimin Ortası)	13-14 Yaş	F3-B4	A3-G4
Aşama 3 Mutasyon Zirvesi	Midvoice II A (Değişimin Zirvesi)	13-14 Yaş	D3-F4 bazı	F3-D4
Aşama 4 Mutasyon Sonrası Oturma	Yeni Bariton (Sesin oturmaya başlaması)	14-15 Yaş	C3-D4 bazı	B2-A3
Aşama 5 Mutasyon Sonrası Ses Yerleşmesi	Oturmuş Bariton (Genişleme ve gelişme)	17-18 Yaş	C3-C4	C3-B3

Yukarıdaki tabloda verilen vokal ranjları ve tessituralar aşağıda bulunan Şekil 1 üzerinde daha ayrıntılı olarak gözlemlenebilmektedir. Ses aralıkları genel olarak yukarıdaki gibi olmakla birlikte bazı durumlarda değişim gösterebilmektedir. Ses sınırları genişleyebilir ya da daha dar olabilir. Yaş aralıkları değişimlerin genel olarak verilen yıllar içerisinde

gerçekleştiğini göstermektedir. Yaş aralıklarında yaşanan değişimler kişiden kişiye farklılık göstermektedir.

Yukarıdaki tabloda Cooksey'in mutasyon süreci ses sınıflamaları, yalın en çok kabul gören anlatım olan Sparber ve Frank'ın mutasyon süreci aşamalarına göre de gösterilmiştir. Erkek çocuklardaki değişimler daha düzensiz ve belirsiz ilerlemekteyken kız çocuklarındaki değişimler erkek çocuklarındaki durumun aksine değişimler yalın bir seyir göstermektedir. Erkeklerin 13-14 yaş aralığında iki farklı ses sınıflaması görülmektedir. Vokal ranj ve tessituralarına bakıldığında sürekli bir pesleşme gözlemlenmektedir. Yıllar içerisinde erkek çocuklar süreci tamamlayarak erişkin erkek sesine sahip olmaktadırlar.

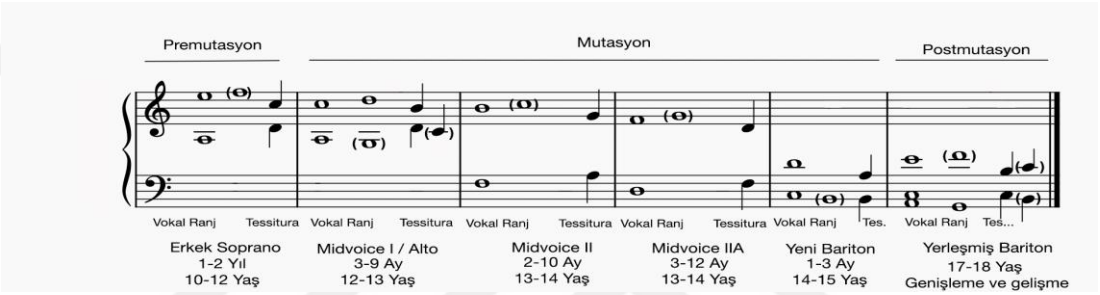

Şekil 1. Erkek çocukların ses mutasyonu dönemlerine göre vokal ranj ve tessituraları

Hormon salgılarının tetiklediği ses mutasyonunun başladığı dönem genel olarak Şekil 1 ve Şekil 2 ile Tablo 1 ve Tablo 2 üzerinde belirtilen yaş aralıklarında başlasa da bu durum kişiden kişiye zamanlama açısından farklılık gösterebilmektedir. Genel olarak verilen bilgilerin dışında istisnai durumlar olabilmektedir. Ergenlik dönemindeki bireyler tarafından mutasyon sürecinin başladığı ilk aşamayı fark etmek oldukça zordur fakat üst registerdeki seslerin kaybolmaya başlaması mutasyon başlangıcının habercisidir. Mutasyon aşamaları boyunca erkeklerde ses sınırlarının içinde bulunan alt aralıktaki sesler daha kararlı ve düzgün duyurulma eğilimindedir. Üst ve ince seslerde ise durum tam tersine ilerlemekte ve mutasyonun ilk üç aşaması boyunca büyük farklılıklar göstermektedir. Bahsedilen negatif durumlar yeni bariton sınıflandırması, olgunlaşma aşamasında gözle görülür şekilde dengelenmektedir (Cooksey, 2000, s.722). Erkek çocuklarının mutasyon evrelerinde seste çatlamalar, ton tutma güçlüğü, günlük ani değişimler ve ses kayıpları gözlemlenmektedir. Bu sorunlarda yeni bariton sınıflamasına ulaşıldığında geçmektedir.

Mutasyon dönemine giren kız çocuk seslerinde süreç erkeklerinki kadar sancılı geçmemekle birlikte hemen hemen benzer değişimler gözlemlenmektedir. Her ne kadar mutasyon dönemi erkek çocuklarda daha belirgin seyretse de kız çocuklarda da benzer semptomlar gözlemlenebilmektedir. Erkek ve kız çocuklar mutasyon evresini aynı şekilde

yaşamaktadırlar. Kız çocuklarında da erkek çocuklarında olduğu gibi, ses kısılmaları veya ses kırılmaları görülebilir. Bartneck'e göre (2016, s. 19) ses kısılmaları kısa süreli kısılmalar olarak gözlemlenmektedir ve çoğu zaman soğuk algınlığı nedeniyle yaşanan ses kısılmaları olarak algılanmaktadır.

Gackle (1991, s. 22) kızlarda mutasyon döneminde ses sınırlılıkları ve özelliklerini şu şekilde anlatmaktadır. Gackle mutasyon dönemini üç evrede incelerken büyük değişimlerin yaşandığı ikinci evre olan mutasyon evresini kızlarda menstrüasyon süreci öncesi ve menstrüasyon süreci başladıktan sonra şeklinde iki başlıkta incelemiştir. Değişim öncesi (premutasyon dönemi) evresinin 8-10 (11) yaş aralığında olduğunu ve 12-13 yaşlarına kadar devam edebileceğini söylemektedir. Bu evrede erkek ve kız çocuklarının sesleri aynıdır ve istisna durumlar dışında ayırt edilememektedir. Kız sesleri bu evrede hafif, yumuşak ve flüt sesi kalitesindedir. Bu dönemde kızlar ses kontrollerini sağlayabilmektedir. Bu evrede kız sesleri genel olarak A#3-F5 vokal ranj aralığı ve D4-D5 şarkı söyleme aralığına sahiptir.

Gackle ses değişiminde ana evre olan mutasyon evresini ise iki ayrı başlıkta incelemiştir. Kızlarda menstrüasyon süreci başlamadan önce ergenlik olarak tanımladığı evrenin 11-12 bazı durumlarda ise 13 yaşa kadar uzayabileceğini öngörülmektedir. Bu evrede kızlarda mutasyona bağlı yaşanan ses çatlamaları, ses tellerinin yetersiz kapanması, şarkı söylerken zorluk çekme, göğüs sesinden kafa sesine geçişte zorlanmalar, orta ve tiz ranjda nefesli sesler, alt ranjda dolgun bir ton görülür ayrıca alt registerden üst registere geçişte çocuksu sese geri dönüş görülür. Ses tellerinin yetersiz kapanması nedeniyle ses nefesli çıkma eğilimindedir. Bu nedenle registerler arasında geçişte fonasyon güçlükleri yaşanabilmektedir. Özellikle bu evrede re1 ile fa1 arasındaki geçişte ve fa2 ve sol2'nin etrafındaki geçişte bu durumlar gözlemlenmektedir. Genel olarak bu evrede kız sesleri A#3-G5 vokal ranjına ve D4-D5 şarkı söyleme ses aralığına sahiptir.

Gackle mutasyon dönemi ana aşaması olan mutasyon evresinin ikinci başlığını ise ergenlik dönemi menstrüasyon sürecinin başladığı dönem olarak ayrca ele almaktadır. Mutasyon evresinin bu aşaması en kritik olan dönemdir çünkü ses aralığı yukarı yönlü ya da aşağı yönlü hareket edebilir veya her iki taraftan da daralabilir. Registerdeki ses kırılmaları sol1-si1 arasında ve re2-fa#2 arasında görülebilmektedir. Gackle'nin hazırladığı araştırmada kız çocuklarında menstrüasyon süreci başlamadan önce ve menstrüasyon süreci başladıktan sonra ses değişimlerinin farklı olduğu gözlemlenmektedir. Bu evredeki yaş aralığı 13-14 olarak verilmektedir. Yaş aralığı bazen 15 yaşa kadar uzayabilmektedir. Mutasyon zirvesi olarak da görülebilecek bu evrede bireyler A3-F5 vokal ranjına ve B3-C5 şarkı söyleme aralığına sahiptir. Aralık içerisinde bulunan daha pes seslerde bireyler daha rahat şarkı

söylemektedir, bu yüzden ses altoymuş gibi yanılsama yaratabilir. Şarkı söylerken göğüs ve kafa sesinde gereksiz zorlamalar yapılmamalı ve ses sağlığına dikkat edilmelidir. Bu evrede tonlarda netlik olmaması, şarkı söylerken çatlamalar, şarkı söylerken zorlanma, üst solunum yollarına bağlı olmadan ses kısılmaları gibi semptomlar gözlemlenebilmektedir. Bu aşamada bulunan kız çocukları aralığı geniş olmayan herhangi bir şarkıyı söylemesi sonrasında dahi ses kısıklığına maruz kalabilmektedir.

Gackle mutasyon döneminin son evresi olan post mutasyon evresini genç yetişkin kadın, düzenli menstrüasyon süreci yaşayan kadın ve sonrası olarak açıklamaktadır. Bu evre 14-15 yaş aralığını kapsamaktadır. Bazı durumlarda 16 yaşa kadar da uzayabilmektedir. Bu evrede kızların ses kalitesi artmakta ve yetişkin bir kadın sesine yaklaşmaktadır. Kız çocukları bu evrede şarkı söylerken seslerini daha rahat kullanmaya başlamaktadır. Diğer evrelerde gözlemlenmekte olan semptomlar bu evrede tamamen azalmakta veya görülmemektedir. Ses hacmi, rezonans ve vokal çevikliği bu evrede kazanılmaktadır. Bu evrede genel olarak kızlar A3-A5 vokal ranjına ve A3-G5 şarkı söyleme sınırlarına sahiptir. Yukarıdaki verilerin ışığında kızlarda mutasyon evresi ses sınırları aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 2

Gackle'a göre mutasyon dönemi aşamaları ve kız çocuk sesleri sınıflaması

Mutasyon Evreleri	**Kızlarda Çocuk Sesleri Sınıflandırması**	**Yaş Aralığı**	**Vokal Ranj**	**Tessitura**
Premutasyon	Ergenlik/Değişim Öncesi	Genellikle 8-10(11) Bazen 12	A#3-F5	D4-D5
Mutasyon	Ergenlik/ Menstrüasyon süreci başlamadan önce	11-12(13)	A#3-G5	D4-D5
	Ergenlik/Menstrüasyon Dönemi	13-14(15)	A3-F5	B3-C5
Postmutasyon	Genç Yetişkin Kadın/Menstrüasyon Dönemi	14-15(16)	A3-A5	A3-G5

Şekil 2 üzerinde kız çocuklarının mutasyon dönemi vokal ranjı ve tessiturası gösterilmektedir. (Gackle, 1991, s. 23) Hazırlanan şekil Gackle'nin araştırmasının ışığında mutasyonun üç ana evresine göre hazırlanmıştır.

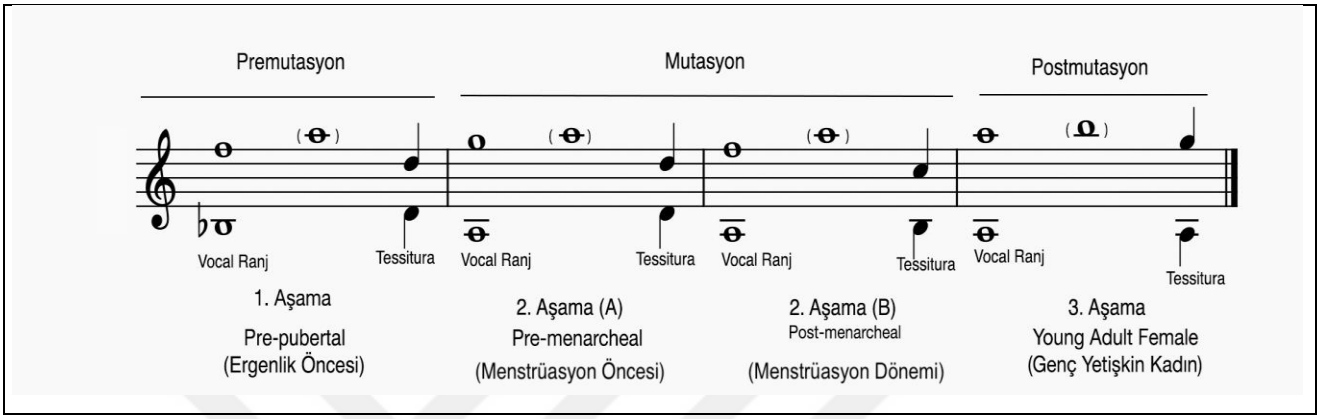

Şekil 2. Kız çocuklarının ses mutasyonu dönemlerine göre vokal ranj ve tessituraları

Eğitim hayatlarının ortaokul aşamasında olan kız ve erkek bireyler genel olarak premutasyon ve mutasyon süreçlerini yaşamaktadırlar. Mutasyonun en sancılı ve sıkıntılı dönemleri ortaokul yıllarında yaşanmaktadır. Ortaokul bitimiyle birlikte mutasyonun bu iki aşaması da bitmektedir.

2.3.1 Ortaokul Dönemi Çocuklarında Ses Eğitimi

Ses eğitimi bireylerin şarkı söyleme ve konuşma faaliyetlerinde seslerini doğru, etkili ve estetik bir biçimde kullanmalarını amaçlayan, seslendirme ile ilgili olumlu davranışların kazandırıldığı, içerisinde şarkı söyleme, konuşma ve şan eğitimi gibi ses eğitimi basamaklarının bulunduğu disiplinler arası özel bir alan eğitimidir. Ses eğitimi kavramına müzik dilimizde genel olarak, şan eğitimi ile aynı anlam yüklenmektedir. Bu durum insanlar tarafından karışıklığa neden olmakta ve yanlış anlaşılabilmektedir. Şan eğitimi ve şarkı söyleme eğitimi ses eğitiminin birer alt basamak eğitimi olarak görülmelidir (Töreyin, 1998, s. 10).

Şan eğitimi Türkçe'de güzel, etkili ve doğru şarkı söyleme anlamına gelmektedir. Bu anlam şan kelimesini tam olarak doğru şekilde aktarmamaktadır. Şan kelimesi dilimize Fransızca ''chant'' kelimesinden geçmiştir. Şan kelimesinin aslı anlamı şu şekilde açıklanabilir: "*dayanıklılık ve sağlamlık kazandırmak için sesi işlemek, yetiştirmek, sesle ilgili dayanıklılık sanatı, sesle şarkı söyleme sanatı"dır.* (Petit Larousse, 1972, aktaran Töreyin, 1998, s. 8).

Ses eğitiminin içerisinde alt dallardan biri olan şan eğitimi özellikle mesleki müzik eğitimi kapsamında ve ses eğitiminin temel davranışları üzerine oluşturulmuş, ileri teknikle ve artistik düzeyde şarkı söyleyebilmeyi, sese dayanıklılık kazandırmayı hedefleyen mesleksel profesyonel bir ses eğitimidir (Töreyin, 1998, s. 10). Şan eğitimi mutasyon dönemini tamamlamış olan bireylerle çalışılması uygun olan bir ses eğitimi alt dalıdır. Sanatsal amaçlar doğrultusunda, sesin ileri bir teknik ile kullanılabilmesini sağlayan, uygun anatomik ve fizyolojik yapıya sahip, sesin gürlük, genişlik, tını özellikleriyle gelişmeye açık, dayanıklı ses materyaline sahip bireyler için programlanabilmektedir (Çevik, 2006, s. 650). Şan eğitimi profesyonel ileri bir eğitim olduğu için ortaokul çocuklarında uygulaması daha güç olabilmektedir. Ortaokul dönemi çocuk sesleri mutasyon sürecine girdiği için şan eğitimi uygulamalarında çok dikkat edilmelidir.

Şarkı söyleme eğitimi ise şu şekilde açıklanabilmektedir. Şarkı öğretimini içine alan, bireylere ses eğitiminin gereklerine uygun biçimde, güzel, doğru ve etkili şarkı söylemeyle ilgili davranışların kazandırılması hedeflenen ve özellikle genel ve özengen (amatör) müzik eğitimi kapsamında uygulanan ses eğitimidir. *Şarkı söyleme eğitimi, şarkı öğretimindeki, ritm, ezgi, dil ve işitme çalışmalarının yanında, sesini doğru, güzel ve etkili kullanma davranışlarını kazandırmayı amaçladığı için, özellikle ilk öğretim ve orta öğretim kurumlarında uygulanır* (Töreyin, 1998, s. 10). Bahsedilen doğru söyleme kavramı, anatomik ve fizyolojik yapıya uyarak, icra edilen dilin ve müziğin özelliklerine dikkat ederek kurallara uygun şekilde sunulmasına denmektedir. Etkili söyleme kavramı ise dinleyicilerin üzerinde uyandırdığı duygusal izleri anlatmaktadır. Güzel söyleme kavramı ise, söyleme biçimindeki uyum, ahenk ve estetik öğelerini anlatmaktadır.

Ses eğitminin temel öğeleri şu şekilde sıralabilir (Polat, 2017, s. 4).

- Postür
- Solunum
- Rezonans
- Artikülasyon
- Diksiyon
- Fonasyon

Kas iskelet sisteminin, sabit ve hareket edilen anlarda değişen, dizilim ve düzenine 'postür' denilmektedir. *Doğru solunum için gerekli olan ilk faktör postür (duruş) dür. Vücut ne çok yumuşak, ne de çok gergin olmalı, fakat her zaman canlı, dik ve dengede durulmalıdır. En doğru pozisyonu bulmak için, vücudumuzun ortasından sanki bir çizgi geçiyormuş gibi düşünmek yerinde olur. Omuzlar dik ve geride, baş ileriye bakar durumda, ayaklara binen*

ağırlıklar eşit olmalı, aynı zamanda ayaklar arası açıklık, omuz hizasında bulunmalıdır'' (Erdoğan, 2008, s. 29).

Solunum ses üretmek için olmazsa olmaz en önemli, en temel öğedir. Solunum olmadan insan larenks de ses üretememektedir. Şarkı söylerken, müzik cümlelerinin durumuna göre denetimli veya kaçamak nefes alınmaktadır. Solunum olmadan seslendirme yapmak, şarkı söylemek, konuşmak ve ses üretmek mümkün değildir.

Rezonans şu şekilde açıklanabilmektedir. *"Larenks tarafından üretilmiş sesler yansımaya hazırdırlar. Ses, kaynağından çıktıktan sonra çevrenin akustik özellikleriyle de şekillenerek nitelik kazanır. Buna rezonans olayı denir"* (Helvacı, 2003, s. 125).

Artikülasyon (Boğumlama), ses tellerinden gelen hava akımının çeşitli organlar yardımıyla anlamlı seslere dönüştürülmesidir. Boğumlamayı gerçekleştiren organlar hareketli ve hareketsiz olarak sınıflandırılabilmektedir. Hareketli olan organlar, çene, dil, dudaklar ve yumuşak damak olarak sıralabilir. Hareketsiz organlar ise, diş, iş eti, damak olarak sıralanabilektedir (Erdoğan, 2008, s. 65).

Diksiyon şu şekilde tanımlanabilmektedir. "*Söz söylerken duygu düşünceleri doğru, üslubuna uygun olarak anlatmak için sesin uyumunu, söylenişini, sözcük hecelerinin uzunluğu, kısalığı ve vurguları bakımından doğruluğunu, jesti, mimiği, takınılacak tavırları yerinde ve güzel kullanma sanatıdır"* (Kartal, 2009, s. 89).

"Fonasyon, soluk verme sırasında, akciğerlerden gelen havanın gırtlakta bulunan ses tellerini titreştirmesi ile ses üretilmesidir" (Erdoğan, 2008, s. 30-31). Fonasyon kısaca ses üretimi olarak düşünülebilir.

Ortaokul müzik derslerinin temeli genel olarak şarkı söyleme ve şarkı öğretme faaliyetleri üzerinden ilerlemektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, ortaokul eğitimi döneminde öğrenim faaliyetlerini sürdüren bireylerde ses eğitimi önemli bir konu olarak görülmektedir. Ortaokul döneminde genel olarak ses eğitimi alt basamaklarından şarkı söyleme eğitimi ön plana çıkmakta ve temel ses eğitimi uygulanabilmektedir.

Temel ses eğitimi her yaş ve her nitelikteki seslere eğitsel amaçlar doğrultusunda konuşma ve şarkı sesinin doğru kullanımına yönelik temel davranışları kazandırmayı hedefleyen ses eğitimi sürecidir. Bireysel olarak programlanabilen temel ses eğitimi topluluklar için de düzenlenebilmektedir. "*Eğitimin planlanarak uygulanması süreci, öğrencide geliştirilmesi hedeflenen davranışların önceden belirlenerek sıralanması, yaş ve ses özelliklerine uygun öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi ve bu düzenlemelerin beklenen davranışları geliştirip geliştirmediğinin ortaya konulması için gerekli verileri elde etmeyi ve değerlendirme aşamalarını kapsamaktadır"* (Çevik, 2006, s. 649).

Temel ses eğitiminin hedef ve kazanımları şu şekilde sınıflandırılabilmektedir (Çevik, 2006, s. 649).

- Doğru solunum becerisi kazandırma,
- Uygun ve doğru bedensel bir duruş kazandırma,
- Sesi doğru bir entonasyon ile icra edebilme,
- Doğal ve abartısız söyleyiş şekli kazandırma,
- Ses bölgeleri (register) arasında bağlantı kurma,
- Sesli ve sesli harfleri fonasyon sürecinde iyi kullanabilme,
- Ses kullanımında müziksel duyarlılığı geliştirme,
- Temel düzeyde kazandırılan davranışlara dayanarak, bir dağar oluşturma,

Ortaokul döneminde çocuk sesleri, mutasyon süreci içerisinde bulunduğundan ses özellikleri saptanmalı ve eğitimler bireylerin ses özelliklerine göre sürdürülmelidir. Bu dönemde uygulanacak olan ses eğitimleri profesyoneller tarafından dikkatli ve programlı bir şekilde yürütülmelidir. Ses özelliklerine göre ilerlemeyen, dikkatsizce yürütülen eğitim süreçleri bireylerin ses sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmekte ve ses rahatsızlıklarına yol açabilmektedir. Hassas bir değişim sürecinde olan bireyler farklı ses gelişimleri gösterebilmektedir. Ses eğitimini uygulayacak eğitmenler, çocukların ses aralıkları, bulundukları yaş, mutasyon dönemi özelliklerini gözeterek eğitim sürecini ilerletmelidir.

2.4. Şarkı Sözlerinin Ortaokul Çocukları Üzerinde Etkisi

İnsanoğlu duyduğu kelime veya cümlelerden pozitif ya da negatif yönde etkilenebilmektedir. Pozitif anlam yüklü kelime ve cümleler insan yaşamını olumlu yönde etkileyebilmekteyken, negatif anlam taşıyan kelimeler ve cümleler insan hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Günlük hayatta kullandığımız ya da maruz kaldığımız olumlu kelimeler ve cümleler insanlara iyileştirici etkiler sunarken, bazı olumsuz kelime veya cümle öbekleri insanları olumsuz olarak etkilemekte, olumsuz düşünce ve davranışlara itebilmektedir.

Maruz kalınan olumsuz ifade, cümle ve kelimeler hafızaya, insani duygulara, vücut kimyasına büyük zararlar verebilmekte ve insan sağlığını bozabilmektedir. Tek bir olumsuz kelime veya ifade güçlü ve olumsuz etkiler bırakabilmektedir (Newberg, M.D ve Waldman, R.M. 2012, s. 16). Olumsuz kelime ve cümleler insanları olumsuz düşünmeye ve olaylar karşısında olumsuz olasılıklar kurmaya itebilmektedir. Dinlediğimiz şarkılar, radyo programları izlediğimiz herhangi bir video program olumsuz düşünce, kelime veya cümle içerebilir ve maruz kalınan bu içerikler beynimizde bir resme dönüşüp sahnelenebilmektedir. Beyin bu olumsuz kelime ve cümleleri fantastik ya da gerçek olarak ayırt etmemekte ve tüm

düşünceleri tamamı ile gerçek sayabilmektedir. Beyin olumsuz düşünceleri doğal bir durum olarak kabul eder ve insanları olumsuzluğa itebilir. Bahsedilen bu etkiler insan yaşamının her safasın da görülebilmekte ve çocuklar içinde aynı etkiler gözlemlenmektedir (Newberg ve Waldman, 2012, s. 17).

Örneğin öfke ve şiddet içeren sözleri kullanmak ya da maruz kalmak beynimize alarm gönderir, beynin ön lobunda bulunan mantık ve muhakeme merkezini kısmen kapatabilir. Bu durum insanların sağlıklı düşünmesini zorlaştırır ve kötü etkiler bırakabilir. Yoksulluk, hastalık, yalnızlık ve ölüm gibi genel olarak insanlarda korku duygusu hissettiren sözler, duygusal olaylarla ilgili hafızanın oluşumunda ve depolanmasında önemli rol oynayan beynin amigdala bölümünde savaş ya da kaç etkisi oluşturmaktadır (Newberg ve Waldman, 2012, s. 18). Bu oluşan etki olumsuz düşünceler ile ilgili hayal kurmamıza, gelecekte olabilecek ya da olmayacak olaylar karşısında davranış stratejileri oluşturmamıza neden olmaktadır. Yaşanabilecek bu durumlar insan beynini fazlasıyla yormaktadır. Olumsuz kelimeler ve cümleler insan bilinç altında şekillenip insan davranışlarında ve yaşamında olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Literatür taramalarında karşılaşılan verilere bakıldığında, maruz kalınan ve söylenen olumsuz kelimelerin olumsuz düşüncelere yol açtığını ve olumsuz düşüncelerinde istenmeyen davranışları beraberinde getirdiğini gözlemleyebiliriz. Olumsuz düşüncelere sahip olmak stres, depresyon ve anksiyete bozukluklarına da neden olabilmektedir (Bilge, 2012, s. 130).

İnsanların kullandığı ya da maruz kalığı olumlu cümleler ve kelimeler ise olumsuz cümle ve kelimelerin tam aksine insanlarda iyileştirici ve istendik etkiler bırakmaktadır. Duyduğumuz olumlu kelime ve cümleler pozitif düşüncelere dönüşmektedir. Pozitif düşünceler insanlara olumlu yönde davranışlar kazandırmaktadır. Mahatma Ghandi olumlu düşünceyi ve faydalarını şu şekilde açıklamıştır: "*Düşünceleriniz pozitif olsun, çünkü düşünceleriniz sözleriniz olur. Sözleriniz pozitif olsun, çünkü sözleriniz davranışlarınız olur. Davranışlarınız pozitif olsun, çünkü davranışlarınız alışkanlıklarınız olur. Alışkanlıklarınız pozitif olsun, çünkü alışkanlıklarınız değerleriniz olur. Değerleriniz pozitif olsun, çünkü değerleriniz kaderiniz olur''* (Muradova, 2020, s. 31).

Ortaokul döneminde eğitim görmekte olan çocuklar ergen bireylerdir ve ergenliğin erken ergenlik dönemini yaşamaktadırlar. Bu durum gözetildiğinde duygu durum değişikliklerinin yoğun olarak yaşandığı bu dönem de çocuklar şarkı sözlerinden büyük ölçüde etkilenmektedir. Ergen bireylerin eğitim gördüğü ortaokul kademesi için bestelenen yaş gruplarına yönelik şarkılarda şarkı sözleri yazılırken büyük bir titizlik ve özen ile kelimeler seçilmelidir. Kullanılan ders kitapları, şarkı dağarı kitaplarında repertuarlar özenle

seçilmelidir. Çocuk psikolojisini negatif yönde etkileyecek popüler kültür ürünü, müzik endüstrisi tarafından üretilmiş şarkılara bu kitaplarda yer verilmemesi ortaokul müzik eğitimi için büyük önem arz etmektedir. Karamsar düşünceler içeren, kaderci, negatif anlam yüklü kelimeleri barındıran şarkıların yıkıcı etkilerinden kaçınmak için bu şarkılara derslerde yer verilmemelidir.

Bireyler kabul görülme ve beğenilme isteklerinin yoğun olduğu bu dönemde arkadaş etkisi ve trende ayak uydurma istekleri doğrultusunda popüler kültür ürünü şarkıları çokça tüketmektedir. Yaş gruplarına yönelik çocuk şarkılarını daha demode (modası geçmiş) bulan bireyler, popüler kültür ürünü olan arabesk, pop, rock, heavy metal ve rap türündeki şarkıları yoğun olarak dinlemektedir. Arabesk müziğin genel olarak yalnızlık, yoksulluk, isyan, gibi karamsar temalı konular içeren şarkı sözleri gençleri olumsuz olarak etkileyerek karamsar bir ruh haline sokabilmekte ve yanlış davranışlara itebilmektedir. Genel olarak negatif kelimeler ve cümleler içeren arabesk müzik türü olumsuz düşüncelere yol açacağı için özellikle ergenlik döneminde olan bireyleri, ergenlik dönemini atlatmış bireylere göre daha çok etkilemektedir.

Son yıllarda dünya çapında yükselişe geçen rap müzik türü, ortaokul çocukları tarafından çokça dinlenmekte ve sevilmektedir. Rap müzik türünde şarkı sözleri günümüzde isyan, küfür, cinsellik, alkol, uyuşturucu, ekonomik zenginlik, şiddet ve türlü dünyaca ünlü markalarında içinde geçtiği konulardan oluşmaktadır. Uyuşturucu, alkol kullanımını, küfür ve cinsellik temalı bu şarkılar tüketildiğinde veya dinlemeye maruz kalındığında bireyleri olumsuz olarak etkilemekte ve şarkı sözlerinde bahsi geçen konular bireylerin zihninde doğal, normal bir durum olarak anlamlandırmalarını sağlamaktadır. Olumsuz düşünceler ve davranışlar geliştirecek bu müzik türü ergen bireyler için büyük bir tehlike olarak görülebilmektedir.

Uzmanlar tarafından rap müzik türünü dinleyen ergen bireylerde alkol, uyuşturucu kullanımı ve saldırgan davranışlarda bulunma eğilimleri gözlemlenmektedir. Rap müzik ile alkol ve uyuşturucu kullanımının ve buna özendirmenin pozitif ilişkinin olduğunu vurgulamaktadırlar (Arslan ve Kırlıoğlu, 2019, s. 824). Took ve Weiss'in (1994) yaptığı bir başka araştırma rap müzik ve alkol uyuşturucu kullanımı arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmişlerdir. Took ve Weiss'in yaptıkları araştırmanın verilerine göre, heavy metal ve rap müzik dinlemeyi tercih eden ergenlerin, okul notlarının daha düşük olduğu, okul yaşantılarının problemli olduğu, cinsel eylemlerde bulunma, uyuşturucu ve alkol kullanımına eğilim gösterme gibi davranışların başladığı gözlemlenmiştir.

Dinleyici kitlesini alkol ve uyuşturucu kullanımına, suç işleme eğilimine, isyan ve intihar etmek gibi zararlı davranışlara ittiği düşünülen heavy metal, rock, arabesk ve rap gibi

popüler kültür müzik türlerine genel olarak problem müzik adı verilmektedir. (Şenel, 2014, s. 210-211). Türkiye'de genç bireylerin boş zamanlarında yaptıkları eylemler arasında en üst sıralarda müzik dinleme eylemi gelmektedir. Ortalama olarak bir bireyin iki buçuk saat müzik dinlediği ve en popüler şarkıların yaklaşık üçte bir oranında alkol ve uyuşturucu kullanımından bahsettiği düşünülürse, bu eylemi gerçekleştiren birey saat başına ortalama olarak otuz beş, kırk defa alkol ve uyuşturucu temalı cümle ve kelimelere maruz kalabilmektedir. Bu durum gençlerin zihninin bahsedilen olumsuz temalarla meşgul olmasına ve alkol, uyuşturucu kullanımı gibi zararlı alışkanlıkların normal karşılanmasına ve kullanımına eğilim göstermesine neden olabilmektedir (Bakırcı, 2020, s. 1).

Tüm bu verilere bakıldığında dinlenilen ve maruz kalınan şarkı sözlerinin insan davranışlarında ne kadar önemli olduğu gözlemlenmektedir. Ortaokul derslerinde kullanılan şarkıların sözleri mutlaka analiz edilmeli, olumsuz kelime, cümle içermeyen şarkılar seçilerek, ders içeriklerinde kullanılacak şarkılar özenle belirlenmelidir. Popüler kültür ürünü olan şarkılardan olabildiğince kaçınmalı ve bireyleri pozitif sözler barındıran şarkılara yöneltmek için çaba gösterilmelidir. Kişilik ve kimliğini arayan ergenlik döneminde bulunan ortaokul çocukları için konu büyük önem taşımaktadır.

2.5. Ortaokul Müzik Derslerinde Şarkı Seçimi

Ortaokul eğitimi alabilmek için yeterli zihinsel ve fiziksel koşullara ulaşan bireyler, ortaokul kademesi için hazırlanmış olan eğitim programlarına göre birçok farklı dalda akademik eğitim görmektedirler. Hazırlanan eğitim programlarının dikkatli ve düzenli şekilde yürütülebilmesini sağlayan öğretmenler ise kendi alanlarında sürdürdükleri dersler için ders planları hazırlamakta ve bu ders planlarını her ders için yenileyerek dersleri sürdürmektedirler. Oluşturulan ders planları dersin konusu, dersin kazanımları, amaç, dersin işlenişi, değerlendirme, pekiştirme ve derste kullanılacak materyaller hakkında bilgi vermektedir (Akıncı, 2018, s.700).

Öğretmenler derslerini yürütürken derslerin konu başlıkları ve içerikleri ile bağlantılı çeşitli materyaller ve araç gerekler kullanmaktadırlar. Seçilecek materyallerin (şarkı, çalgı, ses kayıtları, program ve yazılımlar vs…) öğretim programının hedef, amaç ve kazanımlarına uygun olması gerekmektedir. Ders içerisinde kullanılan araç-gereç ve materyaller dersin işlenişini çocuklar açısından daha zevkli hale getirmektedir ve kazanılacak davranışların daha kalıcı biçimde olmasını sağlamaktadır (Kazu ve Yeşilyurt, 2008, s.176).

Ortaokul eğitim programında bulunan alanlardan biri de sanat ve yetenek eğitiminin bir alanı olan müzik dersidir. Ortaokul kademesinde müzik dersleri teorik ve uygulamalı

olarak işlenmektedir. Müzik derslerinde öğretmenler konu ve kazanımlara göre materyaller kullanmaktadır (Akıncı, 2018, s.701).

Şarkılar müzik derslerinin yapı taşı ve önemli materyalleridir. Müzik eğitimcileri kullanacakları araç-gereç ve materyalleri genel olarak yıl boyunca kullanacakları eğitim programına, işlenecek konuların içeriklerine, belirli günler ve haftalar takvimine göre belirlemektedir. Şarkı öğretimi müzik derslerinin bir alt alanıdır ve sözlü müzik eserleri ve şarkılar müzik dersi planlarında araç-gereç bölümüne kaydedilmektedir.

Okullarda görev yapmakta olan müzik eğitimcileri genellikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan müzik ders ve kılavuz öğretmen müzik ders kitapları içerisinde bulunan eğitim programlarındaki içeriğe uymakta ve bu programlarda hazır bulunan araç-gereçleri kullanmaktadır. Müzik öğretmenleri, öğrencilerin müziksel gelişimleri ve sosyal becerilerinin gelişimine daha fazla katkıda bulunmak için MEB tarafından hazırlanan programa ek olarak ders dışı çalışmalar, müzik projeleri, şarkı yarışmaları gibi etkinlikler hazırlamakta ve bu etkinliklerde farklı repertuvar ve araç-gereçleri de kullanabilmektedir. Öğretmenler, ders planı dışında hazırlayacakları etkinlikler için çeşitli müzik kitaplarına başvurmaktadırlar. Mesleki deneyim kazanmış müzik öğretmenleri dersin amaç ve kazanımları ile kutlama ve anma programları gibi etkinliklerde sınıf düzeyine uygun şarkı seçimini daha kolay yapabilmektedirler.

Ortaokul müzik eğitiminde şarkı seçimi ve şarkı öğretimi öğretmenler tarafından titizlikle ele alınması gereken bir konudur. Müzik derslerinde seslendirilmesi planlanan şarkıların, hedeflenen kazanım ve amaçlar ile yaş grubuna uygun olacak biçimde belirlenmesi gerekmektedir. Şarkı seçiminde dikkat edilecek hususlar şarkıların teorik özellikleri ve yanısıra dikkat edilmesi gereken özellikler şeklinde sınıflandırılabilir.

Şarkı seçiminde dikkat edilmesi gereken teorik özellikler:

- Prozodi
- Ölçü sistemi
- Tempo/Bpm
- Şarkının müzikal işaretleri
- Şarkının Formu
- Şarkının ritmik yapısı
- Şarkının ses aralığı

Yukarıda belirtilen teorik özelliklerin derslerde kullanılması planlanan şarkıların seçiminde önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

Prozodi kelimesi Yunanca “pros (ona göre) ve ode (şarkı)” kelimelerinden türemiştir. Prosodion denilen eski Yunan şarkılarının da adıdır. Prozodi müzik teorisinde uzun, kısa, güçlü ve zayıf heceler ile ezginin uyumu olarak söylenebilir. Aynı zamanda ezgiler ve şarkı sözleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim dalıdır (Tuğcular, 2015, s. 9).

Genel olarak müzik eserleri eşit parçalara bölünmüş basit, bileşik ve karma ölçü sistemleri kullanılarak bestelenmektedir. Bazı şarkılar ölçü sistemleri nedeniyle öğrencilere öğrenme, seslendirme ve sunma açısından kolaylıklar sağlamaktadır. Öğrenciler tarafından daha karmaşık olarak algılanan ölçü sistemlerinde yazılmış şarkıların öğrenimi ve performansında ise öğrenciler zorlanabilmektedir. Müzik eğitimcilerinin öğrencilerin nota eğitimi almış veya almamış olduğunu gözetmeksizin daha çok basit ölçü sistemlerinin kullanıldığı şarkıları seçmesi öğrencilerin şarkıları daha çabuk kavramasını sağlamaktadır. Aksi durumda öğrencilerin seviyelerine göre anlaşılabilmesi daha güç ölçü sistemleri kullanılmış şarkıların seçilmesi öğrencilerin şarkı eğitimine ve müzik derslerine olan tutumlarında olumsuz yansımalar geliştirebileceği düşünülmektedir (Akıncı, 2019, s. 3475).

Tempo, bir müzik eserinin hızıdır. Müzik teorisinde ölçülmesi ve müzik eserleri arasında kavramın kıyaslaması kolay olduğu için en çok araştırılan alanlardan biridir (Oakes, 2000, s. 541). Müzik eserlerinde tempo, allegro (Hızlı tempo), andante (orta yavaşlıkta), adagio (yavaş tempo), moderato (orta hızda), presto (çabuk tempo) gibi birçok isimle sınıflandırılmaktadır. Eserlerin üzerinde belirtilen tempolarına göre seslendirilmesi beklenilmektedir.

Şarkı içerisinde bulunan kelimelerin doğru telaffuz ile söylenmesi öğrencilerin dil gelişimlerine ve ritim duygularına etki etmektedir. Tempo ve ritmik yapıların doğru telaffuzu eserlerin seslendirilmesi ve şarkı seçimi açısından daha olumlu sonuçlar yaratacağı düşünülmektedir.

Şarkılar bestecilerinin belirlediği müzikal akış ve duyguları yansıtabilmesi için müzikal işaretler içermektedir. Bu işaretler şarkının dönüş yerlerini, tekrarlarını, bitiş yerini, nüanslarını belirtmektedir. Öğrencilerin bu işaretlere uygun olarak şarkıyı seslendirmesi eserin doğru öğrenilmesi, sunulması ve öğrencinin performansını kurallara uygun biçimde gerçekleştirmesini sağlamaktadır. Bestecilerin yarattığı müzikal akışı ve duyguyu dinleyiciye yansıtmak için müzikal işaretlere uyularak eserin seslendirilmesi önemli bir durumdur. Öğrencilerin bu müzikal işaretlere uymadan yapacağı icralar sadece ses çıkartma eylemi olarak yorumlanabilmekte ve eseri gerçek anlamda yansıtmamaktadır. Bahsedilen bu hususlara bakıldığında şarkılarda geçen müzikal işaretlerin sıklığı, öğrencilerin şarkılarda

belirtilen müzikal işaretlere uygun seslendirme düzeylerinin yeterli olup olmaması durumu göz önünde bulundurularak şarkı seçimi yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Şarkılar genel olarak belirli bir forma sahiptir. Müzikte form genel olarak belirli düşünce ve fikirlerin arka arkaya kullanılarak belirli kurallara bağlı şekilde sıralanması şeklinde tanımlanabilmektedir (Şensoy, 1992, s. 2). Müzik eserlerinde biçimin karşılığı Eren'e (2007, s. 5) göre "*Bestecinin kurgusu; ele aldığı malzemeleri birbiriyle ilişki içerisine sokarak meydana getirdiği düzen veya yapıdır"*. Eserlerin biçimini bilerek dinlemek veya seslendirmek eserin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Müzik eserlerinin bestelenmesinde en önemli faktörlerden biri de form ve biçim yapısının belirlenmesi ve form kurallarına bağlı olarak müzik eserinin yaratılması durumudur. Müzik eserlerinin bestelenme aşamasında uygun biçim ve form yapılarının kullanılması, müzik eserlerinin evrensel genel müzik kurallarına uygun eserler olmasına ve daha anlaşılır eserler üretilmesine olanak tanımaktadır.

Form ve biçim açısından tutarlı olan şarkılar çocukların öğrenmesi açısından daha kolay olabilmektedir. Müzik eğitimcilerinin müzikal cümlelerin şarkı sözleri ile dengeli yapıda olan şarkıları kullanması müzik derslerinin daha verimli geçmesi adına daha uygun olabileceği düşünülmektedir (Akıncı, 2019, s. 3476).

Şarkılardaki ritmik yapılar öğrencilerin şarkıları rahat seslendirebilmesi ve öğrenebilmesi açısından büyük öneme sahiptir. Müzik eğitimcilerinin şarkı seçimi yaparken eserlerin ritmik yapılarına dikkat etmesi gerekmektedir. Öğrencilerin seviyesine uygun, yalın, anlaşılabilir ritmik yapılara sahip şarkıların seçilmesi öğrencilerin derse katılımını ve dersin daha keyifli geçmesini sağlayabilmektedir. Anlaşılması zor ve öğrencilerin seviyesinin üzerinde ritmik yapılara sahip olan şarkıların ise öğrencilerin şarkıları öğrenebilmesi ve derse katılımları açısından olumsuz etkiler yaratabileceği düşünülmektedir.

Şarkıların tonaliteleri ve ses sınırları müzik eğitimcilerinin şarkı seçimi yaparken dikkat etmesi gereken en önemli konulardan biri olarak görülmektedir. Öğrencilerin yaşlarına uygun ses aralıklarında olan şarkı seçimi öğrencilerin şarkıyı seslendirmesinde ve öğrenmesinde kolaylık sağlayacak ve performanslarını olumlu yönde etkileyecektir. Yaş grubuna uygun olmayan, ses asınırı geniş olan şarkılar öğrencilerin şarkıyı öğrenmelerini ve performanslarını sınırlayarak olumsuz yönde etkiler yaratacaktır. Bu durum öğrencilerin derse olan ilgisini ve ders sürecinin istendik yönde işlenmesini engelleyebilmektedir. Müzik eğitimcilerinin öğrencilerin yaş gruplarına uygun ses sınırlarında şarkılar belirlemesi oldukça önem arz etmektedir. Yaş grubuna uygun olmayan ses sınırları öğrenci ses sınırlarından daha geniş şarkılar, öğrencilerde ses sağlığını olumsuz etkileyebilmekte ve nodül, polipler, ses telinde kist gibi ses sağlığı problemlerine yol açabilmektedir.

Şarkı seçiminde dikkat edilmesi gereken teorik özelliklerin yanısıra dikkat edilmesi gereken diğer önemli konular aşağıda alt başlıklar halinde sunulmuştur.

- Öğrencilerin talebi ve beğenileri
- Şarkıların çalgılar ile eşlik edilebilme durumu
- Müzik eğitiminin gerçekleşeceği ortam ve donanım
- Şarkıların belirlenen eğitim programı ile ilişkisi
- Dersin teması ve haftalık içeriklere uygunluğu
- Müzik öğretim yöntemleri ile ilişkisi

Öğrencilerin sanat eserlerine karşı ilgileri ve beğenileri değişkenlik gösterebilmektedir. Öğrenciler kimi zaman derslerde kullanılan müzik eserlerini çok beğenebilirken kimi zaman bu eserleri beğenmemekte ve ilgi göstermemektedirler. Çocuklar okul yaşantıları, okul dışı alanlarda, arkadaş ortamlarında ve birçok mekan ve zamanda şarkı dinleyip, şarkı söyleyebilmektedirler. Aileleri, okul arkadaşları, okul dışı arkadaşları ve sosyal çevrelerinden şarkılar ve türlü müzik eserlerinden örnekler duyabilmekte ve öğrenmektedirler. Dinledikleri müzik eserlerini bazen beğenmekte bazen ise beğenmemekte ve bu eserlere pek ilgi göstermemektedirler

Ortaokul eğitimi görmekte olan çocukların erken ergenlik dönemi içerisinde bulunduğu gözetildiğinde çocukluk döneminin diğer evrelerine göre beğeni kavramlarının daha değişken olduğu gözlemlenebilmektedir. Genel olarak bu dönemde sosyal çevre, arkadaşlar ve kitle iletişim araçlarından duydukları ve dinledikleri şarkıları beğenmeleri, o şarkıları benimsedikleri gözlemlenmektedir. Bu şarkılar genel olarak popüler müzik endüstrisi tarafından tüketiciye sunulan şarkılar olarak düşünülebilir. Öğrenciler arkadaş çevresinde kabul görmek ve beğenilmek için arkadaş çevrelerinde popüler olan ya da arkadaş grubunda lider kişilerin dinlediği popüler şarkıları ve sosyal medyada popüler müzik endüstrisi tarafından göz önüne çıkarılmış şarkıları dinlemektedirler. Şarkıları sevmeseler bile arkadaş grubu seviyor ise kabul görülmek ve beğenilmek, dışlanmamak adına öğrenciler arkadaşları tarafından dinlenilen bu şarkıları seviyormuş gibi gösterebilmektedirler. Bahsi geçen durumlar genel olarak popüler müzik şarkıları açısından gözlemlense de çocuk şarkıları ve ders içeriğinde kullanılan şarkılar içinde gözlemlenebilmektedir.

İlgilerini çeken ve beğendikleri sözlü müzik eserleri olduğunda büyük bir öğrenme isteği ile öğretmenlerine bu şarkıları öğrenmek istediklerini söyleyebilmektedirler. Bu gibi durumlar gözlemlendiğinde öğrencilerin şarkı öğretimine istekli oldukları, derse katılmak için hazır, sözlü müzik eserlerine ilgilerinin arttığı düşünülebilmektedir. Şarkı eğitimi ve öğretimine istekli olan öğrencilerin bu gibi taleplerine müzik eğitimcileri tarafından önem

verilmesi, dersin akışı ve kazanımların sağlanması açısından önemli bir durum olarak düşünülebilir. Müzik eğitimcileri farklı şarkılar öğrenme talebi ile gelen öğrencilerin görüşlerini ve beğenilerini dikkate alarak şarkı seçimi yapması, müzik dersi şarkı seçiminde dikkat edilmesi gereken özelliklerden biri olarak eğitimcilerin karşısına çıkabilmektedir (Akıncı, 2018, s.702).

Şarkıların çalgılar ile eşlik edilerek icra edilmesi performans yapmakta olan öğrencileri daha keyifli bir hale getirerek, şarkı öğrenme motivasyonlarını da yüksek seviyelere çıkarabilmektedir. Vokal olarak seslendirilen şarkılara çalgılarla eşlik edildiğinde şarkı eğitimi kolaylaşır ve şarkılar sadece vokal olarak seslendirme sadeliğinden kurtarılabilir. Öğrencilerin yaş grupları, çalgı çalma yeti ve seviyeleri, şarkıların eşlik zorluk dereceleri belirlenerek bu işlemlerin yapılması doğru bir davranış olarak düşünülmektedir. Şarkıların eşlik seviyeleri öğrencilerin çalgı çalma yeteneklerinin üzerinde ise yapılacak icralar gürültüye dönüşeceğinden ders amacına ulaşmayabilir. Seçimi yapılan ve derste kullanılmak üzere belirlenen şarkıların uygun eşlikler ile icra edilmesi veya öğretmen tarafından eşliklerin hazırlanması önemli bir konu olarak düşünülmelidir. Şarkı seçimi yaparken çalgılarla eşlik edilebilecek şarkılara öncelik verilmesi şarkı eğitimi açısından daha doğru olabileceği düşünülebilir.

Ülkemizde bulunan bütün okulların ve dersliklerin, fiziksel şartları ve donanımları genel olarak birbirleri ile aynı değildir. Kimi okulun ekonomik durumu çok iyi iken kimi okulun ekonomik durumu çok iyi olamayabilir. Okulların ekonomik durumları iyi veya kötü olarak değişkenlik gösterse de müzik eğitiminin yapılacağı ortam ve donanım başlığında bahsedilen durum okulların içinde bulundukları ekonomik durumlar değildir. Öğrenciler klasik ders işleme yöntemlerinin yerine daha yenilikçi, interaktif, farklı etkinlikler barındıran öğretimlerden daha çok keyif aldıkları ve hoşlandıkları gözlemlenmektedir. Öğretmenler uygulayacağı bu farklı dramatize edilmiş eğitim ve etkinliklerde bilgisayar, hoparlör, tablet, cd çalar, internet, projeksiyon gibi teknolojik ürünlere ihtiyaç duyabilir. Müzik eğitimcileri her zaman bu materyallerin tümüne, bazılarına ya da bahsedilen materyallerinin birkaçının bulunduğu ders mekanlarına sahip olamayabilir. Eğitim verilen alanın fiziksel koşulları ve donanımlarına uygun şarkılar seçilmesi müzik eğitiminin işleyişi açısından daha doğru olacağı düşünülmektedir. Müzik eğitimcilerinin müzik derslerinde ortamın fiziksel koşulları ve donanımına göre materyaller kullanması öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamakta, öğrencilerin derse olan ilgisini arttırdığı gözlemlenmektedir (Atak Yayla ve Dalmışlı, 2014, s.213). Müzik eğitimcileri şarkıları seçerken yukarıda bahsedilen durumları da göz önünde bulundurması şarkı seçiminde önemli bir konu olarak düşünülebilir.

Okullarda belirlenen tüm dersler Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği komisyonlar tarafından hazırlanmış eğitim programlarına göre sürdürülmektedir. Müzik dersleri de planmış ve uzmanlar tarafından hazırlanmış Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen eğitim programlarına göre işlenmektedir. Müzik eğitimcileri genel olarak öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen klavuz ders kitapları içerisinde bulunan şarkıları kullanarak şarkı eğitimi uygulamalarını gerçekleştirmektedir. Müzik derslerinde belirlenen kaynaklar içerisinde bulunan şarkı ve sözlü müzik eserlerinin yanında öğretmen tarafından tasarlanıp hazırlanan materyallerden de yararlanılabilmektedir. Derslerde kullanılan şarkı ve sözlü müzik eserlerinin, müzik dersi öğretim programına uygun olması ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde belirlenmesi göz önünde bulundurulmalıdır (Atak Yayla ve Dalmışlı, 2014, s.200). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen ve okullara gönderilen kaynaklar dışında kullanılacak şarkılarında programdaki amaç ve kazanımlar ile örtüşmesi önemli bir konu olarak düşünülmektedir.

Belirli gün ve haftalar programı, anma törenleri, kutlamalar, dini bayramlar, milli bayramlar ve özel günler gibi önemli zamanlarda öğrencileri bu konular ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme amacıyla bestelenmiş şarkılar müzik eğitimi programında yer almaktadır. Belirli gün ve haftaların işlendiği dersler sonrasında bir sonraki derste işlenecek olan konu ile de ilişkilendirilebilecek eser seçimi yapmaları müzik derslerinin devamlılığı açısından önemli bir konu olarak görülebilir. Şarkı seçimleri yapılırken bu hususlara da dikkat edilmelidir.

Öğretmenler çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilmektedir. Öğretim teknikleri, eğitimciler tarafından öğrencilerin yaş gurubu ve seviyelerine göre belirlenmekte ve uygulanmaktadır. Müzik eğitimcileri, dünyaca kabul görmüş olan Orff-Schulwerk, Kodaly, Suzuki ve Dalcroze gibi müzik öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmaktadırlar. Müzik eğitimcilerinin kullandığı bu yöntem ve teknikler öğrencilerin ders içerisinde aktif katılımcı olarak yer almasını sağlamaktadır. Sözlü müzik eserleri ve şarkıları seçerken bahsedilen müzik öğretim yöntem ve teknikleri ile uygulanabilecek şarkılar seçmeleri öğrencilerin klasik ders anlayışından uzak, interaktif bir ders süreci geçirmelerini sağlamaktadır. Müzik derslerinde büyük kolaylık sağlayan ve öğrenme sürecini keyifli hale getiren Orff-Schulwerk, Kodaly, Dalcroze gibi müzik öğretim yöntemlerine uygun şarkılar seçmek derslerin sürdürülebilirliği açısından önemli bir konu olarak görülebilmektedir.

2.6. Ortaokul Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkılar

Ortaokul müzik derslerinde kullanılan şarkılar genelde çocuk müziğinin içerisinde yer alan şarkılardır. Çocuk müziği anlamsal olarak çok geniş bir kavramdır ve yetişkinler tarafından çocuklar için yaratılan müzikleri, çocukların kendilerinin yaptığı müzikleri içerir (Vestad, 2017, s. 5). Kısaca çocuk müziği çocukların gereksinimleri ve ilgilerine göre hazırlanan eğitici, dinlendirici, eğlendirici müziklerdir. Dünya üzerinde çocuk müzik eğitiminde kullanılan şarkılar benzer ve farklı özellikler gösterebilir fakat ortak payda olarak bütün milletler kendi folklorik özelliklerini yarattıkları şarkılarına yansıtmışlardır.

Ülkemizde çocuklar müzik derslerinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş olan repertuarı ve öğretmenlerinin ders kitabı dışında kendi belirledikleri şarkıları öğrenmektedirler.

Günümüzde ortaokul müzik eğitiminde birçok farklı türde şarkılarla karşılaşılabilmektedir. Müzik eğitimi kitaplarında bulunan repertuar içerisinde genel olarak çocuk şarkıları gözlemlenmektedir fakat son yıllarda kullanılan ortaokul müzik dersi kitaplarına popüler müzik şarkıları da eklenmiş durumdadır.

Çocuk şarkıları çocuklar için belirli özelliklere dikkat edilerek oluşturulan şarkılardır. Çocuk şarkıları, çocukların müziksel gelişimlerini desteklemek ve onlara olumlu davranışlar kazandırmak amacıyla yaratılırlar. Çocuk şarkıları çocukların ilgi alanlarına ve ihtiyaç duyulan konuların belirlenmesiyle üretilmektedir. Çocuk şarkılarının müzik eğitiminde önemli bir yeri vardır. Ülkemizde müzik eğitiminde kullanılan çocuk şarkıları dört ana başlıkta incelenebilir. Bu türler; aktarma şarkılar, öykünme şarkılar, anonim şarkılar, Türk okul şarkıları şeklinde sınıflandırılmaktadır (Sun ve Seyrek, 2002, s.26).

Aktarma Şarkılar: Ezgileri yabancı, sözleri Türkçe olan şarkılardır. Genellikle Avrupa toplumlarının folklorik ezgilerine ve okul şarkılarına söz yazılarak yaratılır.

Öykünme Şarkılar: Besteciler tarafından Türk okul müziği için yaratılan şarkılardır. Bu şarkılar batı müziğinin majör ve minör dizileri kullanılarak ve batılı toplumların estetik anlayışına ve beğenisine özenilerek yapıldığı için öykünme şarkılar adını alır.

Anonim Şarkılar: Anonim şarkılar tekerleme, saymacalar, ninni ve türkülerdir. Tekerleme ve saymacalar çocuklar tarafından yaratılmış çocuk folkloru ürünleridir. Çocukların oyun yaşamlarının gereksinimlerine göre çocuklar tarafından yaratılmıştır. Tekerleme ve saymacalar sözlü ürünlerdir ve bu ürünlerde geçen sözler anlamlı, anlamsız ya da yarı anlamlı olabilmektedir. Kimi tekerleme ve saymacalar ezgili, kimisi ezgisiz sadece tartımlı olabilir. Tekerleme ve saymacalar çocukların müziksel gelişimi, dil gelişimi, bellek

anımsama gelişimi, sosyal ve duygusal gelişimlerine olumlu olarak büyük katkılar sağlamaktadır.

Ninni ve türküler ise tamamen halk ürünleri olup ait olduğu milletin folklorik ögelerini taşımaktadır. Türküler yaşanmışlıkları olan yöresinin dil, ağız özellikleri ve ezgilerini barındıran anonim eserlerdir. Ninnilerde halk müziği gibi genellikle anonimdir, fakat yaratımcısı belli olan ninnilerde bulunmaktadır. Ninniler genellikle anne, teyze, nine, abla gibi kadınlar tarafından çocuklarını uyutmak için söylenir. Bütün dünya milletleri için kendi halk müzikleri büyük önem taşır ve ninniler halk müzikleri literatürleri içerisinde önemli bir yer kaplar.

Türk Okul Şarkıları: Yaratımlarını Türk bestecilerin yaptığı kaynağını halk müziğimizden alan şarkılardır. Türk halk müziği dizileri ve ölçü sistemleri kullanılarak yaratılmıştır. Şarkıların tamamında folklorik ögelere rastlamak mümkündür.

Çocuk şarkıları ortaokul müzik eğitiminin vazgeçilmez bir parçası ve öğretici materyalidir. Çocuk şarkıları öğrencilerin müziksel davranışlarını geliştirmek, sosyalleştirmek, olumlu davranışlar kazandırmak, çocukların müzik kültürüne katkı sağlamak, müzik beğenilerini ve kaliteli müzik anlayışlarını geliştirmek için oldukça önemli şarkılardır.

2.7. Eğitim Müziği

Eğitim müziği, örgün öğretim içerisinde verilen müzik eğitimi sürecinde kullanılan müzik eserlerinin tümünü ifade ederken kullanılan bir kavram olarak düşünülebilir. Muammer Sun eğitim müziği besteciliğini, "Besteciliğin bir dalı olan eğitim müziği besteciliği, okul öncesinden başlayan ve yükseköğretime kadar devam eden müzik eğitimi sürecine, eğitim amaçlı müzik dağarı kazandırmaya yönelik yapılan; uyarlama, düzenleme, besteleme çalışmaları olarak tanımlanabilir" şeklinde ifade etmiştir (Tuğcular, 2015, s. 2). Eğitim müziği kavramı haricinde; eğitici müzik, Türk okul müziği, çocuk müziği, okul şarkıları dağarı gibi kavramlar eğitim müziği kavramına eşdeğer olarak kullanılmaktadır (Aksu, 2010, s. 7). Bahsedilen kavramlar eğitim müziği kavramının alt tanımlamaları ve alt kavramları olarak düşünülebilir.

Eğitim müziğinin müzik eğitimcileri, besteciler ve müzik alanında hizmet veren kişiler tarafından üzerinde çok fazla durulan bir konu olmadığı söylenenebilir. Ancak eğitim müziği kavramı üzerinde çalışan müzik eğitimcileri ve bestecilerin eğitim müziği ile ilgili çeşitli tanım ve açıklamaları bulunmaktadır.

Yücel Elmas eğitim müziği kavramını eğitici müzik olarak kullanmıştır. Elmas'a göre eğitici müzik: "Çocuk ve gençlerimizin müzik eğitimlerine esas olarak ilkeler, eğitsel değerler ve şarkı söylemelerini olumlu koruyup sürdürdükleri şarkılar" olarak tanımlamıştır. Değerli

müzik eğitimcisi Ali Uçan ise günümüzde belli eğitim kademelerinin ve belli yaş gruplarının kapsadığı müzikler olarak kullandığımız eğitim müziği kavramını "Örgün Genel Eğitim Müziği" kavramı olarak açıklamaktadır. Uçan başka bir çalışmasında ise eğitim müziği kavramını; "geleneksel ve çağdaş, teksesli ve çok sesli, ulusal ve evrensel nitelikli müziklerimizden, ilk ve ortaöğretim müzik eğitim programlarında öngörülen amaçların öğrenciye kazandırılmasında ve geliştirilmesinde eğitim-öğretim malzemesi olarak kullanılmak üzere, amaçlara, öğrencilere, belli eğitim-öğretim ilkelerine ve belli estetik ölçütlere uygun olarak seçilen örneklerden oluşan dağarcıktır" şeklinde tanımlamaktadır (Aksu, 2010, s. 8-9).

Ortaokul müzik derslerinin genel olarak şarkı söyleme eğitimi ve şarkı söyleme etkinlikleri üzerinden yürütüldüğü bilgisi çocuk şarkılarının ve eğitim müziği kavramının ortaokul müzik dersleri için önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Bu bağlamda eğitim müziği literatürünün beslenmesi amacı ile eğitim müziği besteciliği alanında çalışmalar sunabilecek bestecilerin yetiştirilmesi önemli bir konu olarak görülebilir.

Müzik öğretmeni adaylarına eğitim müziği repertuarı kazandırmak ve eğitim müziği dağarına katkı yapılabilmesi için, müzik öğretmenliği anabilim dallarında Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri ve Eğitim Müziği Dağarı güncel adı ile Okul Müziği Dağarı dersleri yer almaktadır.

Okul Müziği Dağarı ders içeriği ve kazanımları Yüksek Öğretim Kurumu müzik öğretmenliği lisans programı içerisinde şu şekilde tanımlanmıştır: "İlkokul, ortaokul ve ortaöğretime yönelik genel müzik eğitiminin hedeflerine uygun repertuvar oluşturma çalışmaları; okul içi ve dışındaki tüm müziksel etkinliklerin verimli ve etkili bir şekilde yürütülmesi için müzik programlarında öngörülen amaçların öğrenciye kazandırılmasında ve geliştirilmesinde eğitim–öğretim malzemesi olarak kullanılmak üzere uygun şarkıların seçimi; seçilen ve oluşturulan repertuvarın sınıf ortamında eşlikleme ve yönetme çalışmaları" (YÖK, 2018, s. 25).

Eğitim müziği besteleme derslerinde öğrencilere kazandırılmak istenen temel bilgi ve konular genel olarak, çeşitli şarkı formlarında ezgi yazma, kanon yazma, prozodi kuralları ve kurallara uygun söz yazma, iki seslendirme, elde olan veya yazılan sözleri ezgiselleştirme gibi başlıklarla belirlenmiştir (Tuğcular, 2015, s. 1). YÖK müzik öğretmenliği lisans programı içerisinde ise ders içeriği ve öğrencilere aşılanmak istenen kazanımlar, "motif ve cümle yazma, bir dönemli şarkı formunda ezgiler yazma, prozodi kuralları, çocuk şarkısı yazma, okul şarkılarında iki seslilik (koşut 3'lü, koşut 6'lı, korno beşlisi vb.), kanon, çalgı eğitimine yönelik alıştırma, etüt ve ezgi yazma çalışmaları olarak belirtilmiştir (YÖK, 2018, s. 42).

Eğitim müziği besteleme teknikleri ile ilgili teknik, bilgi ve beceriler şu şekilde sıralanmaktadır (Bilgin ve Saktanlı, 2010, s. 23).

- Ezgi yazımı
- Tek sesli şarkı besteleme
- Eşlikli şarkı besteleme

Muammer Sun'a göre ezgi yazımı yapabilmek için, Batı müziği ve Türk müziği ölçülerinin, tonların ve makamların, ezgi formlarının bilinmesi ve müzikal analiz bilgisine sahip olunması gerekmektedir. Tek sesli şarkı bestelemek için ise, dilin prozodi kuralları, söze göre ezgi yazımı, şarkı sözü yazımı, tek sesli ezgi yazımı ve ezgiye göre söz yazımı konularının bilinmesi gerekmektedir. Ayrıca eşlikli şarkı bestelemek için bilinmesi gerekenler ise armoni, kontrapunk, eşlik yazımı, müzikal çözümleme, koro yazımı, tek sesli ve çok sesli şarkı ve etüt yazma gibi konuların bilinmesi gerekmektedir (Bilgin ve Saktanlı, 2010 s. 23).

Eğitim müziği besteleme derslerinde yukarıda bahsedilen konuların genel olarak kazandırılması hedeflendiği göz önünde bulundurulduğunda dersin önemi bir kez daha gözlemlenebilir. Eğitim müziği besteleme dersleri müzik öğretmenleri adaylarının eğitim müziği alanında çalışmalar yapması, çocuk şarkısı besteleme yeteneklerinin geliştirilmesi ve var olan eğitim müziği repertuarı ışığında eğiim müziği alanına eser kazandırabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersi ve Okul Müziği Dağarı dersleri müzik öğretmenliği anabilim dallarında öğretmen adaylarına uzun yıllardır okutulmaktadır. 2013-2018 yılları arasında müzik öğretmenliği lisans programı içerisinde Eğitim Müziği Besteleme dersi zorunlu ve 4 saat, Eğitim Müziği Dağarı dersi 2 saat ve zorunlu olarak yer almıştır. 2018 yılında yapılan program değişikliğinde ise Eğitim Müziği Dağarı dersi, Okul Müziği Dağarı ismiyle 2018 yılından bu yana programda iki saat zorunlu olarak işlenmeye devam etmişektedir. Eğitim Müziği Besteleme dersinin ise Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri ismiyle 2018 yılından bu yana seçmeli olarak 2 saat işlendiği görülmektedir (Yök, 2018). Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri ve Okul Müziği Dağarı derslerinin eğitim müziği alanına besteci yetiştirmek ve çocuk müziği repertuvarına hakim öğretmenler yetiştirmeye katkısının büyük olduğu düşünülmektedir. Besteci yetiştirmenin yanısıra eğitim müziği besteleme tekniklerinin öğretmen adaylarına aktarılması ve bu bilgi ve becerilerin kazandırılması açısından Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersi müzik eğitimi anabilim dalı ders programı içerisinde önemli bir rol üstlenmektedir. Eğitim müziği reperuarına çocuk şarkısı ve çocuk müziği kazandırılmasının, Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri ve Okul Müziği Dağarı

derslerinin amacına uygun işlenmesi ve programda bu derslere daha fazla yer ve saat verilmesi ile mümkün olabileceği düşünülmektedir.

2.8. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Özer ve Eğilmez (2022) yılında hazırladıkları çalışmada ortaokul müzik dersi öğretim programı'nın öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi konusu üzerinde bir değerlendirme yapmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen görüşleri doğrultusunda ortaokul müzik eğitimi içerisinde işlenmekte olan Türk müziği konularının öğrenci seviyelerine uygun olmadığı, sınıflarda teknolojik materyallerin eksikliği nedeni ile teknolojik kazanımların yerine getirilemediği gibi olumsuz durumlar saptanmıştır. Ortaokul müzik eğitimi program içeriğinin özel amaçlarına ulaşmada yeterli olduğunuda tespit etmiştir.

Doğanyiğit (2020) hazırladığı makalede mutasyon (ses değişimi) konusunu vurgulamış ve mutasyon döneminde seslerin değişimini ele almıştır. Seslerin mutasyon değişiminde sınıflandırılmasını, bireylerin mutasyon dönemdeki ses özelliklerini ve ses aralıklarını sunmuştur.

Kalkanoğlu (2020) yaptığı çalışmada, eğitim müziği alanına okul şarkısı kazandırma, besteleme teknikleri, armonize etme ve eşlikleme konularına değinmiştir. Çalışma okul şarkılarının eğitim müziğindeki önemini gözler önüne sermektedir.

Kaya ve Çiftçibaşı (2020) yılında hazırladıkları "Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine ilişkin görüşlerinin öğretmen değişkenine göre incelenmesi" adlı çalışma Adıyaman ilinde 4 farklı okulda eğitim görmekte olan 694 öğrenci ve bu öğrencilerin müzik derslerini yürüten öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında uygulamanın yapıldığı okullarda görev yapmakta olan öğretmenlerin müzik öğretmenliği mezunu, sınıf öğretmenliği mezunu olup müzik öğretmenliği branşına geçmiş öğretmenler ve üniversitelerin başka öğretmenlik alanlarından mezun olup müzik öğretmenliği yapmakta olan öğretmenler olduğu ve bu öğretmenler tarafından müzik eğitiminin sürdürüldüğü gözlemlenmiştir.

Araştırma sonucunda müzik öğretmenliği mezunu öğretmenin bulunduğu okulda müzik derslerinin daha çok sevildiği ve ders kazanımlarının daha yüksek düzeyde gerçekleştiği görülmüş ve bu doğrultuda müzik derslerini müzik öğretmenliği mezunu öğretmenlerin sürdürmesi uygun görülmüştür. Araştırmanın bir başka sonucu ise ortaokul müzik eğitiminde eğitimin diğer kademelerine göre daha fazla şarkı söylenmektedir. Araştırma kapsamında ortaokul müzik derslerinde çocuk şarkılarının ortoakul müzik eğitimi derslerinde ön planda olduğu ve şarkı söyleme etkinliklerinin sık sık gerçekleştirildiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Başalan (2019) yılında tamamladığı tezinde, müzik eğitiminde kullanılmak üzere yayımlanmış çocuk şarkılarının içerik bakımından incelemesini yapmıştır. 2005-2017 yılları arasında basılmış çocuk şarkıları kitaplarının dizinini sunmayı ve kitaplar içerisinde yer alan şarkıların; ölçü sistemi, tonal- makamsal özellikleri, formları, ses aralıkları ve konusunu incelemeyi amaçlamıştır.

Araştırma kapsamında incelenen şarkıların genel olarak A+B formunda bestelendiği, tonal olarak en çok Re minör tonunda, makamsal olarak en çok hüseyni makamında bestelendiği ve en çok işlenen konuların eğitsel konular olduğunu tespit etmiştir.

Çalışkan (2019) Türkiye'de ilköğretim okulları (II. Kademe) müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının ritmik yapı ilkelerine uygunluk durumlarının saptanması amacıyla bir araştırma yapmıştır. Bu amaçla Türkiye'deki ilköğretim okulları II. kademede 2018 yılından itibaren kullanılan müzik ders kitaplarında yer alan ve söz müziği Türk besteciler tarafından oluşturulmuş okul şarkıları ritmik uyum bakımından incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda belirlenen okul şarkıları ritmik yapı açısından çok uygun, uygun, düzeltilmeli ve uygun değil olarak gruplanmıştır. Sonuç olarak ilköğretim II. kademe müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının neredeyse yarısının ritmik yapı açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu ya da uygun olmadığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçları arasında besteleme çalışmalarında prozodinin büyük önem teşkil ettiği, sözlü bir eser oluşturuluyorsa prozodi kurallarına mutlaka uyulması gerektiği vurgulanmaktadır.

Karakuş (2019) yılında yaptığı çalışmada ortaokullarda görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, belirli gün ve haftalar için bestelenmiş çocuk şarkılarının amacına uygunluğu, şarkıların ses sınırları, armonik yapıları, niteliği ve şarkıların sayısal yeterliliği gibi konuları incelemiştir.

Özgürsoy (2019) yaptığı çalışmada müzik öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerinin müzik eğitiminde çocuk şarkıları seçerken şarkıların hangi özelliklerinin dikkate alınması gerektiği konusunda öğretmenlerin görüşlerini ortaya koymak amacıyla bir çalışma hazırlamıştır. Araştırma Ankara ilinde görev yapan 50 okul öncesi öğretmeni ve 50 müzik öğretmeni ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda müzik öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerine göre müzik eğitimi alanında kendilerini daha yetkin bulduğu saptanmış ve çocukların gelişim alanlarına göre şarkı seçimine daha çok dikkat ettikleri gözlemlenmiştir.

Akıncı (2018-2019) yaptığı çalışmalarda, müzik eğitiminde çocuk şarkılarının seçimine ilişkin yazınsal kurallar, eğitim programı, teknik, fiziksel ve duygusal durumlar üzerine yoğunlaşmıştır. Müzik eğitiminde şarkı seçiminin ne denli önemli olduğu ve seçim yapılırken ne gibi özelliklere dikkat edileceği bilgisini çalışmalarında sunmuştur.

Ertek Babaç ve Köse (2018) yılında yaptığı çalışmada, güncellenen ilköğretim müzik dersi öğretim programına göre şarkı söyleme becerisi ve geliştirilmesi konusuna değinmiştir. Konu ile ilgili öğretmen görüşlerininde bulunduğu çalışma ilköğretim birinci ve ikinci kademe müzik derslerinde şarkı öğretiminin büyük bir önemi sahip olduğunu göstermektedir.

Taylan'ın (2018) "Türk Makam Müziğinde Çocuk Şarkıları Üzerine Bir İnceleme" başlıklı çalışmasında Türk Müziği makamları ile bestelenmiş mevcut çocuk şarkıları tespit edilerek makam, besteci, usûl bakımından incelenmiştir. Bu çalışmada, çocuk şarkılarının, çocuk gelişimindeki duygu, düşünce, doğru davranış ve değer kazanımındaki önemli rolü göz önüne alınarak kültürel değerlerimizden birini oluşturan Türk Makam müziğinde bestelenmiş çocuk şarkılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Seçilen eserlerin başlık, besteci, makam, usûl ve konularına göre bir listesi oluşturulmuş, daha sonra besteci, makam, usûl ve konularına göre kategorize edilerek, istatistik grafikleri çıkarılmıştır. Sonuç olarak Taylan yaptığı çalışmada çocuk müziği türlerini sınıflandırmış ve yapısal olarak incelemiştir.

Okay (2017) yaptığı çalışmada müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin ve mezun müzik öğretmenlerinin aldıkları armoni, piyano, eşlik gibi derslerin çocuk şarkılarına eşlik etme becerilerine katkısı üzerine çalışmıştır. Araştırma, müzik öğretmeni adaylarının okul şarkılarına çalgılarla eşlik yapmakta kullanabileceği alternatif yöntem ve uygulamaları ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla müzik öğretmeni adaylarının "Piyano ile Eşlik Çalma", "Armoni-Kontrpuan" ve "Bireysel Piyano" derslerinde edindikleri bilgileri okul şarkılarına piyano eşliği yapmada ne denli kullanabildiklerini saptamaya yönelik anket düzenlenmiştir. 13 sorudan oluşan bu anket Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Lisans III. ve Lisans IV. sınıf öğrencisi toplam 45 katılımcıya uygulanmıştır.

Vestad (2017) yaptığı çalışmada çocuk müziği besteleme alanı ve çocuk müzisyenler ile ilgili çalışmıştır. Çocuk müziği kavramını tanımlamış ve öğretmenlerin erken çocukluk dönemi içerisinde bulunan bireylerle çalışmalarından ve erken çocukluk dönemi içerisinde bulunan bireylerle çalışmanın zorluklarından bahsetmiştir. Çocukların müzikal dünyalarını genişletmenin, çocuklarda müziğe olan ilgi ve çocukların yaratıcılığını arttırıcı çalışmalar yapmanın öneminden söz etmiştir.

İçelli (2013) yaptığı çalışmada çocuk şarkılarında prozodinin önemine değinmiş ve prozodi konusu üzerine çalışmıştır. Prozodi konusunun ülkemizde 1920 yılından sonra konuşulmaya başlandığı görülmektedir. H. Ferit Alnar, müzikteki prozodi mevzusundan habersiz olduğumuzdan ve şiirlerimizin prozodisinin de incelenmediğinden ilk söz eden

müzisyen olmuştur. Araştırmacı konunun önemini vurgulayıp tarihsel olarak da konuya değinmiştir.

Apaydınlı (2012) yılında yaptığı çalışmada, ergenlik dönemi sorunlarının çözüme kavuşmasında, müzik eğitiminin önemi ve rolünü incelemiştir. Ergenlik dönemi bireyin benliğini aradığı bir dönem olduğunu, bu süreçte bireylerin kaygı problemleri yaşadığını ve bireyler tarafından olumsuz davranışlar sergilendiğini aktarmıştır. Çalışmada müzik eğitiminin ergenlik çağındaki gençler üzerindeki önemine değinilmiş ve gençlerin bu dönemde yaşadığı sorunların çözümüne olan etkisi irdelenmiştir.

Tekin (2011) yaptığı çalışmada prozodi konusuna değinmiştir. Prozodi, hecelerin vurgu, çıkarılış bakımından müzikle uyum sağlaması, söz-ses uyumudur diyebiliriz. Söz ve müzik arasındaki uyum, doğru müzikteki en önemli parametredir. Prozodi kavramı çerçevesinde çalışılmış bir yayındır.

Türkmen (2010) yılında yaptığı çalışmada Türk okul müziğinde kullanılan çocuk şarkılarının yeterliliği, öğretmenlerin derslerde hangi kaynakları kullandığı ve bu kaynakların öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığını araştırmıştır. Araştırmanın yapıldığı yıllarda müzik eğitiminde hangi şarkı türlerinin etkili olduğu saptanmaya çalışılmış, Türk okul şarkıları ve halk türkülerinin müzik eğitimi içerisinde en önemli, en çok tercih edilen türler olarak belirlendiği gözlemlenmiştir. Araştırmanın yapıldığı yıllarda müzik derslerinde kullanılmakta olan çocuk şarkılarının, öğrencilerin beğenilerini kısmen karşıladığı sonucuna varılmıştır.

Robin (2008) yaptığı çalışmada çocuk ve müzik konularını ele almış, müziğin çocukların yaşamı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çalışmada çocuğun yaşamı üzerinde müziğin olumlu ve olumsuz etkilerinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

Satır (2008) yılında tamamladığı yüksek lisans tezinde, ilköğretim müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarının öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğu açısından incelemeyi hedeflemiştir. İlköğretim için hazırlanmış müzik ders kitapları içerisinden örnekleme yöntemi ile belirlediği 21 şarkıyı söz, müzik ve söz-müzik uyumu bakımından incelemiştir. İnceleme sonucunda ortaya çıkan bulguları öğrencilerin müziksel, dilsel, bilişsel ve duygusal gelişim düzeyleri ile ilişkilendirmiştir.

Göher (2006) hazırladığı doktora tezinde Türk ve Batı müziği kapsamında bestelenen çocuk şarkılarının karşılaştırmalı analizini yapmıştır. Belirlediği 1000 Türk ve 1000 Batı çocuk şarkısını dizi, ses alanı, aralıklar, tessitura, tonal/makamsal, ritimsel yapı, konular gibi değişik açılardan incelenerek birbiriyle karşılaştırmış, benzerlik ve farklılıklar tespit ederek yorumlamıştır. Araştırma sonucunda, çocuk şarkılarının doğasından kaynaklanan sadelik ve

basitlik açısından benzerlikler görülmüş fakat şarkılar başka başka milletler tarafından oluşturulduğundan şarkıların ait oldukları kültürlerin getirdiği kültürel farklılıklar içerdiği saptanmıştır.

Kızıldeli (2006) yaptığı çalışmada müzik öğretmenlerinin mutasyon dönemindeki çocukların ses özellikleri ve eğitimleri konusunda, öğretmenlerinin deneyimlerine dayanan bir çalışma yapmıştır. Karşılaştırmalı olarak yapılan bu çalışmada öğretmenlerin mezun oldukları okul, bireysel çalgıları ve koro, ses eğitimi gibi derslerde kazandıkları deneyimlerden yola çıkarak mutasyon döneminde olan çocukların ses eğitimi, ses özelliklerine değinilmiş ve öğretmenler tarafından bir bakış açısıyla ve öğretmenlerin tecrübelerine dayanarak mutasyon dönemindeki bireylerin ses eğitiminin nasıl ilerlemesi gerektiği sunulmuştur.

Yıldız (2005) yılında yaptığı araştırmada 1993-2004 yılları arasında TRT tarafından düzenlenen "Popüler Çocuk Şarkıları Yarışması" kapsamında birinci olan çocuk şarkılarını söz, müzik ve söz-müzik uyumu açısından incelemesini yapmıştır. Yaptığı araştırma ile besteci, eğitimci ve çocuk şarkıları alanında çalışma yapan kurum ve kuruluşlara belirli bilgiler aktarmayı ve alan ile ilgili yapılacak çalışmalar için veriler oluşturmayı amaçlamıştır.

Koç (2004) yaptığı çalışmada gelişim psikolojisi bağlamında ergenlik dönemini ve özelliklerini ele almıştır. Ergenlik döneminin evrelerinden bahsetmiş ve bireylerin yaş aralıklarına göre ergenlik döneminin hangi evresinde olduğunu vurgulamıştır. Ergenlerin yaşadığı ruhsal değişimlere ve bedensel değişimlere dikkat çekmiştir. Ergenlik dönemindeki kimlik arayışı ve cinsel kimliğin belirlenmesi, kişinin kendini tanıması süreçlerini ele almıştır.

Glover (2000) yılında yayınladığı kitabında çocuk müziğini araştırmış ve çocukların besteleme çalışması yapabilmesi için belirli araştırmalar yapmıştır. Besteleme teknikleri ve çocuk şarkısı besteleme konularının okul müzik eğitimi müfredatı içerisinde bir ders olarak yer verilebileceğini düşünmüştür. Kitap verdiği bilgiler doğrultusunda temel olarak müzik eğitiminin her aşamasında çocukların beste yapma deneyimlerinde süreklilik sağlamayı ve üretttikleri çalışmalarda kaliteyi arttırmayı amaçlamaktadır.

Cevanşir ve Gürel (1982) yayınlanan Foniatri adlı kitapta, sesin oluşumu, ses bozuklukları, sesin gelişimi ve korunması üzerine geniş çaplı bir çalışma sunmuştur. Bireylerin yaşam evrelerinde seslerinin değişimi, gelişimi ile ilgili bilimsel veriler sunmuşlardır. Çalışma disiplinler arası bir çalışma olmakla birlikte literatüre geçmiş bir tıp kitabıdır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama süreci ve araçlarına, uygulama sürecine ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemleri bağlamında düzenlenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerini, "*gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma"* olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39).

Araştırmada nitel araştırma yöntemleri tekniklerinden doküman incelemesi ve görüşme tekniği kullanılarak, ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkılarına ilişkin öğretmen görüşleri betimlenmiştir.

Görüşme genel olarak görüşülen kişi ile görüşme yapan kişi arasında zihinsel bir mücadele olarak tanımlanabilmektedir. Görüşme bir iletişim aracı olarak da ifade edilebilmektedir (Tekin ve Tekin, 2012, s. 102). Nitel araştırma yöntemlerinin en güçlü tekniklerinden olan görüşme tekniği, nitel araştırma yöntemlerinde çok sık başvurulan bir tekniktir. Görüşme tekniği, araştırmacıya görüşme yapılan kişinin, anlam dünyalarını, görüşülen konu ile ilgili bakış açıları, düşünce ve tecrübelerini derinlemesine aktarmasını sağlarken, görüşülen kişiye de aracı olmaksızın ilk elden kendisini ifade etme fırsatı sunmaktadır (McCracken, 1988, s. 9). Görüşme tekniği genel olarak yapılandırılmış yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme tekniği olarak sınıflandırılmaktadır. Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır.

Doküman analizi araştırma kapsamında incelenen konu ile ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren belgelerin, analiz edilmesi ve analizler sonucu konu ile ilgili veriler elde edilmesi olarak tanımlanabilmektedir. Doküman analizi tekniği araştırmacıya belge inceleme yoluyla zaman ve kaynak tasarrufu sağlayan nitel araştırma yöntemi tekniklerinden biridir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 188).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, İzmir ili içerisindeki otuz ilçede görev yapan ortaokul müzik öğretmenleri olarak belirlenmiştir. Araştırmada çalışma grubunun büyüklüğü gözetilerek örneklem seçimi yoluna gidilmiştir. Bunun için tarafsız şekilde örneklem seçimi yapmak amacıyla basit tesadüfi örnekleme kullanılarak, Milli Eğitim Bakanlığı web sitesi üzerinden erişilen İzmir ilinin otuz ilçesinde bulunan tüm okullar saptanmış ve her ilçeden bir okul, bu okullarda görev yapmakta olan müzik öğretmenleri belirlenerek çalışma grubu oluşturulmuştur. Gelişigüzel örnekleme alt türlerinden biri olan basit tesadüfi örneklem kaynaklarda rastgele örneklem olarakta geçmektedir. Tesadüfi örneklemde seçim yapılacak tüm birimler eşit şansa sahiptir. Uygulama yapılırken belirlenen tüm birimler listelenmekte ve listeden rastgele seçimler yapılmaktadır. (Kılıç, 2013, s. 45).

Tablo 3

Araştırma evreni içerisinden tesadüfi örnekleme ile belirlenen okullar

İlçeler	**Belirlenen Ortaokullar**	**İlçeler**	**Belirlenen Okullar**
Aliağa	Atatürk Ortaokulu	**Karaburun**	Karaburun Ortaokulu
Balçova	Başöğretmen Atatürk Ortaokulu	**Karşıyaka**	Fevzipaşa Ortaokulu
Bayındır	Kazım Dirik Ortaokulu	**Kemalpaşa**	Merkez Cumhuriyet Ortaokulu
Bayraklı	Nedret İlhan Keten Ortaokulu	**Kınık**	Gaziosmanpaşa Ortaokulu
Bergama	Mualla Ersezgin Ortaokulu	**Kiraz**	Cevizli Ege Bölgesi Sanayi Odası Ortaokulu
Beydağ	80. yıl Aşağı Aktepe Ortaokulu	**Konak**	Güzelyalı Ortaokulu
Bornova	Suphi Koyuncuoğlu Ortaokulu	**Menderes**	Süleyman Çevik Ortaokulu
Buca	İsmet Yorgancılar Ortaokulu	**Menemen**	Egekent-2 Ortaokulu
Çeşme	Mehmet Akpınar Ortaokulu	**Narlıdere**	Prof. Dr. Aziz Sancar Ortaokulu
Çiğli	Gülen Kora Ortaokulu	**Ödemiş**	Birgi Kazımpaşa Ortaokulu

Dikili	Cumhuriyet Ortaokulu	**Seferihisar**	Müşerref Hepkon Ortaokulu
Foça	Reha Necla Midilli Ortaokulu	**Selçuk**	Gazi Mustafa Kemal Ortaokulu
Gaziemir	Nevvar Salih İşgören Ortaokulu	**Tire**	Kurtuluş Ortaokulu
Güzelbahçe	Vali Kazım Paşa Ortaokulu	**Torbalı**	Şehir Kadir Altuntaş Ortaokulu
Karabağlar	Cemil Midilli Ortaokulu	**Urla**	İskele Ortaokulu

Tablo 4

Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin kişisel bilgiler formu

		n	**%**
Cinsiyet	Kadın	23	76,7
	Erkek	7	23,3
	Toplam	30	100
Yaşı	25 yaş ve altı	2	6,7
	26-35 yaş arası	6	20
	36-46 yaş arası	13	43,3
	46 yaş üstü	9	30
	Toplam	30	100
Meslekteki görev yılı	1-5 yıl	2	6,7
	6-10 yıl	3	10
	11-15 yıl	6	20
	16-20 yıl	7	23,3
	20 yıl ve üzeri	12	40
	Toplam	30	100
Mezun olduğu bölüm	Müzik Öğretmenliği	17	56,7
	Müzik Bilimleri	3	10
	Müzik Teknolojileri	-	-
	Müzik ve Sahne Sanatları	1	3,3
	TMD Konservatuarı	6	20
	Devlet Konservatuarı	2	6,7
	Diğer	1	3,3
	Toplam	30	100
Öğrenim durumu	Lisans	27	90
	Yüksek Lisans	3	10
	Doktora	-	-
	Toplam	30	100

Ortaokulda görev yaptığı yıl	1-5 yıl	2	6,7
	6-10 yıl	4	13,3
	11-15 yıl	7	23,3
	16-20 yıl	8	26,7
	20 yıl ve üzeri	9	30
	Toplam	30	100

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler kapsamında araştırmanın alt problemlerine ilişkin yanıtların alınabilmesine yönelik hazırlanmış Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ve çalışma grubunda yer alan öğretmenlere ilişkin kişisel bilgilerin belirlenmesine yönelik hazırlanmış Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, meslek hayatındaki süreleri ve mezun olduğu okullar gibi bilgileri saptamak amacıyla kişisel bilgi formu (Ek 2) öğretmenlere sunulmuş ve öğretmenler tarafından cevaplandırılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği araştırmacının soruları hazırladığı ve çalışma grubuna soruları yönelterek uyguladığı görüşme tekniğidir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacı, katılımcının verdiği yanıtlara göre sorularda değişiklik yapabilir ve sorular ekleyebilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği belirli düzeyde standartlık ve esnekliğe sahip olması sebebiyle eğitimbilim araştırmalarında uygun bir teknik olarak düşünülmektedir (Türnüklü, 2000, s. 547).

Görüşme formunun hazırlama sürecinde alan yazından faydalanılarak 25 adet açık uçlu soru hazırlanmıştır. Görüşme soruları müzik eğitimi alanında 5 uzmanın görüşüne sunulmuş, alınan uzman görüşleri doğrultusunda 16 soruluk nihai görüşme formu oluşturulmuştur.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu içerisinde belirlenen açık uçlu sorular ortaokullarda kullanılan çocuk şarkılarına ilişkin öğretmen görüşleri belirlenen alt problemler doğrultusunda belirlenmiştir (Ek 3). Açık uçlu sorular kullanılan şarkılar, şarkı türleri, kullanılan şarkıların yapıları, çocuk şarkılarının özellikleri ve çocuk şarkılarının nasıl olması gerektiğine dair öğretmen görüşleri ve öğretmen görüşleri doğrultusunda öğrenci görüşlerinin saptanması amacıyla kullanılmıştır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Bu araştırma Covid-19 pandemisi sürecinde sürdürüldüğü için hastalığın bulaşma riski ve yasaklar nedeniyle görüşmelerin online olarak yapılması planlanmıştır. Etik kurul onayı alındıktan sonra, çalışma grubuna dahil edilen okul öğretmenlerine ulaşılmış ve öğretmenlerin uygun olduğu zamanlarda görüşmeler online olarak gerçekleştirilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formları Google online formlar ile çalışma grubunda yer alan öğretmenlere görüşmeler öncesinde gönderilmiş ve ve ardından online görüşmeler yapılmıştır. Yapılan online görüşmeler Zoom video toplantı programı üzerinden ortalama 30 dakikalık toplantılar, telefon konuşmaları ve whatsapp sesli mesaj kayıtları şeklinde gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında ilk olarak literatür taraması yapılmıştır. Ardından yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bir sıralama sorusu yer almaktadır. Ortaokul müzik derslerinde kullanılmakta olan sekiz şarkı türü öğretmenlere sunulmuş ve beğenilme durumuna göre bir sıralama yapmaları istenmiştir. Elde edilen veriler analiz edilirken en çok beğenilenden en az beğenilen şarkı türüne doğru en yüksek 10 puandan geriye doğru puan verilmiştir. Yapılan bu puanlama üzerinden toplam puanlara ulaşılmış ve toplam puan doğrultusunda şarkı türleri en çok sevilenden en az sevilene doğru sıralanmıştır.

Çalışma grubuna dahil edilen müzik öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilere içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi, toplanan verileri açıklayacak kavramlara ulaşmayı amaçlayan analiz biçimidir. İçerik analizinde önce veriler toplanıp kavramsallaştırılmakta ardından kavramlara göre veriler düzenlenmektedir. Önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanıyan içerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 243).

3.6. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Bilimsel araştırmaların en önemli ölçütlerinden biri sonuçların inandırıcılığı olarak görülmektedir. Bu durum gözetildiğinde geçerlik ve güvenirlik bilimsel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki ölçüttür (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 281).

> *Genel anlamda "geçerlik" araştırma sonuçlarının doğruluğunu konu edinir. Dış geçerlik, elde edilen sonuçların benzer gruplara ya da ortamlara aktarılabilirliğine, iç geçerlik ise araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliğine ilişkindir. "Güvenirlik" ise kısaca araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir. Dış güvenirlik, araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceğine, iç güvenirlik ise başka araştırmacıların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşıp ulaşmayacağına ilişkindir* (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 227).

Müzik öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmelerde yöneltilen görüşme soruları, araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve gerçerliğin sağlanması için müzik eğitimi alanında hizmet veren 5 uzmanın görüşleri alınmıştır. Görüşmeler kapsamında ilk olarak belirlenen okullardan üç okul ile pilot görüşme gerçekleştirilmiş. Pilot görüşmelerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda görüşme sürecinde soruların yöneltilmesine yönelik iyileştirilmeler yapılmış ve görüşmeler sürdürülmüştür. Araştırmada veri kaybı olmaması için pilot görüşme olarak değerlendirilen üç görüşmenin verileri araştırma kapsamından çıkartılmayarak içerik analizine dahil edilmiştir.

Uzman görüşlerinin bildirilmesi ile görüşme soruları son halini almıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi araştırmacı tarafından yapılmış, kategorilerin oluşturulması danışman ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada araştırmacı ve danışman arasında güvenirlik hesaplaması yoluna gidilmemiştir çünkü iki araştırmacının görüş birliği sağlanarak kategoriler oluşturulmuştur.

3.7. Araştırmacının Rolü

Araştırmada konu ile ilgili literatür taraması ve kavramsal çerçevenin oluşturulması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Öğretmenler ile yapılan görüşmeler için hazırlanan görüşme soruları danışman öğretim üyesisinin gözetiminde hazırlanmıştır. Öğretmenler ile gerçekleştirilen görüşmeler araştırmacı tarafından yapılmıştır. Verilerin analizi ise danışman öğretim üyesi rehberliğinde araştırmacı tarafından tamamlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde içerik analizi sonucunda ulaşılan her bir alt probleme ilişkin bulgular; örnek cümleler, frekans ve yüzde değerlerinin verildiği tablolar ve grafikler ile açıklanmıştır.

4.1. Öğrenciler Tarafından En Çok Beğenilen Çocuk Şarkıları ile Bu Şarkıların Yapısal ve Biçimsel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi, ortaokul döneminde en çok beğenilen şarkıların müzik öğretmeni görüşlerine göre saptanması ve bu şarkıların besteleme teknikleri bakımından hangi özelliklere sahip olduğunun belirlenmesine yöneliktir. Birinci alt probleme ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 5

Öğretmen görüşleri doğrultusunda öğrencilerin en sevdiği şarkılara ilişkin bulgular.

En Sevilen Şarkılar	**f**	**En Sevilen Şarkılar**	**f**
Tebessüm	16	Sen Varsın Öğretmenim	1
Çanakkale Türküsü	9	Anlat Bana Öğretmenim	1
Yurdumda	8	Güzel Yurdum Türkiye	1
Mavi Gezegen	7	Divane Aşık	1
Annemize Türkü	5	Güzel Anadolu	1
Bilmece	4	Iğdırın Al Alması	1
Horozumu Kaçırdılar	3	Bana Bir Şarkı Söyle	1
Ayletme Beni	3	Nane Limon Kabuğu	1
Sonsuza	3	Cumhuriyet	1
Gençlik Marşı	3	Cumhuriyet Hürriyet	1
Biz Atatürk Gençleriyiz	3	Cumhuriyet Güneşi	1
10. Yıl marşı	3	Atatürk Çocukları	1
Do Bir Külah Dondurma	3	Dere Geliyor Dere	1
Oyanaya Oynaya Gelin Çocuklar	2	Samsundan Doğan Güneş	1
Işık Saçarız	2	İleri	1
İzmirin Kavakları	2	Atatürk Ölmedi	1
23 Nisan (Sanki)	2	Müzik yapalım	1
Plevne Marşı	2	Tik Tak	1

Manastır Türküsü	2	Dizek	1
Türkiyemin Dört Yanı	2	Vatan Marşı	1
Güzel Yurdum Türkiye	1	Koyverdun Gittun Beni	1
Uzun İnce Bir Yoldayım	1	Gökte Ay Yıldız misun	1

Tablo 5 üzerinde öğretmen görüşlerine dayalı öğrencilerin en çok sevdiği şarkılar öğretmenlerin görüşme sırasında verdiği cevaplardan elde edilen frekanslarına göre sunulmaktadır. Tablo 5'e göre en çok beğenilen birinci şarkı Fatih Peşmen'e ait Tebessüm (f=16), en çok sevilen ikinci eser Çanakkale Türküsü (f=9), en çok sevilen üçüncü şarkı Mahir Dinçer'e ait Yurdumda (f=8), en çok sevilen dördüncü şarkı Yavuz Durak'a ait Mavi Gezegen (f=7) ve en sevilen beşinci şarkı Yakup Aksoy'a ait Bilmece (f=6) olarak belirlenmiştir.

Tablo 6

En çok beğenilen beş şarkının bestecileri, ses sınırları, form yapısı ve ton bilgilerine ilişkin bulgular.

Şarkı Adı	**Besteci**	**f**	**Ton ve Makam Bilgisi**	**Form Yapısı**	**Ölçü Sistemi**	**Konusu**	**Ses Sınırları**
Tebessüm	Fatih Peşmen	16	Sol Major	A+B+C+A1+A	4/4	Mutluluk	Do4-Re5
Çanakkale Türküsü	Anonim	9	Re Hüseyni	A+B	4/4	Kahramanlık, Vatan	Do4-Do5
Yurdumda	Mahir Dinçer	8	Mi Hüseyni	A+B	5/8	Doğa sevgisi	Re4-Do5
Mavi Gezegen	Yavuz Durak	7	Re Major	A+B+A1+B1	4/4	Dünyamız	Re4-Mi5
Bilmece	Yakup Aksoy	6	Sol Minor	A+B+C	12/8	Anne sevgisi	Do4-Re5

Tablo 6'ya göre en çok beğenilen çocuk şarkısı Tebessüm sol majör tonunda ve şarkının do4-re5 ses aralığında olduğu gözlemlenmektedir. Şarkın 4/4'lük ölçü sisteminde yazılmıştır ve form yapısı A+B+C+A1+A olarak belirlenmiştir. En çok beğenilen ikinci şarkının Çanakkale Türküsü olduğu gözlemlenmektedir. Çanakkale Türküsü yapılan analizde 4/4'lük ölçü sistemine ve re hüseyni makamına sahiptir. Çanakkale Türküsü'nün form yapısı A+B olarak gözlemlenmektedir. En beğenilen üçüncü çocuk şarkısı ise sözü ve müziği Mahir Dinçer'e ait Yurdumda adlı şarkı olarak belirlenmiştir. Yurdumda Türk aksağı da denilen 5/8 ölçü sistemi kullanılarak bestelenmiş bir eserdir. Ayrıca ortaokul kitaplarında yer verilmiş olan Yurdumda şarkısı mi karar sesi üzerinden yazılmıştır ve şarkının ses aralığı re4-do5 ses aralığında, form yapısı ise A+B şeklindedir. En sevilen dördüncü eser Yavuz Durak'a ait Mavi Gezegen adlı şarkı olarak belirlenmiştir. Mavi Gezegen adlı şarkının re majör tonalitesinde, 4/4'lük ölçü sisteminde ve A+B+A1+B1 form yapısında, re4-mi5 ses aralığında olduğu gözlemlenmektedir. En çok sevilen beşinci şarkı ise Yakup Aksoy'a ait Bilmece şarkısı olarak belirlenmiştir. Bu şarkının 2015 yılında TRT popüler çocuk şarkıları yarışmasında birincilik ödülü aldığı bilinmektedir.12/8'lik ölçü sisteminde, sol minör tonunda ve do4-re5 ses aralığında bir şarkıdır. Form yapısı A+B+C şeklindedir. Tablo 6 da görüldüğü gibi yukarıda incelenen şarkıların ortaokul dönemindeki ses mutasyonu sorunu ile karşı karşıya gelen çocukların ses sınırlarına uygun olduğu anlaşılmaktadır.

. Çocuklar tarafından en çok beğenilen beş şarkının şarkı türlerine bakıldığında; Çanakkale Türküsü'nün anonim, Mavi Gezegen, Bilmece ve Tebessüm adlı şarkıların öykünme şarkı olduğu, Yurdumda adlı şarkının ise Türk okul şarkısı türünde olduğu gözlemlenmektedir.

Aşağıda ortaokul çocukları tarafından en çok beğenilen beş çocuk şarkısının ses genişliği ve müzikal cümleleme analizlerine yer verilmiştir.

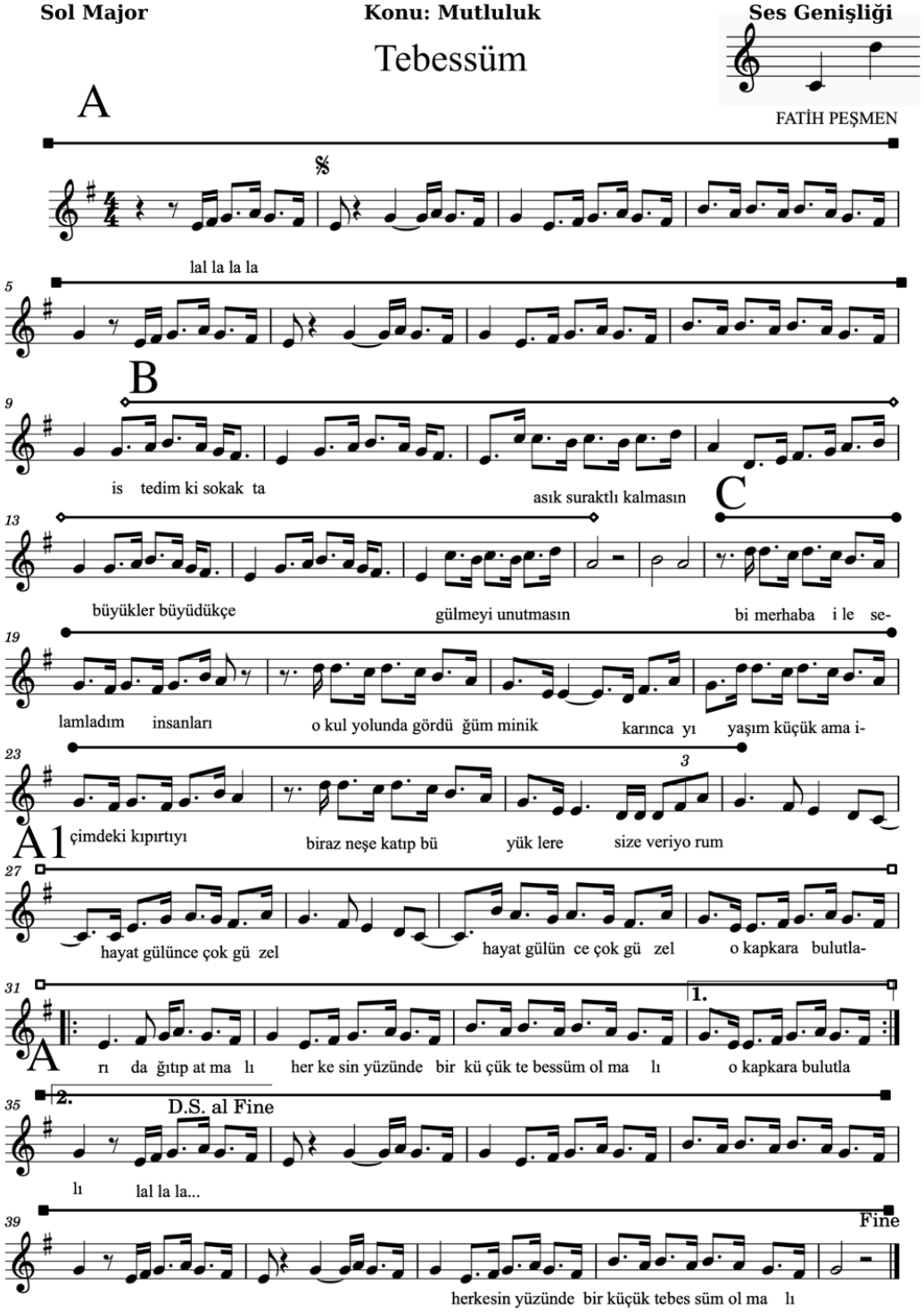

Şekil 3. Tebessüm Şarkısı analizi*

* 6. sınıf ortaokul müzik dersi kitabındaki notaya bağlı kalınarak yeniden yazılmıştır.

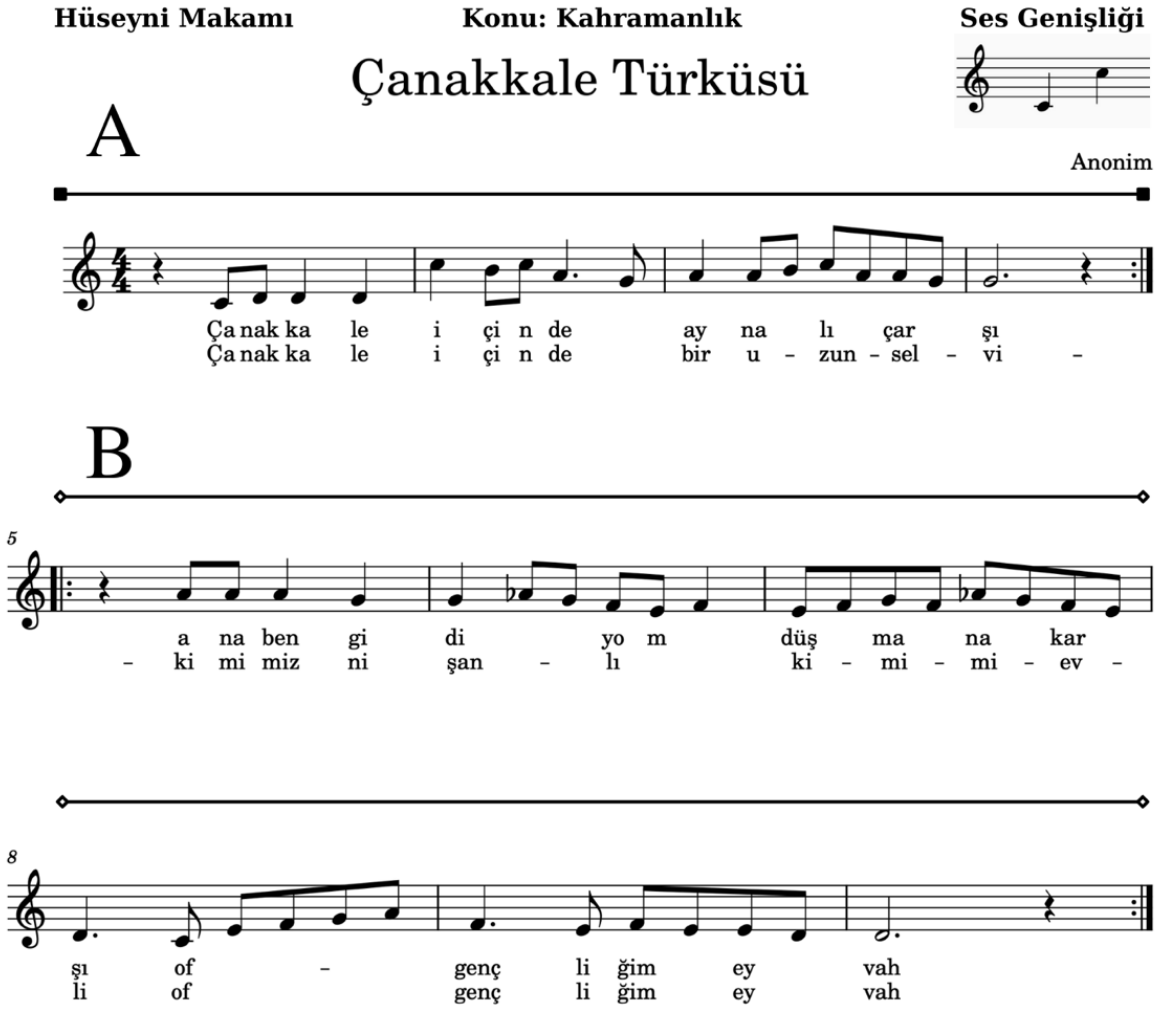

Şekil 4. Çanakkale Türküsü analizi[†]

[†] 6. sınıf ortaokul müzik dersi kitabındaki notaya bağlı kalınarak yeniden yazılmıştır.

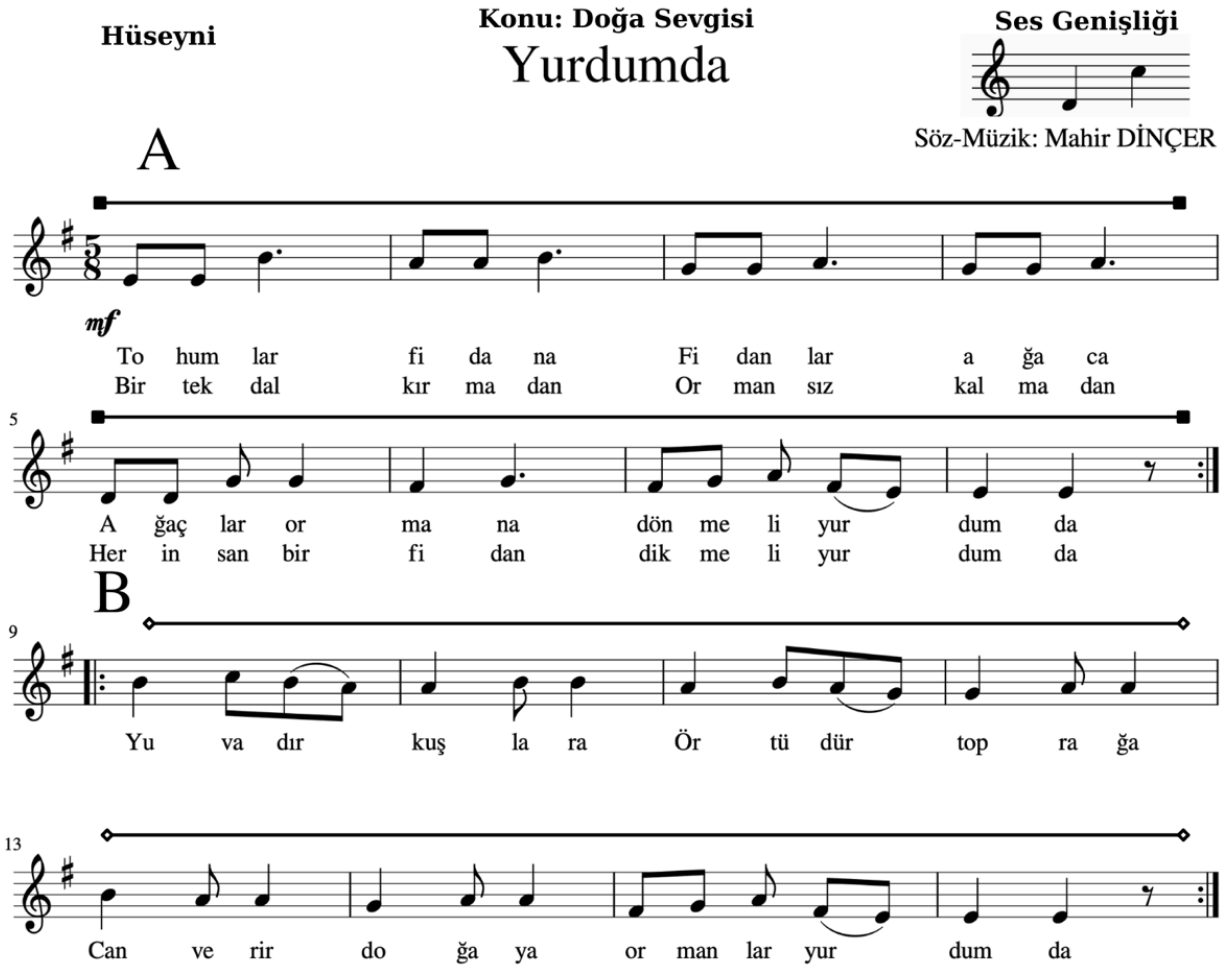

Şekil 5. Yurdumda şarkısı analizi‡

‡ 8. sınıf ortaokul müzik dersi kitabındaki notaya bağlı kalınarak yeniden yazılmıştır.

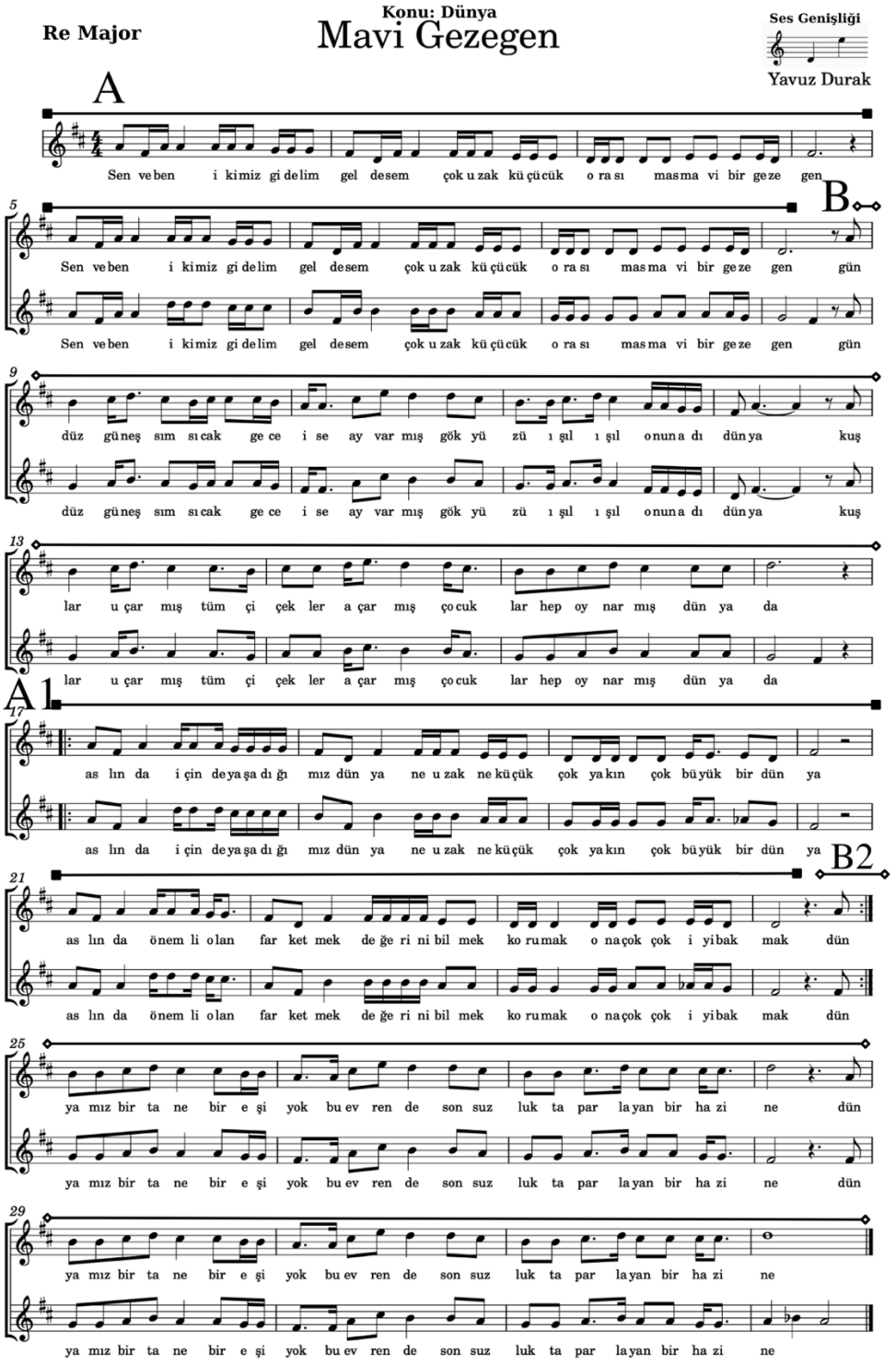

Şekil 6. Mavi Gezegen şarkı analizi[§]

[§] Eodev.com web sitesi üzerindeki notaya bağlı kalınarak yeniden yazılmıştır.

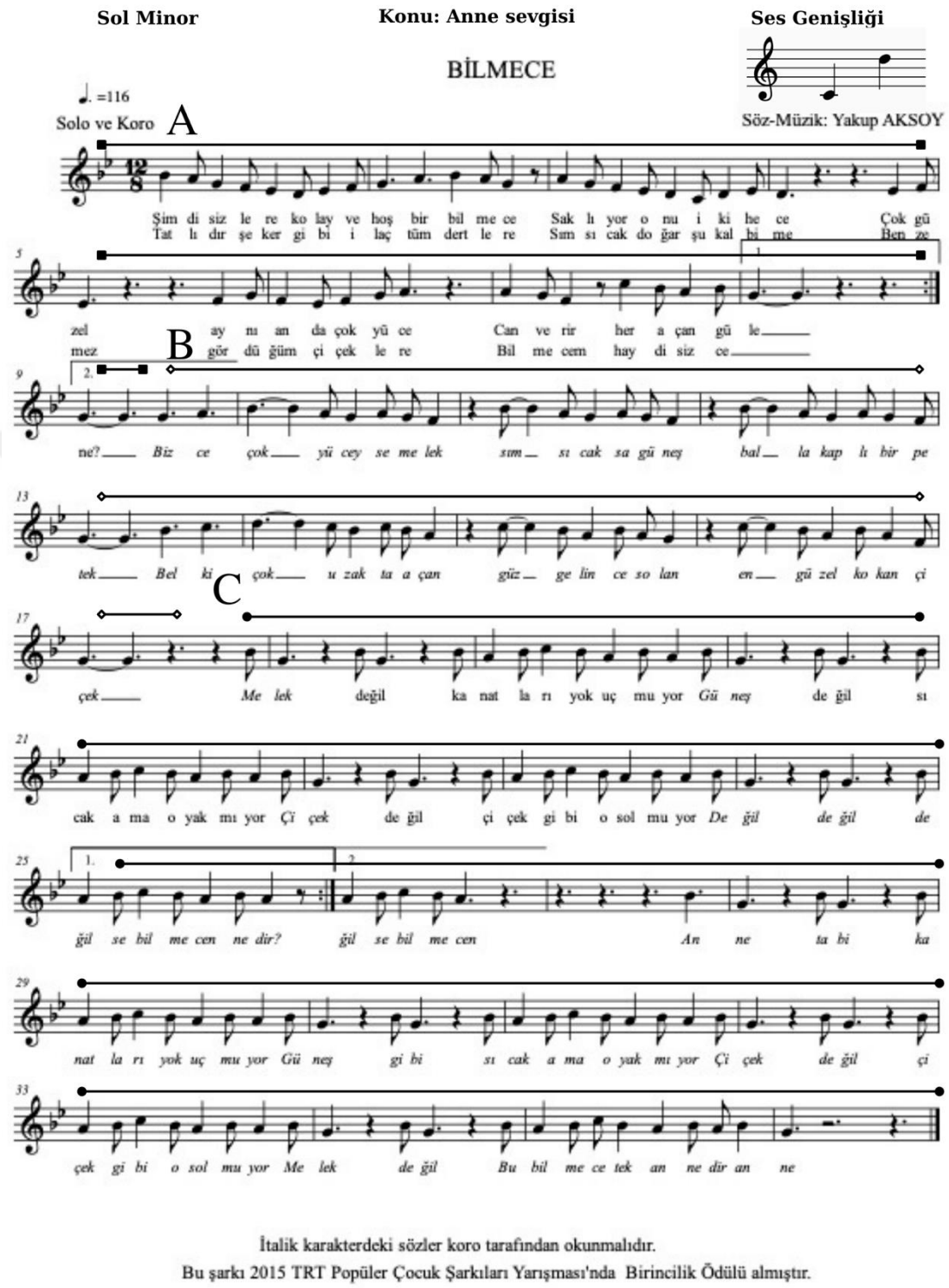

Şekil 7. Bilmece şarkısı analizi[**]

[**] Besteci Yakup Aksoy ile mail yoluyla iletişime geçilmiş ve notalar besteci tarafından iletilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ortaokul müzik derslerinde öğrenciler tarafından en çok beğenilen şarkı türlerinin neler olduğuna yanıt aranmıştır. Öğretmenlerin verdiği yanıtlar üzerinde her şarkı türüne puan verilerek her birinin aldığı toplam puan üzerinden yapılan hesaplama ile sıralama yapılmıştır. Tablo 7'de en çok beğenilen şarkı türlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 7

Ortaokul müzik derslerinde en çok beğenilen şarkı türlerine ilişkin bulgular

Şarkı Türleri	**Aldığı Puanlar**
1) Yerli Yabancı Popüler Şarkılar	274 puan
2) Halk Türküleri	228 puan
3) Türk Okul Şarkıları	215 puan
4) Marşlar	214 puan
5) Öykünme Şarkılar	202 puan
6) Aktarma Şarkılar	198 puan
7) Tekerleme ve Saymacalar	194 puan
8) Ninniler	142 puan

Tablo 7 incelendiğinde çıkan sonuca göre en çok beğenilen şarkı türünün "yerli-yabancı popüler şarkılar" olduğu, yapılan sıralamada en az beğenilen şarkı türünün ise "ninniler" olduğu görülmektedir. Araştırmada en beğenilen şarkı türleri sırasıyla; yerli yabancı popüler şarkılar, halk türküleri, Türk okul şarkıları, marşlar, öykünme şarkılar, aktarma şarkılar, tekerleme ve saymacalar, ninniler olarak belirlenmiştir.

Ortaokul müzik derslerinde tercih edilen şarkılarda en çok yer verilen konu ve temalara ilişkin bulgular Şekil 8 ile gösterilmektedir.

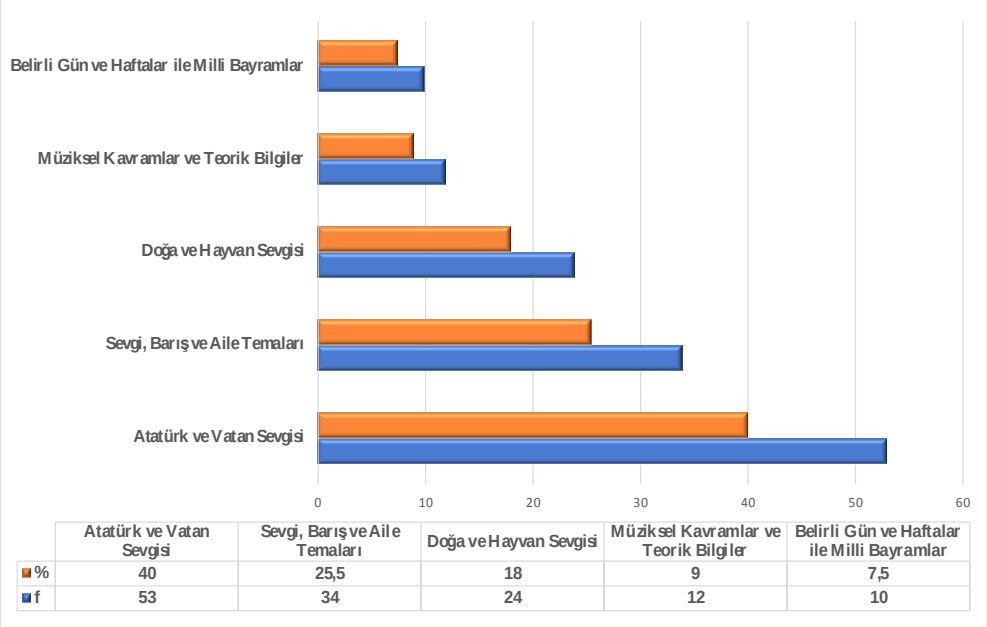

	Atatürk ve Vatan Sevgisi	Sevgi, Barış ve Aile Temaları	Doğa ve Hayvan Sevgisi	Müziksel Kavramlar ve Teorik Bilgiler	Belirli Gün ve Haftalar ile Milli Bayramlar
%	40	25,5	18	9	7,5
f	53	34	24	12	10

Şekil 8. Müzik derslerinde ele alınan konu ve temalar

Öğretmenlerin verdiği yanıtların dağılımına göre ortaokul müzik derslerinde tercih edilen şarkılarda en çok yer verilen konu ve temalar şekil 8'de gösterilmektedir. Atatürk ve vatan sevgisi temasının (f=53) %49 oranla en çok kullanılan tema olduğu gözlemlenmektedir. Sevgi, barış ve aile temaları ise (f=34) %25,5 oran ile en çok kullanılan ikinci tema olduğu gözlemlenmektedir. Doğa ve hayvan sevgisi teması (f=24) %18 oranıyla en çok kullanılan üçüncü konu ve tema olduğu ve müziksel kavramlar ve teorik bilgiler (f=9) %12 oranla en çok kullanılan dördüncü konu olarak gözlemlenmiştir. Belirli gün ve haftalar ile milli bayramlar ise (f=10) %7,5 oran ile en çok kullanılan beşinci tema ve konu olarak gözlemlenmiştir.

Ortaokul müzik derslerinde çocukların söylemekten keyif aldığı şarkıların içerdiği konulara ilişkin bulgular grafik ile verilmiştir. Şekil 9'da çocukların söylemekten keyif aldığı şarkıların konuları gösterilmektedir.

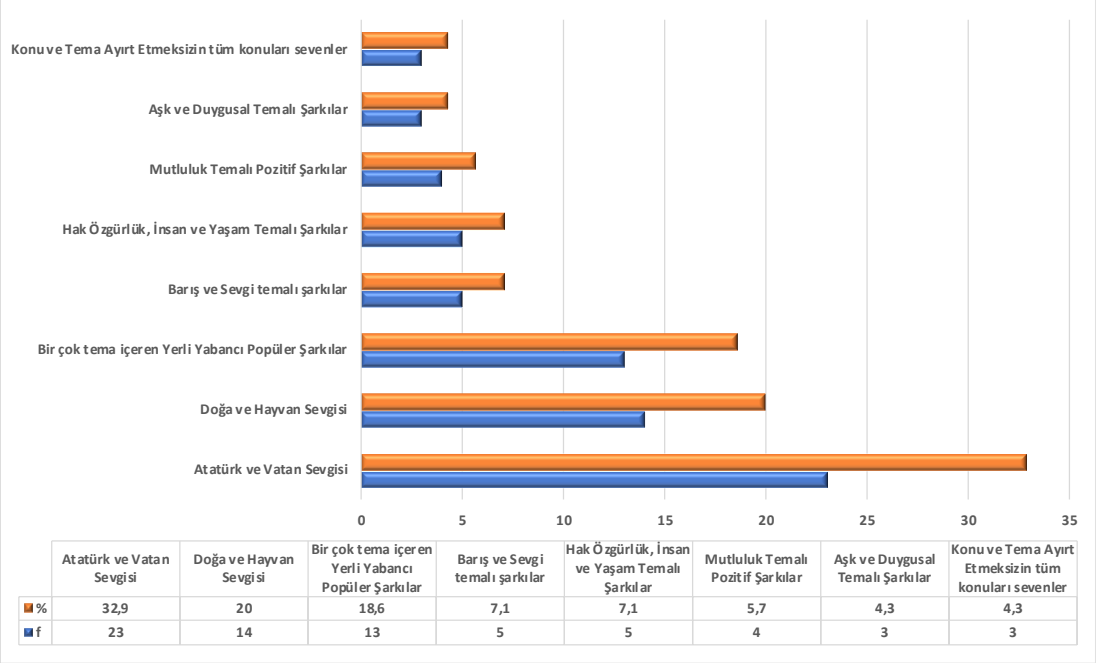

	Atatürk ve Vatan Sevgisi	Doğa ve Hayvan Sevgisi	Bir çok tema içeren Yerli Yabancı Popüler Şarkılar	Barış ve Sevgi temalı şarkılar	Hak Özgürlük, İnsan ve Yaşam Temalı Şarkılar	Mutluluk Temalı Pozitif Şarkılar	Aşk ve Duygusal Temalı Şarkılar	Konu ve Tema Ayırt Etmeksizin tüm konuları sevenler
%	32,9	20	18,6	7,1	7,1	5,7	4,3	4,3
f	23	14	13	5	5	4	3	3

Şekil 9. Öğrencilerin müzik derslerinde söylemekten keyif aldığı şarkılarda işlenen tema ve konular

Şekil 9'da öğretmenlerin verdiği yanıtların dağılımına göre öğrenciler tarafından en çok sevilen konular belirtilmiştir. Atatürk ve vatan sevgisi konuları (f=23) %32,9 ile en çok sevilen konular olarak belirlenmiştir. İkinci en çok sevilen konu grubu (f=14) %20 oran ile doğa ve hayvan sevgisi konuları olduğu gözlemlenmektedir. Birçok tema içeren yerli ve yabancı popüler şarkıların ise konuları ne olursa olsun ayırt etmeksizin (f=13) %18,6 oran ile en çok sevilen üçüncü kategori olarak yer almaktadır. Barış ve sevgi konuları içeren şarkıların (f=5) %7,1 oran ile çocuklar tarafından en çok sevilen dördüncü konu olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca hak, özgürlük, insan ve yaşam temalı şarkıların (f=5) %7,1 oran ile mutluluk ve pozitif temalara sahip şarkıların (f=4) %5,7 oran ile aşk ve duygusal temalara sahip şarkıların (f=3) %4,3 ile yine en çok sevilen konular arasında olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca müzik öğretmenleri %4,3 oranda (f=3) konu ayırt etmeksizin çalışılan tüm şarkılara severek derse katılım gösteren öğrencilerin olduğunu da belirtmişlerdir.

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında ortaokul müzik derslerinde sevilen çocuk şarkılarının temposuna ilişkin öğretmen görüşlerinin incelemesi de yer almaktadır. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8

Ortaokul müzik derslerinde çocuk şarkılarının temposuna ilişkin öğretmen görüşleri

Kategoriler	**f**	**%**	**Örnek İfadeler**
Hızlı Tempolu Şarkılar	24	72,8	"Temposu düşük şarkıları sevmiyorlar. Söylerken onları yorduklarını söylüyorlar. Hızlı şarkıların daha enerjik olduğunu söyleyip onları seviyorlar." "Tüm sınıflarım genel olarak hızlı tempolu şarkıları tercih ediyorlar." "Kanları kaynıyor, hızlı şarkıları seviyorlar." "Hızlı tempolu şarkıları seviyorlar, şarkılar yavaş olsa bile hızlandırıyorlar çünkü çok genç ve ergenler, kanları hızlı akıyor yavaşa karşılar."
Hem hızlı hem yavaş tempolu şarkılar	5	15,2	"Çocuklar için hızlı ya da yavaş tempolu olması farketmiyor. Şarkıyı sevmeleri önemli yani her iki durumda da farketmiyor." "Hızlı tempolu ya da yavaş tempolu şarkı olarak ayırmıyorlar. Yavaş ya da hızlı tempolu ayırtetmeksizin seviyorlar."
Yavaş tempolu şarkılar	4	12	"Yavas tempolu şarkılar 7. ve 8. sınıflar tarafından biraz seviliyor." "Son sınıflar yavaş tempolu, slow şarkıları daha çok seviyorlar. Ergenlikle alakalı olabilir."
Toplam	33[††]	100	

Tablo 8'de ki bulgular incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğuna göre öğrenciler hızlı tempolu şarkıları daha çok sevmektedir (f=24). Öğretmenlerin verdiği yanıtların dağılımına göre Hem hızlı hem yavaş şarkıları seven öğrenciler de bulunmaktadır (f=5). Sadece yavaş tempolu şarkıları seven öğrencilerin olduğunu belirten öğretmenlerin hızlı

[††] Görüşmeler yapılırken öğretmenler bu soruda frekans hesaplamasında birden fazla değerlendirilebilecek yanıtlar verdiği için toplam frekans değeri, çalışma grubunda yer alan öğretmen sayısından (n= 30) fazladır.

tempolu şarkıları seven öğrencilerin olduğunu söyleyen öğretmenlere göre çok daha az olduğu görülmektedir (f=4).

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında incelenen bir diğer soru başlığı en çok beğenilen çocuk şarkılarının hangi yapısal ve biçimsel özelliklere sahip olduğudur. Bu soruya ilişkin bulgular Şekil 10'da verilmiştir.

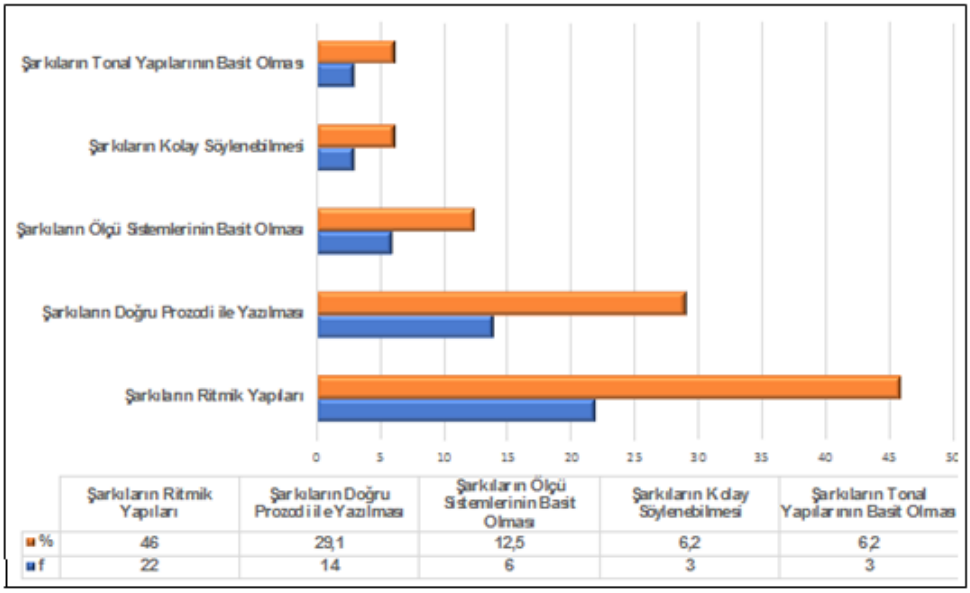

Şekil 10. Ortaokul müzik derslerinde sevilen şarkıların besteleme teknikleri bakımından ortak özellikleri

Şekil 10'da yer alan bulgulara göre en çok beğenilen çocuk şarkılarının besteleme teknikleri bakımından sahip olduğu ortak özellikleri, şarkılarda kullanılan benzer ritmik yapılar (f=22), doğru prozodi ile yazılmaları (f=14), şarkıların basit ölçü sisteminde olması (f=6), sevilen şarkıların kolay söylenebiliyor olması (f=3), şarkıların tonal yapılarının öğrencilerin yaş grubuna uygun ve algılanabilir olması (f=3) olarak belirlenmiştir.

Ortaokul müzik derslerinde sevilen çocuk şarkılarının tonal ya da makamsal oluşuna ilişkin öğretmen görüşleri de araştırmanın birinci alt problemi kapsamında incelenmiştir. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9

Ortaokul müzik derslerinde sevilen çocuk şarkılarının tonal ya da makamsal oluşuna ilişkin öğretmen görüşleri

Kategoriler	**f**	**%**	**Örnek İfadeler**
Tonal Şarkılar	21	70	"Tonal şarkılar daha kolay olduğu için seviliyor." "Söylemesi kolay olduğu için tonal şarkılar." "5. ve 6. Sınıflar öğrettiğim herşeyi genel olarak benimseyip seviyor. 7. ve 8. sınıflar için durum biraz karışık onları zaptetmek zor. Genel olarak güncel popüler şarkılar dinliyorlar. Genel olarak Tonal şarkılar daha çok seviliyor, makamsal şarkılar söylemesi zor olduğu için pek sevilmiyor." "Tonal şarkılar çünkü yaşlarına uygun ve daha çabuk öğreniliyor ayrica daha güncel."
Makamsal Şarkılar	6	20	"Makamsal şarkıları seviyorlar çünkü bu topraklarda doğdukları için daha çok benimsiyorlar." "Bu ülkede yaşadıkları ve kulak aşinalığı olduğu için makamsal şarkıları daha çok seviyorlar." "Makamsal şarkılara karşı daha ilgililer ve seviyorlar."
Tonal ve Makamsal Şarkılar	3	10	"Bence bu konu eşit, çocuklar genel olarak bir şarkıyı beğendi mi ton ya da makam ayırtetmeksizin seviyor." "Sınıf sınıf bu durum değişiyor fakat genel olarak 7. ve 8. sınıflar hiçbirine ilgi göstermiyor, zorla etkinlik yaptırıyoruz çünkü çocuk şarkılarını öğrenmiyor bilmiyorlar. 5. ve 6. sınıflarda okumakta olan öğrenciler tonal ve makamsal ayırt etmeden yaşlarına uygun şarkıları seviyorlar." "Tonal ve makamsal kolay olan tüm şarkıları seviyorlar. Zor ya da sözleri demode gelen şarkıları sevmiyorlar."
Toplam	30	100	

Tablo 9'daki bulgular incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (f=21) öğrencilerin tonal şarkıları daha çok sevdikleri yönünde görüş belirttiği görülmektedir. Makamsal şarkıların tercih edilme durumunun ise tonal şarkılara göre daha az olduğu

gözlemlenmektedir (f=6). Öğretmenlerin yanıtları arasında hem tonal hem de makamsal hem şarkıları ayırt etmeksizin seven öğrencileri olduğu bilgisi de yer almaktadır (f=3). Öğretmenlerin yanıtları arasında ergenlik döneminde olmalarına vurgu yapılarak ortaokul 5. ve 6. sınıflar ile 7. ve 8. sınıfların bu konuda birbirinden farklı tepkiler verdiği bilgisi de dikkat çekmektedir.

4.2. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Öğrencilerin Şarkılarda En Çok Zorlandıkları Yönler Hakkında Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırmada ikinci alt problem "ortaokul müzik öğretmenlerinin öğrencilerin şarkılarda en çok zorlandıkları yönler hakkında görüşleri nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

Ortaokul müzik öğretmenlerinin öğrencilerin şarkılarda en çok zorlandıkları yönler hakkında görüşleri

Kategoriler	**f**	**%**	**Örnek İfadeler**
Şarkıların Ses Sınırları	19	48,7	"Sanırım şarkıların ses sınırları erkek öğrencileri ergenlikten ötürü zorluyor."
			"Ergenlik döneminde oldukları için genel olarak hepsinde farklı farklı sorunlar oluyor fakat en çok zorlandıkları ve zorlandığımız konu ses genişlikleri."
			"Ergenlikte oldukları için özellikle erkek çocuklar ses sınırları geniş şarkılarda zorlanıyor."
			"Daha çok ince seslerde zorlanıyorlar, ergenliğe doğru gittikleri için rahat söyleyemiyorlar."
Şarkıların Ritmik Yapıları	6	15,4	"On altılık ve noktalı sekizlik notaların ve kalıpların kullanıldığı şarkılarda zorlanıyorlar."
			"Üçleme içeren şarkıları öğrenirken çok zorlanıyorlar."

Şarkıların Prozodik Yapıları	5	12,8	"Prozodisi düzgün olmayınca zorlanıyorlar." "Düzgün prozodi ile yazılmayan şarkılarda kelimeleri anlamlandıramıyorlar. Zamanla yanlış prozodi ile öğrendikleri kelimeleri günlük konuşmalarında bile yanlış telaffuz ediyorlar."
Tonal ve Ezgisel Yapı	4	10,3	"Tonal yapı içerisinde ton dışı sesler gelince zorlanıyorlar." "Fazla diyez bemol içeren şarkılar zorluyor." "Atlamalı sesler bulunan şarkılar onları zorluyor ve söylerken uyduruyorlar, sesler sıralı şekilde geldiğinde problem yaşamıyorlar."
Şarkıların uzunlukları	3	7,7	"Uzun şarkıları ezberlemekte zorlanıyorlar." "Fazla söz barındıran uzun şarkıları söylemekte ve ezberlemekte zorlanıyorlar."
Ölçü Sistemlerinden kaynaklı zorluklar	2	5,1	"Örneğin bazı 9/8'lik 7/8'lik türküler Karadeniz türküleri gibi eserlerde zorlanıyorlar." "Eksik ölçü başlangıçlarda şarkı girişleri sıkıntılı oluyor."
Toplam	39‡‡	100	

Tablo 10'a göre ortaokul derslerinde kullanılan şarkıların öğrenilmesinde ve seslendirilmesinde öğrencilerin en çok zorlandığı durumlar altı kategoride incelenmiştir. Mutasyon dönemine bağlı öğrencilerin ses sınırları ve genel ses değişimlerinden kaynaklı sorunlar (f=19) %51,3 oran ile öğrencilerin en zorlandığı durum olarak gözlemlenmektedir. Şarkılarda kullanılan ritmik yapılar (f=6) %15,4 ile öğrencilerin zorlandığı başka bir kategori olarak belirlenmiştir. Derslerde kullanılan çocuk şarkılarının prozodik yapıları (f=5) %12,8, şarkıların tonal ve ezgisel yapılarından kaynaklanan zorluklar (f=4) %7,7, şarkıların uzunluklarından kaynaklanan zorluklar (f=3) %7,7, ölçü sistemlerinden kaynaklanan zorluklar (f=2) %5,1 ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkılarında öğrencilerin zorluk yaşadığı durumlar olarak belirlenmiştir.

‡‡ Görüşmeler yapılırken öğretmenler bu soruda frekans hesaplamasında birden fazla değerlendirilebilecek yanıtlar verdiği için toplam frekans değeri, çalışma grubunda yer alan öğretmen sayısından (n= 30) fazladır.

4.3. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Şarkı Seçimine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi "ortaokul müzik öğretmenlerinin şarkı seçimine ilişkin görüşleri nelerdir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular Şekil 11'de sunulmuştur.

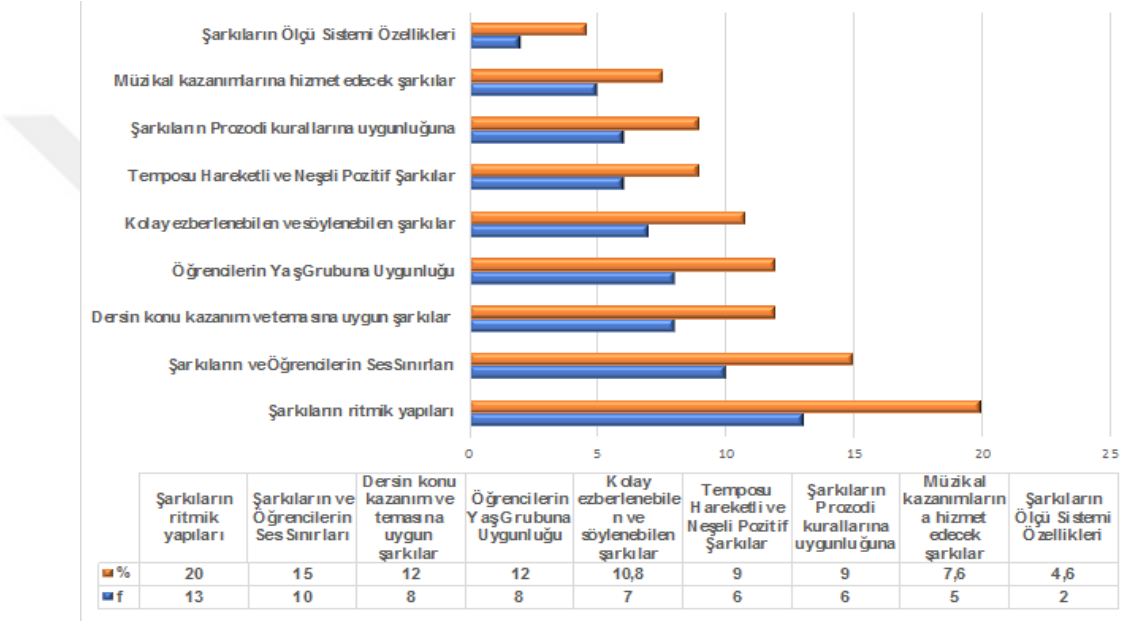

	Şarkıların ritmik yapıları	Şarkıların ve Öğrencilerin Ses Sınırları	Dersin konu kazanım ve temasına uygun şarkılar	Öğrencilerin Yaş Grubuna Uygunluğu	Kolay ezberlenebilen ve söylenebilen şarkılar	Temposu Hareketli ve Neşeli Pozitif Şarkılar	Şarkıların Prozodi kurallarına uygunluğuna	Müzikal kazanımların a hizmet edecek şarkılar	Şarkıların Ölçü Sistemi Özellikleri
%	20	15	12	12	10,8	9	9	7,6	4,6
f	13	10	8	8	7	6	6	5	2

Şekil 11. Ortaokul müzik öğretmenlerinin şarkı seçiminde dikkat ettiği özelliklere yönelik görüşleri

Ortaokul müzik öğretmenlerinin derslerinde kullanmak üzere şarkı seçimi yaparken dikkat ettiği özellikler; şarkıların ritmik yapıları (f=13) %20, şarkıların ve öğrencilerin ses sınırları (f=10) %15, dersin konu kazanım ve temasına uygunluğu (f=8) %12, öğrencilerin yaş grubuna uygunluğu (f=8) %12, kolay söylenebilen ve ezberlenebilen şarkılar olması (f=7) %10,8, hareketli ve neşeli şarkılar olması (f=6) %9, prozodi kurallarına uygunluğu (f=6) %9, müzikal kazanımlara hizmet edebilmesi (f=5) %7,6 ve şarkıların ölçü sistemleri (f=2) %4,6 olarak belirlenmiştir.

4.4. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Şarkı Seçiminde Ders Kitabı Dışında Kaynak Kullanılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi şöyle ifade edilmiştir: Ortaokul müzik öğretmenlerinin şarkı seçiminde ders kitabı dışında kaynak kullanmaya ilişkin görüşleri nelerdir? Alt probleme ilişkin bulgular Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11

Ortaokul müzik öğretmenlerinin şarkı seçiminde ders kitabı dışında kaynak kullanmaya ilişkin görüşlerine ilişkin bulgular

Kategoriler	**f**	**%**	**Örnek İfadeler**
Evet kullanıyorum	24	80	"Ders kitabı dışında bir kaynak kullanmak istediğimde genelde internet ortamını kullanıyorum."
			"Evet, çok fazla kaynaktan yararlanıyorum, biraz evvel belirttiğim gibi okul kitabını beğenmiyorum."
			"Evet yeni nesil okul şarkıları ve müzik öğretmenleri forum ve sitelerinden yararlanıyorum. Bir de eski ve kaliteli müzik kitaplarından yaralanmaktayım."
			"Muammer Sun çocuk şarkıları kitabını kullanıyorum."
			"Çocuk şarkıları Erol Büyükburç, Ödüllü Çocuk Şarkıları kitabı Ufuk Buyurgan ve Süleyman Tarman kitaplarını kullanıyorum."
			"İyi bir kütüphanem var ve birçok kitabım, hangi birini saysam bilemedim ama ilgilerini çekmiyor. İnternetten yeni nesil şarkıları buluyorum, çocuklar için müzik, "Türk Müziği Çocuk Şarkıları 1 ve 2" ile "Yaşamın Içinden Çocuk Şarkıları" yardımcı kaynaklarımdan bazıları."
			"İnterneti yardımcı kaynak olarak kullanıyorum."
			"Evet. Önceden öğrendiğim ve öğretmek istediğim parçaların sözlerine bazen internetten bakıyorum bazen de

			Youtube üzerinden indirerek karaoke yaptırıyorum. İnterneti ders dışı kaynak olarak kullanıyorum.”
Hayır kullanmıyorum	6	20	“Hayır çünkü ders zamanı yeterli değil.” “Hayır yabancı kaynak kullanmıyorum.” “Ders kitapları dışında kaynak kullanmıyorum. Ders kitapları pek yeterli olmasa da kaynak kullanacak zamanım yok.”
Toplam	30	100	

Öğretmen yanıtlarından elde edilen bulgulara göre büyük çoğunluğun ders kitabı dışında kaynak kullandığı görülmektedir (f=24, %80). Ders kitabı dışında kaynak kullanmadığına ilişkin yanıt veren öğretmenlerin olduğu da görülmektedir (f=6, %20). Ulaşılan bulgular incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak ders kitabı dışında alternatif kaynaklara gereksinim duyduğu söylenebilir.

4.5. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Çocuk Şarkısı Besteleme Tekniklerine İlişkin Görüşleri Doğrultusunda Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problem cümlesi “ortaokul müzik öğretmenlerinin çocuk şarkısı besteleme tekniklerine ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde oluşturulmuştur. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Ortaokul müzik öğretmenlerinin çocuk şarkısı besteleme tekniklerine ilişkin görüşleri

Kategoriler	**f**	**%**	**Örnek İfadeler**
Şarkıların ses sınırlarının öğrenci yaş gruplarına uygunluğu	15	22	“Dikkat edilmesi gereken önemli unsurlardan biri de şarkıların ve öğrencilerin ses genişliğidir.” “Ses aralıkları çok hassas bir konu, mutlaka ses sınırları gözetilerek bestelenmeli.”

			"Yaş grubu gözetilerek ve ses sınırlarına dikkat edilerek bestelenmeli. Ergenlik döneminde oldukları için ses sınırları şarkılarda çok zorluyor bir formülü olmalı." "Çocukları zorlayacak ses sınırlarından kaçınılmalı." "Eğitici olmalı, ses aralıklarında dikkat etmeli." "Şarkıların ses sınırları mutlaka belirlenmeli."
Şarkı sözlerinin, öğrenci yaş gruplarına uygunluğu	13	19,1	"Sözleri anlamlı ve yaşlarına uygun olmalı." "Şarkı sözleri anlamlı ve yaş gruplarına uygun olarak yazılmalı konuyu tam olarak aktarabilmeli." "Şarkı sözleri seviyelerine uygun ve masum olmalı." "Melodik, eğlenceli, sözel içeriğinin mutluluk verici olmasına dikkat edilmesi gerekiyor."
Ritmik yapıların öğrencilerin düzeyine uygunluğu	13	19,1	"Şarkı bestelenirken ritmik yapılara dikkat edilmelidir." "Ritmik yapılarına dikkat edilmeli." "Ritmik kalıplar çocukları zorlamayacak kolay yapıda olmalı." "Çocukları çok zorlayan üçleme altılama vb… kalıplar çok fazla kullanılmamalı."
Prozodi kurallarına uygunluğu	8	11,8	"Mutlaka prozodiye dikkat edilmeli." "Prozodi bakımından düzgün biçimde yazılmalı." "Yanlış prozodi ile yazılmamalı çocuklar kelimeleri düzgün telaffuz etmeli." "Prozodiye dikkat edilmeli."
Öğrencilerin beğeni ve talepleri	7	10,3	"Güncel müzik türlerine uygun olması güzel olabilir, örneğin pop, rap gibi formlarada sıcak bakılabilir çünkü bunları seviyorlar."

			"Öğrencilerin beğenileri ve sevdiği şarkılarda incelenerek bestelenmeli bu şekilde daha çok derse adepte olurlar." "Öğrenciler temposu hızlı şarkıları daha çok seviyorlar ve hızlı şarkıları talep ediyorlar."
Ton ve makam kurallarına uygunluğu	7	10,3	"Makamsal öğelere yer verilerek bestelenmeli çocuklar müziğimizin makamsal yapısını bilmeli." "Tonalite kurallarına dikkat edilerek bestelenmeli, tonu veya makamı belli olmalı." "Çocukların zorlanmayacağı tonlarda ve tonal ise batı müziği tonalite kurallarına türk müziği ise makam kurallarına uyularak bestelenmeli."
Kazanım, konu ve temalara uygunluğu	5	7,4	"Ortaokulda müzik dersindeki şarkılar bir araç olarak kullanıldığına göre, bence ortaokul düzeyi için çocuk şarkısı bestelerken dikkat edilmesi gereken en önemli unsur, doğal olarak şarkının konusudur." "Ders kazanımlarına hizmet etmelidir." "Belirli gün ve haftalar için bol bol şarkı bestelenmeli."
Toplam	68[§§]	100	

Tablo 12'de yer alan bulgulara göre ortaokul düzeyi için şarkı bestelerken dikkat edilmesi gereken konuların yedi adet kategoride incelendiği görülmektedir. Bu katerogiler şarkıların ses sınırlarının öğrenci yaş gruplarına uygunluğu (f=15) %22, şarkı sözlerinin yaş gruplarına uygunluğu (f=13) %19,1, ritmik yapıların öğrencilerin düzeyine uygunluğu (f=13) %19,1, prozodi kurallarına uygunluğu (f=8) %11,8, öğrencilerin beğeni ve talepleri (f=7) %10,3, ton ve makam kurallarına uygunluğu (f=7) %10,3, kazanım, konu ve temalara uygunluğu (f=3) %7,4 olarak belirlenmiştir.

[§§] Görüşmeler yapılırken öğretmenler bu soruda frekans hesaplamasında birden fazla değerlendirilebilecek yanıtlar verdiği için toplam frekans değeri, çalışma grubunda yer alan öğretmen sayısından (n= 30) fazladır.

4.6. Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Derslerinde Son Yıllarda Yeni Bestelenmiş Çocuk Şarkıları ve Klasikleşmiş Çocuk Şarkılarına Yer Verme Durumlarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problem cümlesi "ortaokul müzik öğretmenlerinin derslerinde son yıllarda yeni bestelenmiş çocuk şarkıları ve klasikleşmiş çocuk şarkılarına yer verme durumları nasıldır?" Biçiminde oluşturulmuştur. Bu alt problem kapsamında öğretmenlere dört ayrı soru yöneltilmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular sırasıyla Tablo 13, 14, 15. ve 16'da sunulmuştur.

Tablo 13

Müzik öğretmenlerinin yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına derslerinde yer verme durumuna ilişkin görüşleri

Kategoriler	f	%	Örnek İfadeler
Olumlu görüşler	20	67	"Yeni şarkılar daha fazla müfredata girmeli diye düşünüyorum başarılı buluyorum. Youtube üzerinden çocuklara dinletiyorum ve yer veriyorum."
			"Yer veriyorum. Yeni bestelenmiş şarkılar gayet başarılı, keşke hepsinin güncel karaoke alt yapısı olsa, çocuklar daha çok ilgi gösterir."
			"Makamsal yazılmış yeni şarkılara yer veriyorum ve başarılı buluyorum. Eski ile aralarındaki fark bunlar daha güncel."
			"Yeni bestelenmiş çocuk şarkıları gayet güzel, yeni nesil çocuk şarkıları kitabını derslerde kullanıyorum. Klasik şarkılarla farkları ise her şarkı kendi dönemini yansıtıyor bu yüzden eskiler çocuklara demode geliyor."
			"Yeni nesil çocuk şarkıları kitabındaki şarkılara derslerde yer veriyorum. Yeni nesil çocuk şarkılarını çok seviyorlar eski şarkılar dönem değiştiği için demode gelmeye başladı. Yeni şarkılar bizler için kurtarıcı oldu."
			"Yer vermeye çalışıyoruz. Son yıllarda bestelenmiş çocuk şarkıları biraz daha günümüz öğrencilerine hitap edebiliyor."

			"Son yıllarda bestelenmiş makamsal çocuk şarkılarını öğrencilerin daha ilgi ve istekle seslendirdiklerini gozlemliyorum. Derslerimde muhakkak bu şarkılara yer veriyorum."
Olumsuz görüşler	8	26	"Başarılı bulmuyorum. Yer vermiyorum. Konuları çok basit ve basit yapıdalar." "Her şarkı yaşadığı dönemi yansıtıyor. Yer vermiyorum." "Güzel bulmuyorum ve yer vermiyorum. Klasikleşmiş çocuk şarkılarının sözel içeriği daha zengin ve akılda kalıcılığı daha fazla." "Yer vermiyorum yazılmış olmak için yazılan içeriği kazanımlara uymayan parçalar ve çok basit yapıdalar." "Yeni nesil çocuk şarkılarına yer vermiyorum. Eski şarkılar daha güzel ve içerik olarak daha zengin şarkılar."
taleplere göre değişken görüşler	2	7	"Genellikle yer vermiyorum. Talep oldukça yer veriyorum." "Eskiler güzeldir ben eski besteleri daha çok seviyorum, daha kaliteli ve daha iyi bildiğim için onlara öncelik veriyorum. Yenilere bazen yer veriyorum."
Toplam	30	100	

Öğretmen yanıtlarından elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin (f=20) %67 oranında müzik derslerinde yeni bestelenmiş güncel çocuk şarkılarına yer verdikleri gözlemlenmektedir. Öğretmenlerin bir kısmı (f=8) %26 oranla derslerde yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına yer vermemekte ve bu şarkıları eski klasik çocuk şarkılarına göre başarısız bulmaktadır. Genel olarak yer vermeyen fakat talep oldukça derslerinde kimi zaman yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına yer veren öğretmenlerin de olduğu (f=2) %7 ancak onların da genel olarak eski çocuk şarkılarını daha kaliteli buldukları görülmektedir.

Tablo 14

Öğretmenlerin ortaokul öğrencilik dönemlerinde öğrendikleri eski çocuk şarkılarına müzik derslerinde yer vermelerine ilişkin bulgular

Kategoriler	**f**	**%**	**Örnek İfadeler**
Olumsuz tepkiler	13	43	"Olumsuz tepkiler veriyorlar ve demode buluyorlar." "Hayır eski dönem şarkılara yer vermemeye çalışıyorum çünkü beğenmiyor sıkılıyorlar." "7. ve 8. sınıflar olumlu tepkiler vermiyor ve dalga geçiyorlar." "Öğrettiğim oldu ama çabuk sıkılanlar oldu, iyi tepki vermiyorlar." "Klasikleşmiş kendi zamanımdan kalan şarkıları öğretmiyorum demode buluyorlar."
Olumlu tepkiler	9	30	"Olumlu tepkiler veriyorlar genel, olarak seviyorlar ortalamada sevenlerin sayısı daha fazla." "Bazı şarkıları seviyorlar, bazılarını sevmiyorlar. "Bu eski şarkıları özellikle eski arşiv kayıtlarıyla dinletiyorum ve öğretiyorum. Çok ilgilerini çekiyor ve mutlu oluyorlar."
Değişken tepkiler	8	27	"Genel olarak olumlu karşılıyorlar. Bazen sıkılıyorlar eski şarkılardan, Yurdumda, Annemize Türkü öğrettiğim şarkılar arasında." Zamanında kendi öğrendiğim şarkıları öğretmeye çalışıyorum. 5. ve 6. sınıflar olumlu tepki veriyorlar." "Öğretiyorum tabii, genel olarak sakin karşılıyorlar, fazla çoşku yok."
Toplam	30	100	

Tablo 14'teki bulgulara göre öğretmenler genel olarak (f=13) %43 oran ile öğrencilerin olumsuz tepkiler verdiğini belirtmişlerdir ve öğrencilerin bu şarkıları demode bulduklarından söz etmişlerdir. (f=9) %30 oran ile öğrencilerin olumlu tepkiler verdiğini düşünen öğretmenler ise olumlu tepkiler aldıklarını ve kendi çocukluklarında öğrendikleri şarkıları öğrettiklerinde bu şarkıları seven öğrencilerin sayısının bu şarkıları sevmeyen öğrencilere göre sayıca daha fazla olduğunu belirtimişlerdir. (f=8) %27 oranla öğretmenler kendi çocukluklarında öğrendikleri şarkıları öğrettiklerinde öğrenci tepkilerinin değişkenlik gösterebildiğini belirtmişlerdir.

Tablo 15

Ortaokul müzik dersi repertuarında klasikleşmiş çocuk şarkıları ve güncel çocuk şarkılarının eklenmesi veya düzenlenmesine ilişkin öğretmen görüşleri

Kategoriler	**f**	**%**	**Örnek İfadeler**
Güncel ve klasik şarkılar	23	77	"Hem klasikleşmiş hem de güncel şarkılar yer almalı diye düşünüyorum. Ben söylerken zorlanmayacakları, akılda kalıcı sözler ve melodilerden oluşan, hareketli tempoya sahip şarkıları tercih ediyorum." "İkisi de programda olmalı fakat biraz sadeleştirme yaparak ekle çıkarlar ile program güncellenirse çok güzel olur." "Her ikisi de olsa güzel olur fakat kitap repertuarları düzenlenmeli ve bazı eserler çıkmalı bazı yeni eserlere yer verilmeli." "Ortaokulda müzik dersi, bazı değer ve alışkanlıkların öğretilmesi, kazanıma dönüştürülmesi için bir araç olarak kullanılıyorsa, o aracın her dönemde güncellenmesi ve temsil sorununun ortadan kaldırılması gerekir. 20-30 yıl önceki toplumsal değerler, popüler kültür, alışkanlıklar, yaklaşımlar, toplum ve bireyin tüm yaşantısına ait her şey günümüzle birebir örtüşmüyor. Doğal olarak bazı istendik davranışların kazandırılmasında araç olarak kullanılacak şarkıların da günümüz şartlarına göre güncellenmesi gerekmektedir. Şahsi kanaatim; klasikleşmiş şarkılar,

			temel değerlerin öğrencilere kavratılarak istendik davranışlara dönüştürülmesi sürecinde yeni bestelenmiş şarkılara göre daha yalın, sade, gerçekçi, olduğu gibi, saf bir özellik taşımaktadır. Bu nedenle varlığı önemlidir. Dengeli bir şekilde her ikisi de kullanılmalıdır.”
Yalnızca klasik şarkılar	4	13	“Klasikleşmiş şarkılar olmalı, güncel parçaların sanatsal değerinin çok yüksek olduğunu düşünmüyorum. Sözel içeriğine bakıldığında da çok basit sözel içeriğe sahipler, ayrıca çocuklar eve gidip ailesine öğrendiği klasik şarkılardan bahsettiğinde ailenin de bunu biliyor olması çocukları heveslendirip mutlu ediyor ve motive oluyorlar.” “Eski şarkıların daha zengin içeriklere sahip olduğunu düşünüyorum. Sadece eski klasikleşmiş şarkılar olmalı.”
Yalnızca güncel şarkılar	3	10	“Kesinlikle yeni şarkılara yer verilmeli çünkü çocuklar yeni şarkıları seviyor. Teknoloji daha çok derslerde kullanılmalı ve şarkıların alt yapıları hazırlanmalı bizler de materyal olarak kullanabilmeliyiz.” “Güncel şarkılar yeni nesile daha çok hitap ediyor. Sadece güncel şarkılar olsa herşey daha güzel olabilir.”
Toplam	30	100	

Tablo 15’teki bulgular güncel ve klasik şarkıların her ikisinin de ortaokul müzik derslerinde yer verilmesi yönünde görüşlerin (f=23) %77, yalnızca klasikleşmiş şarkıların olması yönünde görüşlerin (f=4) 13 ve yalnızca güncel şarkıların olması yönünde görüşlerin de yine (f=3) %10 oranında olduğunu gözlemlenmektedir. Öğretmenler bu soruyu yanıtlarken genel olarak hem eski hem de yeni şarkıların bir arada verilmesini ve repertuarın güncellenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 16

Müzik öğretmenlerinin yerli-yabancı popüler şarkılara müzik derslerinde yer vermesi durumuna ilişkin bulgular

Kategoriler	f	%	Örnek İfadeler
Olumlu görüşler	25	83,3	"Seviyor ve çok dinliyorlar. Uygun bulursam ödül olarak yer veriyorum." "Sözlerine dikkat ederek sınıfta dinlemelerine izin veriyorum. Seviyorlar ve ilgileri o yönde onları bu müzik türleri ile ilgili bilinçlendirmeye çalışıyorum, bilinçaltlarına etkisi olabileceğinden yaşamlarını olumsuz etkileyeceğinden bahsediyorum. Çok fazla pop, rap gibi türler dinlerlerse isyankar negatif ve hırçın kişiliklere dönüşebiliyorlar." "Derslerde pek kullanmak istemiyorum fakat bu şarkılara ilgileri çok büyük, o yüzden yer veriyorum. Keşke bu şarkılar gibi ritmik yapıya ve alt yapıya sahip şarkılar bestelense." "Pop ve rap çok fazla dinliyorlar. Yer veriyorum fakat yer vereceğim şarkıları seçerken şarkı sözlerinin yaşlarına uygun olmasına ve şarkıların melodik yapılarının zengin olmasına özen gösteriyorum." "Yer veriyorum. Şimdiki nesilde özellikle kızlarda K-pop modası var. Erkek ve kızlarda genel olarak da Türkçe rap modası var. Ben de kendim r&b ve hiphop sevdiğim için bilmedikleri, onlara göre eski ama duyduklarında hoşlarına giden şarkıları açıyorum. Anlamını okutuyorum. Ayrıca onlara da izin veriyorum. Bana bilmediğim yeni şarkılar açıp beni güncelliyorlar."
Olumsuz görüşler	5	16,7	"Yer vermiyorum. Şiddetle karşıyım." "Öğrencileri kötü alışkanlıklara ve tembelliğe ittiğine inandığım için yer vermiyorum." "Kesinlikle yer vermiyorum çünkü davranışlarını ve karakterlerini olumsuz olarak etkiliyor. Tamamen dinledikleri fenomen ve şarkıcılar gibi davranmaya

			çalışıyorlar ve lüks eşyalara, argo kelimelere çok hevesleniyorlar.”
Toplam	30	100	

Öğretmen yanıtlarından elde edilen verilere göre; öğretmenlerin (f=25) %83,3 derslerinde yerli-yabancı popüler şarkılara genel olarak yer verdiği görülmektedir. Öğretmenler, öğrencilerinin yerli-yabancı popüler şarkıları çok sevdiklerini ve bu yüzden derslerinde yer verdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler ayrıca popüler şarkıları derslerde kullanırken sözlerin öğrencilerin yaşlarına uygunluğuna ve müzikal olarak zengin şarkılar seçmeye çalıştıklarına değinmişlerdir. Derslerinde kesinlikle yerli-yabancı popüler şarkılara yer vermeyen (f=5) %16,7’lik kısımdaki öğretmenler ise yerli-yabancı popüler şarkıların genel olarak öğrencilerin davranışlarını olumsuz etkilediğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Görüşme yapılan öğretmenlere görüşme sorularının haricinde eklemek istedikleri başka bir konu olup olmadığı sorulmuş ve şu yanıtlar alınmıştır.

“Özellikle 5.sınıf ders kitabında 26 ve 27. Sayfalardaki şarkılar belki egzersiz için yazılmış olabilir ama çocukların dinlemeye bile tahammül edemediği şarkılar arasında. 6. sınıf kitabındaki Işık Saçarız, Çınar, Uçurtmam Uçtu ve Dostluk oyunu isimli şarkılar hiçbir şekilde dikkat çekmeyen öğrencilere sıkıcı gelen şarkılardan bazıları ve ayrıca yine 6.sınıf şarkılarından Türk Sanat Müziği örneği olarak verilen Otomobil Uçar Gider isimli şarkı çok yanlış, çocuklar direk ismine odaklandığı için hemen dalga geçme meyillindeler. Acaba? Münir Nurettin Selçuk gibi bir bestecinin daha farklı bir eseri örnek verilemez miydi diye düşünüyorum.”

“1.Ortaokulda bir müzik ders saati yetersiz. 2.Müzik derslerine ana sınıfından itibaren müzik branş öğretmenleri girmeli. 3.Kurslarda müzik dersine yer verilmeli. 4.Seçmeli müzik dersine yer verilmeli.”

“Bence ritmik, tonal ve beden hareketlerinin yoğun kullanıldığı eserler çocuklar tarafından çok seviliyor.”

“Ders kitaplarına daha güncel ve öğrencilerimizin seviyesine uygun bestelere yer verilmeli.”

"Eskilerden yavaş yavaş kopmamız ve kendimizi yeni nesile adapte etmek için onların dinlediklerini dinlememiz ve öğrenmemiz lazım. Onlarla bağ kurmamızın başka yolu yok. Bağ kuramazsak da kesinlikle derste bizi dinlemez ve saygı duymazlar. Onların ilgilendikleri müziklerle ilgili bir müzik öğretmenleri olarak analiz yaptığımız zaman onların ilgi ve saygılarını kazanıyoruz. Sevdikleri şarkılar üzerinden konu anlatıldığı zaman da anlaşılması kolay ve akılda kalıcı oluyor. Yeni nesil bizim onların zamanına adapte olmamızı bekliyor ama bazı öğretmenler onları bizim neslimize adapte etmeye çalışıyor. Bu imkansız."

"Kendimizi güncellememiz gerekiyor, yavaş yavaş içerikler güncellenmeli."

"Popüler şarkılar gibi formlarda yazılmış çocuk şarkılarına ihtiyacımız var."

"Gerçekçi olmak gerekirse ne yazık ki öğrencilerimiz yukarıda bahsi geçen özellikle milli ve manevi değerler başta olmak üzere bizi biz yapan tüm değerleri konu alan şarkılara pek ilgi ile yaklaşmıyorlar. Belki de değişen zamana göre bu konuları işleyen şarkıların da güncellenmesi gerekiyor. Yukarıda bahsi geçen konular dışında hangi konu diye sorulursa cevabı oldukça üzücü. En vasat müzik kanalında, sabahtan akşama kadar tekrar eden en vasat şarkılarda işlenen ve beyinlere kazınmaya çalışılan konuları içeren şarkıları söylemekten keyif alıyorlar."

"Öğrencilere ayak uydurabilmek için öğrencilerin dinlediği sevdiği şarkıları bilmemiz analiz etmemiz gerekiyor. Sözleri ve içerikleri uygun olanları kullanarak onların gönlünü kazanabilir, dersleri daha keyifli hale getirebiliriz."

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara, sonuçlara ilişkin tartışmaya ve sonuçlardan elde edilen önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırma ortaokul müzik öğretmenlerinin görüşlerine dayalı olarak en beğenilen çocuk şarkılarının belirlenmesi, bu şarkıların ortak özelliklerinin saptanması, ortaokul çocuklarının şarkılarda zorlandıkları konuların ortaya çıkartılarak bu yaş grubu için şarkı besteleme tekniklerine ilişkin önerilerin ortaya konması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen başlıca sonuçlar şunlardır:

Ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkıları içerisinde en sevilen beş şarkı öğretmen yanıtları ile belirlenmiş olup, en sevilen şarkılar sırasıyla Fatih Peşmen'e ait 'Tebessüm', 'Çanakkale Türküsü', Mahir Dinçer'e ait 'Yurdumda', Yavuz Durak'a ait 'Mavi Gezegen', Yakup Aksoy'a ait 'Bilmece'dir. Çanakkale Türküsü'nün anonim, Mavi Gezegen, Bilmece ve Tebessüm adlı şarkıların öykünme şarkı olduğu, Yurdumda adlı şarkının ise Türk okul şarkısı türünde olduğu sonucuna varılmıştır. En sevilen şarkıların genel olarak tonal yapıda olduğu ve tonal şarkıların makamsal şarkılara göre daha çok sevildiği araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Araştırma sonuçlarına göre makamsal yapıya sahip sevilen şarkıların ise genel olarak Türk müziği hüseyni makamında olduğu görülmektedir.

Ortaokul müzik derslerinde en beğenilen türler, derslerde kullanılan 8 şarkı türünün puanlanması ile sıralanmış ve sırasıyla en sevilen türler; yerli-yabancı popüler şarkılar, halk türküleri, Türk okul şarkıları, marşlar, öykünme şarkılar, aktarma şarkılar, tekerleme ve saymacalar, ninniler olarak belirlenmiştir. Öğretmen görüşleri doğrultusunda araştırma sonuçları ortaokul öğrencilerinin en çok yerli-yabancı popüler şarkıları sevdiğini göstermektedir. Ninniler ise bu türler arasında öğrencilerin en az talep ettiği ve ilgi göstermediği tür olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın bir başka sonucu ortaokul müzik derslerinde tercih edilen şarkılarda işlenmekte olan konu ve temaların sırasıyla; Atatürk ve vatan sevgisi, sevgi, barış ve aile temaları, doğa ve hayvan sevgisi, müzikal kavramlar ve teknik bilgiler, belirli gün ve haftalar ile milli bayramlar konu ve temaları olduğunu göstermektedir. Öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin söyledikleri şarkılarda en çok sevdikleri konu ve tema ise yine Atatürk ve vatan sevgisi olarak saptanmıştır.

Şarkıların temposuna ilişkin araştırma sonuçları incelendiğinde öğrencilerin çoğunlukla hızlı tempolu şarkıları sevdiği görülmektedir. Bu sonucun yanı sıra hem hızlı hem yavaş tempolu şarkıları seven öğrencilerin olduğu fakat hızlı şarkıları öğrencilerin daha çok tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Yavaş tempolu şarkılar ise öğrenciler tarafından pek tercih edilmemektedir. Yavaş tempolu şarkıların bazı 7. ve 8. sınıf öğrencileri tarafından talep gördüğü öğretmenler tarafından ifade edilmekte ve bu durumun öğrencilerin içinde bulunduğu ergenlik döneminin etkilerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre ortaokul müzik derslerinde en sevilen şarkıların besteleme teknikleri bakımından ortak özellikleri; şarkıların ritmik yapıları, şarkıların doğru prozodi ile yazılmaları, şarkıların ölçü sistemlerinin basit olması, şarkıların kolay söylenebilmesi ve şarkıların tonal yapılarının basit olması şeklinde belirlenmiştir.

Ortaokul müzik derslerinde tercih edilen şarkılarda öğrenciler en çok tonal şarkıları tercih etmekte ve sevmektedir. Makamsal şarkılar tonal şarkılara göre daha az tercih edilmektedir. Makamsal şarkıları seven öğrencilerin daha az olduğu hem tonal hem de makamsal yapıda olan şarkıları ayrım yapmadan seven öğrencilerin de olduğu araştırma sonuçları arasında bulunmaktadır.

Ortaokul müzik derslerinde tercih edilen şarkılarda öğrencilerin öğrenme ve performans sırasında en çok zorlandığı yönler, şarkıların ses sınırları, şarkıların ritmik yapıları, şarkıların prozodik yapıları, şarkıların tonal ve ezgisel yapıları, şarkıların uzunlukları ve şarkıların ölçü sistemlerinden kaynaklı sorunlar olarak belirlenmiştir.

Müzik öğretmenleri ortaokul müzik derslerinde kullanmak üzere şarkı seçimi yaparken müzik eserlerinin dikkat ettikleri özelliklerini şarkıların ritmik yapıları, şarkılarının öğrenci ses sınırlarına uygunluğu, şarkıların derste işlenecek konu, tema ve kazanımlara uygun olması, şarkıların öğrenci yaş grubuna uygunlukları, şarkıların kolay ezberlenebilir ve söylenebilir olması, temposu hareketli ve pozitif duygular içeren şarkılar olması, şarkıların prozodi kurallarına uygun yazılması, öğrencilerin müzikal kazanımlarına hizmet edecek şarkılar olması ve şarkıların ölçü sistemi olarak sıralamıştır.

Öğretmenlerin ortaokul müzik derslerinde ders kitabı dışında yardımcı kaynak kullanıp kullanmadıklarına ilişkin araştırma sonucu öğretmenlerin genel olarak ders kitabı dışında kaynak kullandığına yöneliktir. Ortaokul müzik ders kitaplarının yetersiz bulması nedeniyle genel olarak öğretmenler ders dışı kaynak kullanımına yönelmektedir.

Ortaokul müzik öğretmenlerinin görüşlerine göre çocuk şarkısı besteleme tekniklerine ilişkin araştırma sonuçları; şarkıların ses sınırının öğrenci yaş grubuna uygun olması, şarkı sözlerinin pozitif, anlamlı ve işlenmek istenen konuyu tam olarak aktarabilecek şekilde olması,

ritmik yapıların öğrenci seviyelerine uygun olması, şarkıların prozodi kurallarına uygun olması, öğrenci beğeni ve taleplerinin dikkate alınması, ton ve makam kurallarına uygun yazılması, işlenecek konu, tema ve kazandırılmak istenen kazanımlara uygun olması olarak belirlenmiştir.

Müzik öğretmenlerinin derslerinde yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına genel olarak yer verdiği gözlemlenmektedir. Yeni bestelenmiş çocuk şarkılarının derslerde daha çok yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Genel olarak müzik öğretmenleri yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına yer verirken bazı öğretmenler yer vermediklerini belirtmişlerdir. Bir grup öğretmen ise öğrenci taleplerine göre şartlı olarak derslerinde yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına yer verdiklerini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre genel olarak yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına yer veren öğretmenlerin sayısı oldukça yüksektir.

Müzik öğretmenlerinin kendi ortaokul dönemlerinde öğrendikleri çocuk şarkılarına kendi derslerinde yer verip vermediği ile ilgili sonuçlara bakıldığında öğretmenlerin ortaokul dönemlerinde öğrendikleri eski çocuk şarkılarına genel olarak müzik derslerinde yer verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin bu şarkılara tepkilerinin ise büyük bir oranla olumsuz olduğu görülmektedir. Olumlu tepkiler veren öğrencilerin de bulunduğu gözlemlenirken bir grup öğretmen öğrencilerin değişken tepkiler gösterdiğini belirtmiştir. Değişken tepkiler gösteren öğrenciler kimi zaman olumlu kimi zaman olumsuz tepkiler göstermişlerdir. Ayrıca öğrencilerin bahsedilen eski şarkıları genel olarak demode bulduğu sonucuna varılmıştır.

Ortaokul müzik dersi repertuarında güncel ya da eski klasikleşmiş şarkıların yer almasına ilişkin olarak, güncel ve klasik şarkıların bir arada harmanlanmış biçimde yer verilerek kitapların güncellenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Genel olarak çıkan sonuç dışında küçük bir öğretmen grubu sadece klasik şarkıların olması gerektiğini savunmuş, yine aynı azınlıkta bir öğretmen grubu ise sadece güncel şarkılara yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin yerli-yabancı popüler şarkılara ortaokul müzik derslerinde yer verilmesine ilişkin olarak, öğretmenlerin genellikle ortaokul müzik derslerinde yerli-yabancı popüler şarkılara yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler bu şarkıları öğrenciler çok sevdiği için müzik derslerinde yer verdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bu şarkılara yer verme nedenlerinden biri de öğretmenlerin kendilerini güncel tutmak ve çağa ayak uydurmak istemeleri ile ilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Tartışma

Bu başlık altında ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkılarına ilişkin öğretmen görüşleri ilgili literatür ışığında tartışılmıştır.

Araştırmanın bir sonucu olarak ortaokul müzik derslerinde en sevilen beş şarkı belirlenmiştir. En sevilen beş çocuk şarkısının ergenliğe bağlı ses mutasyonu dönemi çocuk ses sınırlarına uygun olduğu şekil 1 ve şekil 2 üzerindeki bilgiler kapsamında gözlemlenmektedir. Fatih Peşmen'e ait Tebessüm, Çanakkale Türküsü, Mahir Dinçer'e ait Yurdumda, Yavuz Durak'a ait Mavi Gezegen, Yakup Aksoy'a ait Bilmece en sevilen beş şarkı olarak belirlenmiştir. En sevilen beş şarkının tonal ve makamsal özelliklerine bakıldığında üç şarkının tonal, iki şarkının ise makamsal özellikler gösterdiği belirlenmiştir. Sevilen beş şarkı içerisinde bulunan makamsal sözlü müzik eserlerinin Türk müziği hüseyni makamında olduğu görülmektedir. En sevilen çocuk şarkılarından Yakup Aksoy'a ait Bilmece şarkısı 2015, Yavuz Durak'a ait Mavi Gezegen şarkısı ise 2004 yılında TRT Popüler Çocuk Şarkıları Yarışmasında birincilik ödülü almış ve Fatih Peşmen'e ait Tebessüm şarkısı 2015 yılında aynı yarışma içerisinde ikincilik ödülü almıştır. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda yeni bestelenmiş çocuk şarkılarının da en sevilen beş şarkı içerisinde olduğu gözlemlenmektedir. Yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına ortaokul repertuarında yer verilmesi müzik eğitiminin zamanı yakalaması ve güncel olması açısından faydalı olacağı düşünülebilir. Ortaokul müzik ders kitapları incelendiğinde Yurdumda şarkısına 8. sınıf ders kitabı repertuarında yer verildiği, Tebessüm şarkısına 6. Sınıf ders kitabı repertuarı içerisinde yer verildiği, Çanakkale Türküsü'ne ise yine 6. sınıf ders kitabı repertuarında yer verildiği görülmektedir. Fakat Bilmece ve Mavi Gezegen ortaokul ortaokul ders kitapları içerisinde yer almadığı görülmektedir. Bu durum Mavi Gezegen ve Bilmece adlı şarkıların öğretmen araştırmaları, öğrenci talepleri, medya, yeni akım medya, teknolojik haberleşme araçları ile öğrenilmiş ve öğrencilere öğretilmiş olabileceğini göstermektedir.

Ortaokul müzik derslerinde tercih edilen sözlü müzik eserleri türlerinin en sevilenden en az tercih edilen türe doğru sıralanmasında, yerli-yabancı popüler şarkıların en çok sevilen tür olduğu ardından halk türküleri, Türk okul şarkıları, marşlar, öykünme şarkılar, aktarma şarkılar, tekerleme ve saymacalar şeklinde türlerin sıralandığı sonucuna varılmış ve ninnilerin en az tercih edilen tür olduğu saptanmıştır. Yerli-yabancı popüler şarkılar ortaokul öğrencileri tarafından çok fazla talep görmekte ve öğrenciler tarafından çok fazla tüketilmektedir. Sakar ve Maba (2015, s. 986) yaptıkları çalışmada ergenlerin dinlemeyi en çok tercih ettikleri müzik türünün popüler müzik ve alt türleri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Hargrove (2019) hazırladığı tez çalışmasında ortaokulda eğitim görmekte olan ergenlerin popüler müzik ve alt türlerini dinlediklerini ve bu müziklerden keyif aldıklarını belirtmektedir. Ayrıca Hargrove ders içerisinde yapılan müzik dinleme etkinliklerinde popüler müzik türüne ait şarkılar

kullanılmadığında öğrencilerin ilgisinin dağıldığını, arkadaşları ile muhabbet ettiklerini ve ders odaklarının bozulduğunu araştırma sonuçları arasında vurgulamıştır.

Yerli-yabancı popüler şarkıların fazla tüketilmesi ve sevilmesindeki ana etken öğrencilerin sosyal medya ve teknolojik iletişim cihazlarında geçirdikleri vakitlerde, yerli-yabancı popüler şarkılara çok fazla maruz kalmaları durumu etken olarak gösterilebilir. Müzik endistrüsinin sürdürdüğü pr ve pazarlama çalışmaları sonucunda yerli-yabancı popüler şarkılar sürekli olarak karşımıza çeşitli yayın organlarınca çıkartılmaktadır. Güncel müzik soundları ile harmanlanan bu şarkılar sosyal medya ve teknolojik yayın organlarında sık sık kullanması ve yer verilmesi nedeni ile öğrencilerin ilgisini çekmekte ve öğrenciler tarafından çokça tüketilmektedir. Yerli-yabancı popüler şarkıların sözleri içerisinde belirtilen maddi zenginlik, aldatma, aldatılma, şiddet, cinsellik gibi toplum tarafından benimsenmeyen birçok konu, ergenlik döneminin çocuklar üzerinde yarattığı beğenilme, sevilme ve tercih edilme duyguları nedeni ile çocuklar tarafından beğenilmekte ve çocuk davranışlarını olumsuz etkilemektedir. Öğrenciler farklı görülmek, farkedilmek ve arkadaşları arasında popüler olmak için bu şarkıları beğenmese bile beğenmiş gibi yapmaktadırlar. Çevrelerinde ve okullarında popüler olan ya da arkadaş gruplarında lider konumda görünen arkadaşlarının dinlediği, sevdiği popüler şarkıları, arkadaş grupları içerisinde dışlanmamak, kabul edilmek ve beğenilmek için, popüler konumda veya lider konumda olan arkadaşlarının dinlediği yerli-yabancı popüler şarkıları benimsemiş ya da benimsemiş gibi davranmaktadırlar. Kamalı ve Temiz (2017) yaptıkları çalışmada ortaokul öğrencilerinin dinlediği müzik türlerinin genel olarak arkadaşları ile benzeştiğini ve çoğunlukla popüler müzik ve alt türlerinin öğrenciler tarafından tercih edildiğini gözlemlemişlerdir. Bahsedilen durum bir genelleme olup, ergenlerin beğenilme arzusuna bağlı gösterimci tüketim ile müzik dinleme eylemleri gerçekleştirmeleri sebebiyle ilişkilendirilmektedir.

Araştırma kapsamında görüşme yapılan müzik öğretmenleri tarafından yerli-yabancı popüler şarkıları çok tüketen öğrencilerde hırçın ve uyumsuz davranışlar ile birlikte şiddet eğiliminin arttığının da gözlemlendiği ifade edilmiştir.

Günindi Ersöz (2002) popüler müzik videolarının gençler üzerindeki etkisi üzerine yaptığı çalışmada, popüler müzik ürünlerinde ve videolarında yaratılan simgesel dünyanın, gerçek dünyanın algılanışını etkilediğini belirtmiştir. Günindi Ersöz yaptığı çalışmada farklı disiplinler tarafından yapılan çalışmaların, popüler kültür ürünlerinin şiddet, saldırganlık, erotizm ve pornografik unsurlar içerdiğini ve bunların da etkilerinin kaçınılmaz olduğunu ve çocukların üzerinde olumsuz etkiler yarattığını vurgulamıştır.

Ortaokul müzik derslerinde en çok işlenen konu ve temalar Atatürk ve vatan sevgisi, sevgi, barış ve aile temaları, doğa ve hayvan sevgisi, müzikal kavramlar ve teknik bilgiler, belirli gün ve haftalar ile milli bayramlar olarak belirlenmiştir. Tercih edilen şarkılarda en çok işlenen konu ve temanın Atatürk ve vatan sevgisi olduğu gözlemlenmektedir.

Atatürk ve vatan sevgisi, doğa ve hayvan sevgisi, birçok tema içeren yerli-yabancı popüler şarkılarda geçen konu ve temalar, barış ve sevgi temaları, hak, özgürlük insan ve yaşam konu ve temaları, mutluluk ve pozitif duygular içeren konu ve temalar, aşk ve duygusal durumlar içeren konu ve temalar, ortaokul müzik derslerinde öğrencilerin söylemekten keyif aldığı konu ve temalar olarak belirlenmiştir. Yerli-yabancı popüler şarkılar türü içerisinde geçen tüm tema ve konuları sevdikleri öğretmenler tarafından belirtilmiş ve öğrencilerin yerli-yabancı popüler şarkıları ne kadar sevdiği bir kez daha gözlemlenmiştir. Popüler kültürün etkisi ortaokul öğrencileri üzerinde büyük ölçüde görülmektedir.

Hızlı tempolu şarkılar öğrenciler tarafından daha çok talep görmekte ve sevilmektedir. Bu durum yine ortaokul öğrencilerinin ergenlik döneminde kendini gösteren hormonal denge ile ilişkilendirilmiş, öğrencilerin kanlarının kaynadığından ve yavaş şarkıların öğrencileri sıktığından bahsedilmiştir. Temposu yavaş olan şarkıların tercih edilmediği yönünde görüş bildiren öğretmenler, 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde ergenliğe bağlı duygu durum değişikliklerinden ötürü yavaş ve duygusal şarkıların da tercih edildiği gibi önemli bir detaya değinmişlerdir.

Ortaokul müzik derslerinde en çok sevilen şarkıların ortak özellikleri, şarkıların ritmik yapıları, şarkıların doğru prozodi ile yazılmaları, şarkıların ölçü sistemlerinin basit olması, şarkıların kolay söylenebilmesi ve şarkıların tonal yapılarının basit olması şeklinde belirlenmiştir. Belirlenen ortak özellikler çocuk şarkısı bestelerken dikkat edilmesi gereken özellikler ile örtüşmektedir.

Tonal şarkıların daha çok sevildiği ve tercih edildiği bilgisi, öğrencilerin tonal şarkıları daha rahat seslendirdiği ve öğrendiğini göstermektedir. En sevilen şarkılar içerisinde bulunan iki makamsal sözlü müzik eserinin hüseyni makamında olduğu yapılan analizlerde belirtilmiş ve hüseyni makamında yazılan şarkıların da sevildiği belirlenmiştir. Hüseyni makamı tonal yapı ile ilişkilendrildiğinde doğal minör dizisine benzemektedir. Hüseyni makamının tampere sistem içerisinde icrası yapılması sırasında koma perdelerin kullanılmaması, öğrenciler yönünden şarkının söylenmesi ve öğrenilmesini kolaylaştırmaktadır. Öğretmen yanıtlarında yer alan "bu topraklarda doğdukları için makamsal şarkılara aşinalar" cümlesinin hüseyni makamında yazılmış sözlü müzik eserleri için geçerli olabileceği düşünülmektedir.

Tercih edilen şarkılarda öğrencilerin öğrenme ve performans sırasında en çok zorlandığı yönler başlıklar halinde belirlenmiştir. Öğrencilerin en çok zorlandıkları durum şarkıların ses sınırları olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin ergenlik döneminde geçirdikleri ses mutasyonu nedeni ile bu zorluğun ortaya çıktığı düşünülmektedir. Şarkıların ritmik yapılarından kaynaklanan zorlukların ise öğrencilerin müzikal hazırbulunuşluk düzeyleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Özellikle üçleme, noktalı sekizlik ve on altılık notalar içeren ritim kalıplarının öğrenciler tarafından algılanmasının pek kolay olmadığı belirtilmiştir. Şarkı sözlerinin yazıldığı dilin prozodi kurallarına uygun olmayan ve yanlış prozodi ile yazılmış şarkılar da öğrencilerin zorlandığı bir diğer konudur. Yanlış prozodi ile bestelenmiş şarkılar öğrencilerin kelimeleri yanlış telaffuz etmesine neden olmakta ve şarkı içerisinde geçen kelimelerin yanlış anlamlandırılmasına neden olmaktadır. Şarkıların tonal ve ezgisel yapılarında yaşanan zorluklar ise şarkıların melodik yapısında bulunan atlamalı sesler ve tonalitede bulunmayan altere edilmiş sesler geldiğinde yaşanmaktadır. Tonal ya da makamsal yapılarda bulunan değiştirici işaretlerin fazla olması öğrencilerin gözünü korkutmakta ve bu durumun icralarını olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Şarkıların uzunlukları ise öğrencilerin şarkıyı öğrenme ve ezberleme sürecini zorlaştırabilmektedir. Ayrıca müzik öğretmenleri uzun şarkılarda öğrencilerin sıkıldıklarını belirtmişlerdir. Ölçü sisteminden kaynaklanan sorunlar ise eksik ölçü ile başlayan şarkılarda ve 9/8'lik, 7/8'lik gibi ölçü sistemlerine sahip şarkılarda gözlemlenebilmektedir.

Öğretmenler ortaokul müzik derslerinde kullanmak üzere şarkı seçerken şarkıların ritmik yapılarına, şarkılarının öğrenci ses sınırlarına uygunluğuna, şarkıların derste işlenecek konu, tema ve kazanımlara uygun olmasına, şarkıların öğrenci yaş grubuna uygunluklarına, şarkıların kolay ezberlenebilir ve söylenebilir olmasına, temposu hareketli ve pozitif duygular içeren şarkılar olmasına, şarkıların prozodi kurallarına uygun yazılmasına, öğrencilerin müzikal kazanımlarına hizmet edecek şarkılar olmasına, şarkıların ölçü sistemi özelliklerine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen yanıtlarından belirlenen şarkı seçerken dikkat edilmesi gereken özelliklerin çocuk şarkısı bestelerken dikkat edilecek özellikler ile örtüştüğü görülmektedir.

Ortaokul müzik öğretmenleri genel olarak derslerinde ortaokul ders kitapları haricinde kaynak kullanmaktadır. Ders kitabı haricinde kaynak kullanmalarındaki en büyük etken, ortaokul müzik ders kitaplarının öğretmenlere yetersiz gelmesidir. Öğretmen görüşlerine göre müzik ders kitaplarının yetersizliği, ders dışı kaynak ihtiyacını doğurmuştur. Müzik öğretmenleri genel olarak ders dışı kaynak olarak interneti araç edinmiş ve internet üzerinden ulaşabilecekleri nota siteleri, öğretmen forumları, müzisyen forumları ve özellikle de Youtube

video sitesini kullandıklarını belirtmişlerdir. Teknolojinin gelişmesi ile araştırma faaliyetlerinin kolaylaştığını söyleyen eğitimciler internet sayesinde ders dışı yayın ve kaynak bulmakta zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak her türlü yayına internet üzerinden ulaşabildiklerini, sadece spesifik olarak ulaşmak istedikleri yayın ve eserleri fiziki temin ettiklerini bildirmişlerdir. Bazı eğitimciler ise belirli araştırmalar yaparak kitaplar bulduklarını ve bunları tarayarak çeşitli kitapevlerinden bu kitapları edindiklerini belirtmişlerdir. Bu durumlar gözetildiğinde internetin eğitim materyallerine erişimi olumlu ölçüde arttırdığını ve teknolojinin müzik dersi için önemini vurgulayabiliriz. Atay, Akkoyunlu ve Sağlam (2006, s. 38) yaptıkları çalışmada *"sınırsız bilgi kaynağı ve bilginin paylaşılmasında yeni öğretim yöntemleri sunan internet, öğrenci ve öğretmenlerin çeşitli kaynaklara ulaşmalarını sağlamaktadır. Bu nedenle birçok eğitimci, interneti, öğretim programlarını zenginleştirmek amacıyla kullanmaktadır*" görüşü ile internetin eğitimciler için önemini vurgulamışlardır. Taylan Özer (2020, s. 376) yaptığı çalışmada internetin eğitim için önemini, asgari şekilde eğitim için internet kullanımının bilgiye ulaşmayı kolaylaştırdığını, eğitim kaynaklarına ulaşmak için zaman, mekan, maliyet ve coğrafya gibi etkenleri ortadan kaldırarak dünyayı küçük bir köy haline getirip herkesin bilgiye ulaşmasını kolaylaştırdığını belirtmiştir. Taylan kütüphanelerin ve yayın evlerinin kaynakları dijital ortama aktardıklarını ve bu sayede öğrenci, araştırmacı ve öğretmenlerin bu kaynaklara hızlı ve zaman tasarrufu sağlayarak ulaştığını belirtmiş ve öğretmenlerin eğitim teknolojilerini, interneti etkin kullanıp derslere entegre etmesini öğretmenlerin bu gibi durumları uygulamakta yeterlilik kazanmalarının eğitim için hayati önem taşıdığını vurgulamıştır.

Müzik öğretmenleri çocuk şarkısı bestelenirken dikkat edilmesi gereken konuları ve besteleme tekniklerine ilişkin görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir. Müzik öğretmenleri çocuk şarkısı bestelerken şarkıların ses sınırlarının, çocuk şarkısı bestelenen öğrenci yaş grubu ses sınırlarına uygun olmasına dikkat edilmesi durumunu besteleme yapılırken en çok dikkat edilmesi gereken durum olarak belirtmişlerdir. Çocukları zorlayacak ses sınırlarından kaçılması gerektiği ve ergenlik dönemi içerisinde geçirdikleri ses mutasyonu nedeni ile mutasyon dönemindeki ses sınırları gözetilerek şarkıların bestelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Besteleme yapılırken dikkat edilmesi gereken başka bir konu ise şarkı sözlerinin yaş gruplarına uygunluğu olarak belirlenmiştir. Şarkı sözlerinin pozitif, anlamlı ve işlenmek istenen konuyu tam olarak aktarabilecek şekilde olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Kelimelerin, cümlelerin ve cümlelerden oluşan anlam bütünlüklerinin insanlar üzerinde etkisi büyüktür. Çocuk şarkılarının da sözlü müzik eserleri olduğu düşünüldüğünde şarkı

sözlerininde öğrenciler üzerinde büyük etkiler yarattığı düşünülebilir. Çocukların üzerinde yaratılan bu etkiler olumlu veya olumsuz olabilir. Bu yüzden öğretmenler şarkı seçerken mutluluk verici, pozitif sözler içeren şarkıları tercih ettilerini ve besteleme yaparken bu konuyada önem verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Yeni bestelenmiş çocuk şarkıları genel olarak öğrencilerin ilgisini çekmekte ve müzik öğretmenleri de bu şarkılara derslerinde yer vermektedir. Yeni bestelenmiş çocuk şarkılarının güncel konular içermesi ve çağa ayak uydurması çocukların yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına ilgi göstermesindeki en önemli etken olarak düşünülebilir. Yeni bestelenmiş çocuk şarkıları, yeni nesil çocuk şarkıları olarak da isimlendirilebilir. Şarkıların çağı yakalaması ve güncellenen kazanımlara hitap etmesi önemli bir durumdur. En sevilen beş şarkı içerisinde üç yeni nesil çocuk şarkısının bulunduğu bilgisi çocukların bu şarkıları ne kadar sevdiği ve yeni nesil şarkıların günümüz müzik derslerindeki önemini ortaya koymaktadır.

Ortaokul müzik öğretmenleri kendi ortaokul dönemlerinde öğrendikleri çocuk şarkılarına müzik derslerinde yer vermektedir. Fakat öğrenciler genel olarak bu şarkıları demode bulmakta ve öğretmenlerine bu şarkıları öğrenirken, seslendirirken sıkıldıklarını belirtmektedirler. Bu durumun bu şarkılar içerisinde bazılarının (klasikleşmiş şarkılar dışında) günümüz müzik dersi ihtiyaçlarına cevap vermediği ve eski dönem çocuk şarkılarının güncelliğini yitirmiş olabileceğinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Klasik çocuk şarkıları ve yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına ortaokul müzik dersi repertuarında dengeli olarak yer verilmesi gerektiği sonucu, yeni bestelenmiş güncel çocuk şarkılarının önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Müzik öğretmenleri klasik çocuk şarkıları içerisinde zamana meydan okuyan ve zengin içeriklere sahip olan şarkıların, repertuarda bulunmasını ve güncel yeni bestelenmiş çocuk şarkılarının da seçilerek ortaokul müzik dersi repertuarında yer verilmesi gerektiğini savunmuşlardır.

Ortaokul müzik dersi kitaplarında bulunan repertuarın yeni bestelenmiş çocuk şarkıları ile harmanlanarak, klasik çocuk şarkıları ile dengeli bir biçimde sunulması ve bu doğrultuda müzik dersi kitaplarının güncellenmesi doğru bir yaklaşım olacaktır.

Yerli-yabancı popüler şarkılara müzik öğretmenleri ortaokul müzik derslerinde sıkça yer vermektedir. Öğrencilerin bu şarkılara olan talepleri ve öğretmenlerin zamanı yakalama isteği bu şarkılara derslerde yer verilmesinin en büyük nedenlerinden biri olarak gösterilebilir. İçerdikleri güncel müzik soundları her çağda yerli-yabancı popüler şarkıları öğrenciler açısından ilgi çekici kılmaktadır. Öğretmenlerin bu şarkıları dikkatli ve özenli şekilde seçmesi ve derslerinde yer vermesi gerekmektedir. Müzik endüsterisi tarafından üretilen ve tüketime sunulan bu şarkılar, genel olarak toplum tarafından pek de kabul görmeyen sözel içeriklere

sahiptir ve bu şarkıların çoğunlukla zengin ezgisel yapılar içermediği, tek düze ezgisel yapılara sahip olduğu görülmektedir. Sözlerin analizi yapılarak, yaşlarına uygun sözler barındıran şarkılara ve ezgisel yapının daha zengin olduğu yerli-yabancı popüler şarkılara derslerde yer verilmesi doğru olacaktır. Teknolojinin gelişmesi ile iletişim araçlarının bu şarkılara ulaşılabilirliği arttırdığı düşünüldüğünde yerli-yabancı popüler şarkıların dikkatli bir biçimde kullanılması ve öğrencilerin bu şarkılara gösterdiği yoğun ilgi nedeniyle öğrencileri doğru biçimde yönlendirmeli ve yaşlarına uygun şarkıları seçerek onları bilinçlendirmeliyiz.

5.3. Öneriler

Ortaokul müzik derslerinde kullanılan çocuk şarkılarına ilişkin öğretmen görüşlerine dayalı olarak yürütülen araştırma sonuçları ışığında aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Ortaokul müzik ders kitaplarının incelenerek zamana ayak uydurması adına güncellenmesi,
- Yerli-yabancı popüler şarkılara olan ilgi nedeni ile öğrencilerin müzik derslerine ilgiyle ve aktif katılımlarının sağlanması amacıyla popüler şarkılara benzer çocuk şarkılarının bestelenmesi,
- İnternet, müzik yazılımları, karaoke programları, elektronik müzik aletleri gibi teknolojik materyallerin ortaokul müzik derslerinde daha çok yer alması ve yer verilmesi,
- Ortaokul müzik ders kitaplarında yeni bestelenmiş çocuk şarkılarına daha çok yer verilmesi,
- Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri dersi ve Okul Müziği Dağarı derslerine Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında daha çok yer ve zaman verilmesi,
- Şarkı seçimlerinin ortaokul dönemi içerisinde eğitim görmekte olan öğrencilerin ergenlik dönemine bağlı mutasyon sürecinde olma durumları dikkate alınarak gerçekleştirilmesi,
- Ergenliğe bağlı ses mutasyonu döneminin getirdiği zorluklarla baş etmek adına öğretmenlerin mutasyon dönemi ses değişimlerine bağlı ses sorunları konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları için uzman kişiler tarafından verilecek hizmet içi eğitimlerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Artemiz, B. (2009). *Ergenlerin farklı müzik türlerine ilişkin ilgileri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji: İstanbul (No: 254006)

Arslan, H. ve Kırlıoğlu, M. (2019). Madde alt kültürünün dile gelmiş hâli: Rap müzik. *Addicta: The Turkısh Journal On Addıctıons,* 6(3), (821–845) DOI: 10.15805/addicta.2019.6.3.0075

Akıncı, M. Ş. (2018). Müzik eğitiminde çocuk şarkılarının seçimi: eğitim programı, teknik, fiziksel, duygusal durumlar ve çeşitli diğer etmenler. *Journal of International Social Research,* 11(59), (700-709) DOI:10.17719/jisr.2018.2679

Akıncı, M. Ş. (2019). Müzik eğitiminde çocuk şarkılarının seçimi: müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler. *Social Sciences Studies Journal,* 5(38), (3471-3479) DOI:10.26449/sssj.1593

Aksu, C. (2010). *Türkiye'de Eğitim Müziği.* İstanbul: Bemol Müzik Yayınları

Apaydınlı, K. (2012). Ergenlik dönemi sorunlarının çözümünde müzik eğitiminin rolü ve önemi. *Fine Arts*, 7(2), (123-130). Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/303003326

Atav, E., Akkoyunlu, B. ve Sağlam, N. (2006). Öğretmen adaylarının internete erişim olanakları ve kullanım amaçları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 30, (37-44). Erişim adresi: http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/723-published.pdf

Atak Yayla, A. ve Dalmışlı, F. (2014). Müzik eğitiminde öğretim materyallerinin kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(10), (199-214). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/makusobed/issue/19442/206820

Babaoğul, M., Buğday, E. B. ve Şener, A. (2012). *Tüketici Yazıları III.* Ankara: Elma Teknik Basım, Matbaacılık

Bakırcı, M.Ç. (2020). *Dinlenen müziklerin sözleri, gençleri kötü davranışlara itiyor olabilir mi*. Evrim Ağacı. https://evrimagaci.org/dinlenen-muziklerin-sozleri-gencleri-kotu-davranislara-itiyor-olabilir-mi-9007

Bartneck, R. (2016). *Vom umgang mit der mutation in bezug auf chorische stimmbildung.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Universität für Musik und darstellende Kunst Graz: Avusturya/Graz

Başalan, H. (2019). *Müzik eğitiminde kullanılmak üzere yayımlanmış çocuk şarkılarının içerik bakımından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Konya (No: 556039)

Bilge, A. (2012). Yaşama dair olumlu düşünce. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 28(3), (129-135) Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/egehemsire/issue/49347/630309

Bilgin, S. ve Saktanlı, S. C. (2010). Eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından örnek bir şarkı incelemesi. *Fine Arts*, 5(1), (22-27). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsafine/issue/19905/213154

Büyükgönenç L. ve Törüner E. (2012). *Büyüme ve gelişme. Çocuk sağlığı ve hastalıkları temel hemşirelik yaklaşımları*, Ankara: Göktuğ Yayıncılık

Can, N. (2004). Öğretmenlerin geliştirilmesi ve etkili öğretmen davranışları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 1(16), (103-119). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/erusosbilder/issue/23749/253023

Cevanşir, B. ve Gürel, G. (1982). *Foniatri*. İstanbul: Sanal Matbaacılık.

Cooksey, J. M. (1977). The development of a contemporary, Eclectic theory for the training and cultivation of the junior high school male changing voices. *The Choral Journal*, 18 (2), (5-14) Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/23544928?seq=1

Cooksey, J. M. (2000). Voice transformation in male adolescents. In L. Thurman, & G. F. Welch (Eds.), *Bodymind and voice: Foundations of voice education.* İçinde (s. 722) Lowa City: National Center for Voice and Speech

Cooksey J. M. (2009). "İlköğretim II. kademede erkek ergen sesinin çalıştırılması ve eğitilmesine yönelik çağdaş, eklektik bir kuramın geliştirilmesi. II. Bölüm". Çev. O. Ozan Bilen, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), (154-180). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/160934

Çalışkan, Ö. (2019). *Türkiye'de ilköğretim II. kademe müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının ritmik yapı açısından incelenmesi ve besteci görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Bursa (No: 602177).

Çevik, S. (2006). *Müzik öğretmenliği eğitiminde ses eğitimi alan derslerinin müzik öğretmenliği yeterlikleri yönünden değerlendirilmesi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi. Pamukkale Üniversitesi, Denizli

Doğanyiğit, S. (2020). Mutasyon (ses değişimi) döneminde seslerin sınıflandırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), (991-1010). DOI: 10.31592/aeusbed.681306

Erdoğan, S. (2008). *Ses Eğitimi'nde terminoloji ve temel kavramlar bazında öğrenci yeterliliklerinin incelenmesi.* (Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı: İzmir (No: 230932)

Eren, O. (2007). *Müzik sanatında biçim ve yorumlama*. (Yayınlanmamış sanatta yeterlik tezi) Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Eskişehir (No: 210017)

Ertek Babaç, E. ve Köse, H. S. (2018). Güncellenen ilköğretim müzik dersi öğretim programına göre şarkı söyleme becerisine ilişkin beklentiler (Afyonkarahisar ili örneği). *İdil Dergisi*, 7(51), (1385-1395). DOI: 10.7816/idil-07-51-01

Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Gackle, L. (1991). The adolescent female voice characteristics of change and stages of development. *Choral Journal*, 31(8), (17-25). Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/i23546856

Glover, J. (2000) *Children composing*, Londra and Newyork: RoutledgeFalmer

Göher, F. (2006). *Türk ve Batı çocuk şarkılarının karşılaştırılmalı analizi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara (No: 215277)

Günindi Ersöz, D. A. (2002). Popüler kültür ürünlerinden müzik videolarının gençler üzerindeki olumsuz etkileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 5(5), Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/spcd/issue/21105/227295

Hargrover, T. K. (2019). *Listening in the secondary music classroom.* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi) Minot State University: United States, Erişim adresi: https://www.proquest.com/openview/c5f87e2faec4f9a16b2d9ea3f6f84c28/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y

Helvacı, A. (2003). *"Ses eğitiminde register ve rezonans".* Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildirisi, (s. 124-129) İnönü Üniversitesi, Malatya.

Horzum Taylor, I. (2015). Facebook and the being liked motive. *International Journal of Social Sciences and Education Research,* 1(4), (1216-1227). DOI: 10.24289/ijsser.27911

İçelli, E. N. (2013). Dünya müziği ve türk müziği açısından prozodi meselesinin tarihsel süreci ve gelişimi. *Kültür Evreni Dergisi*, 4(17), (118-121).

İsababayeva Apaydın, A. ve Arslan, F. (2015). Antik Yunan felsefesinde ahlaki eğitim aracı olarak "müzik". *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), (323-342). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29167/312338

Kalkanoğlu, B. (2020). Eğitim müziğine okul şarkısı kazandırma basamakları: besteleme, armonize etme ve eşlikleme. H. Şahin, B. Avcı, Akbel (Ed). *Eğitim bilimleri güncel araştırmalar bölüm 15 içerisinde* (s. 457). Cetinje: IVPE.

Kamalı, C. ve Temiz, E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin müzik tercihlerinin ve bu tercihleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Fine Arts,* 12(4), (280-298). DOI: 10.12739/NWSA.2017.12.4.D0207

Karakuş, Z. (2019). *Belirli gün ve haftalarda kullanılan şarkılar hakkında öğretmen görüşleri.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara (No: 558620)

Kartal, M. (2009). *Ses teknikleri*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Kaya, H. ve Çiftçibaşı, M. C. (2020). Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine ilişkin görüşlerinin öğretmen değişkenine göre incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 29(16), (1782-1809). DOI: 10.26466/opus.686395

Kazu, H. ve Yeşilyurt, E. (2008). Öğretmenlerin öğretim araç-gereçlerini kullanım amaçları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), (175-188). Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/344236561

Kılıç, S. (2013). Örnekleme yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), (44-46). DOI: 10.5455/jmood.20130325011730

Kızıldeli, N. (2006). 2000 ve 2006 yılları arasında müzik öğretmenlerinin mutasyon dönemindeki çocukların ses özellikleri ve eğitimi konusundaki düşünce ve deneyimlerine karşılaştırılmalı bir bakış. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 615-633) Pamukkale Üniversitesi, Denizli

Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), (231-238). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/pub/erusosbilder/issue/23750/253040

McCracken, G. (1988). *The long interview*. California: Sage Publications.

Mohr, A. (1997). *Handbuch der Kinderstimmbildung*. Mainz: Schott

Muradova, N. (2020). *Pozitif iletişim bağlamında olumlu bakış açısının kurum içi iletişime etkisi. State Oil Company of Azerbaijan Republic (SOCAR) şirketi üzerine bir inceleme.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul

Newberg, M.D. ve Waldman, M.R. (2012). *Words can change yout brain*. New York: Penguin Group

Oakes, S. (2000). The influence of the musicscape within service environments. *Journal Of Services Marketing*, 14(7), (539-556). DOI:10.1108/08876040010352673

Okay, G. (2017). *Okul şarkılarının çalgılarla eşliklenmesine yönelik yöntem ve uygulamalar.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara (No: 461495)

Otacıoğlu, S. (2017). Ergen seslerinde ses değişimi ve eğitimi. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi,* 15(1), (49-64). DOI: 10.18026/cbayarsos.297841

Öner, A. (2014). *Hayat boyu eğitimin sağlanmasında halk eğitimi merkezlerinin değerlendirilmesi: yenişehir halk eğitimi merkezi örneği.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Mersin (No: 354959)

Öz Biber, N. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 14(1), (101-106). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16676/173251

Özan, M. B. ve Yaraş, Z. (2018). *Eğitim bilimine giriş,* Özan, M. B. ve Özdemir, T. Y. (Ed.). Ankara: Asos Yayınları

Özdek, A. (2006). *Özengen müzik eğitimi veren kurumlarda klasik gitar eğitimi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Konya (No: 189394)

Özer, Z. ve Onuray Eğilmez, H. (2022). MEB. 2017 ortaokul müzik dersi öğretim programının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi,* 51(234), (1181-1208). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1436339

Özgürsoy, A. (2019). *Anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile müzik öğretmenlerinin çocuk şarkıları seçme kriterleri konusunda görüşlerinin karşılaştırılması.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara (No: 575712)

Pezenburg, M. (2007). *Stimmbildung: Wissenschaftliche grundlagen–didaktik–Methodik.* Augsburg: Wißner

Polat, S. (2017). Ses eğitiminin temel ögeleri ve çeşitli söyleme tekniklerine yönelik uzman görüşleri ve performans değerlendirme ölçeği örneği, *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi,* 3(1), (1-18). DOI:10.22252/ijca.321534

Robin, S, (2008). *Children and music: an exploration of the impact of music on children's lives.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marietta College: Amerika Birleşik Devletleri/Ohio (No: 1208554391)

Sakar, M. H. ve Maba, A. (2015). ortaokul öğrencilerinin müziksel tercihleri ve dinleme pratikleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36), (980-996). Erişim adresi: https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/musical-preferences-and-listening-practice-of-secondary-schoolstudents.pdf

Satır, Ö. C. (2008). *İlköğretim müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarının öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğu açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara (No: 232003)

Sparber, M. ve Frank, F. (1908). *Die mutations-stimme im gesangunterricht*. Zurich: Pan A.G

Sun, M. ve Seyrek, H. (2002). *Okul öncesi eğitimde müzik.* İzmir: Müzik Eserleri Yayınları

Şahin, D. (2019). *Ergenlerde sosyal medyaya yönelik tutumların, yalnızlık, depresyon ve beğenilme arzusuyla ilişkisi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Lefkoşa (No: 6816084312) Erişim adresi: http://docs.neu.edu.tr/library/6816084312.pdf

Şenel, O. (2014). Problem müzik kavramı ve bir problem müzik türü olarak arabesk. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), (209–224). DOI: 10.16992/ASOS.65

Şensoy, H. (1992). *Karşılaştırmalı olarak 17. ve 20. yy'lar arasında türk müziğinde ve avrupa kökenli müzik'te kullanılan formların birbirlerine benzerlikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul (No: 22629)

Taylan, T. C. (2018). *Türk makam müziği çocuk şarkıları üzerine bir inceleme.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul (No: 513131)

Taylan Özer, G. (2020). Dijital okuryazarlık: araçlar, metodolojiler, uygulamalar ve öneriler. A. Kılıç, H. İ. Bülbül, M. Küçükali, Ş. Sarıoğlu (Ed.) *Eğitim amaçlı internet kullanımı içinde* (s. 375-410). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık Eğitim Danışmanlık

Tekin, H. H. ve Tekin, H. (2012). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme, *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), (101-116). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusosyoloji/issue/521/4777

Tekin, H. S. (2011). Şâir ve besteci arasındaki âhenk. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* 6(3), (329-354). DOI: 10.7827/TurkishStudies.2433

Took, K. J. ve Weiss, D. S. (1994). "The relationship between heavy metal and rap music and adolescent turmoil: real or artifact?". *Adolescence,* 29(115), (613-621). Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/15367247_The_relationship_between_heavy_metal_and_rap_music_and_adolescent_turmoil_real_or_artifact

Töreyin, A.M. (1998). *Türkiye Türkçesi dil bilgisi yapısının şan eğitimi amaç, ilke ve teknikleri açısından incelenmesi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Tuğcular, E. (2015). Eğitim müziği besteleme dersinde izlenen yöntemler (Gazi Üniversitesi örneği), *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi* 1(1), (1-12) DOI:10.5578/AMRJ.8895

Türkmen, F. E. (2010). Türk çocuk şarkıları dağarcığının müzik öğretmenlerinin yaklaşımları açısından değerlendirilmesi, *Sosyal Bilimler Dergisi,* 2(12), (183-202). Erişim adresi: https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423867088.pdf

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: görüşme, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 24(24), (543-559). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10372/126941

Uçan, A. (1987). *Müzik eğitimi güzel sanatlar eğitimi*. Eskişehir: A.Ü. AÖF. Yayınları

Uçan, A. (1994). *Müzik eğitiminde kavramlar- ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayın Evi

Uçan, A. (1996). *İnsan ve müzik insan ve sanat eğitimi.* Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayın Evi

Uçan, A. (1997). *Müzik eğitiminde kavramlar- ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayın Evi

Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi. Temel kavramlar-ilkeler yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum.* Ankara: Evrensel Müzik Evi

Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi* (4th ed.). Ankara: Arkadaş Yayınevi

Vestad, I. L. (2017). Introduction: Children's musician emerging field of research. *Nordic Journal of Art and Research* 6(2), (1-6). Erişim adresi: https://doi.org/10.7577/information.v6i2.2274

Yıldız, N. (2005). Çocuk şarkıları üzerine bir inceleme. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi,* 20(20), (1500-1525). Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/pub/tad/issue/11479/136812

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK, (2018). "Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları". (Erişim Tarihi: 25.12.2022) Erişim adresi: https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari

YÖK, (2018). "Müzik öğretmenliği lisans programı ders kataloğu". (Erişim Tarihi: 25.12.2022). https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

EKLER

EK 1. ÖĞRENCİ AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Ozan Gelen		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Müzik Eğitimi		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	Müzik Öğretmenliği	2019
Tez Başlığı	Ortaokul Müzik Derslerinde Kullanilan Çocuk Şarkılarına İlişkin Öğretmen Görüşleri		
Tez Danışmanı	Dr. Ögr. Üyesi Esin Uçal Canakay		

EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Görev yaptığınız okulun bulunduğu ilçe: ……..

Görev yaptığınız okulun adı: …….

1. Cinsiyetiniz nedir?

( ) Kadın ( ) Erkek

2. Kaç yaşındasınız?

( ) 25 yaş ve altı ( ) 26-35 yaş arası
( ) 36-45 yaş arası ( ) 46 yaş ve üstü

3. Kaç yıldır müzik öğretmeni olarak görev yapmaktasınız?

( ) 1-5 yıl ( ) 6-10 yıl ( ) 11-15 yıl ( ) 16-20 yıl ( ) 20 yıldan fazla

4. Ortaokul kademesi içerisinde hangi sınıf ya da sınıflara eğitim vermektesiniz?
( ) 5. sınıf ( ) 6. sınıf ( ) 7. sınıf ( ) 8. sınıf

5. Hangi bölümden mezun oldunuz?

( ) Müzik Öğretmenliği Bölümü

( ) Müzik Bilimleri Bölümü

( ) Müzik Teknolojileri Bölümü

( ) Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü

( ) Türk Müziği Devlet Konservatuarı

( ) Devlet Konservatuarı

( ) Diğer

5. Öğrenim durumunuzu işaretleyiniz.

( ) Lisans

( ) Yüksek Lisans

( ) Doktora

7. Kaç yıldır ortaokulda görev yapmaktasınız?

( ) 1-5 yıl ( ) 6-10 yıl ( ) 11-15 yıl ( ) 16-20 yıl ( ) 20 yıldan fazla

EK 3. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

1) Ders içinde kullandığınız şarkılar arasında öğrencilerinizin en sevdiği şarkılar hangileridir? En çok sevilen ilk beş şarkıyı sıralayabilir misiniz?

2) Şarkı türlerine göre öğrencilerinizin en çok sevdiği türleri 1,2,3,4,5,6,7,8 olarak numaralandırabilir misiniz?

( ) Tekerlemeler Ve Saymacalar
( ) Aktarma Şarkılar
( ) Öykünme Şarkılar
( ) Türk Okul Şarkıları
( ) Marşlar
( ) Halk Türküleri
( ) Ninniler
( ) Yerli Ve Yabancı Popüler Şarkılar

3) Öğrencileriniz tonal şarkılara ve makamsal şarkılara ne gibi tepkiler veriyor? Tonal şarkılar mı yoksa makamsal şarkılar mı daha çok seviliyor? Açıklayabilir misiniz? Sizce tercih sebepleri neye göre şekilleniyor?

4) Öğrencileriniz daha çok temposu hızlı şarkıları mı yoksa yavaş şarkıları mı seviyor?

5) Ortaokul düzeyi için kullanılan şarkılarda en çok hangi konular ele alınmaktadır?

6) Ortaokul düzeyindeki çocuklar en çok hangi konularda yazılmış şarkıları söylemekten keyif alıyorlar?

7) Ortaokul müzik derslerinde kullanılan şarkılar içerisinde en sevilen şarkıların besteleme teknikleri açısından ortak özellikleri sizce nelerdir? (prozodi, ritmik yapı, ölçü sistemi vs…)

8) Derslerinizde çalıştığınız şarkılar içerisinde öğrencilerinizin zorlandıkları yönler nelerdir? (Prozodi, ses genişliği, ritmik yapı, tonal yapı, şarkı uzunluğu vs…)

9) Derslerinizde çalışacağınız şarkıları belirlerken ders kitapları dışındaki kaynaklara başvuruyor musunuz? Yanıtınız "evet" ise, hangi kaynaklardan yararlandığınızı açıklar mısınız?

10) Derste çalışmak üzere şarkı seçimi yaparken şarkıların hangi özelliklerini dikkate alıyorsunuz?

11) Son yıllarda yeni bestelenmiş çocuk şarkılarını nasıl buluyorsunuz? Derslerinizde bu şarkılara yer veriyor musunuz? Klasikleşmiş çocuk şarkıları ile son yıllarda bestelenmiş çocuk şarkılarının birbirlerinden ayrıldıkları yönler var mı? Varsa, hangi yönlerden farklılıklar olduğunu düşünüyorsunuz?

12) Sizin çocukken söylediğiniz şarkılardan öğrencilerinize öğrettikleriniz var mı? Bu klasikleşmiş şarkılara öğrencilerin tepkisi nasıl oluyor?

13) Sizce ortaokul müzik dersi programda daha çok klasikleşmiş şarkılar mı yoksa güncel, yeni bestelenmiş şarkılar mı yer almalı? Sizin tercihiniz hangi yönde? Neden?

14) Sizce ortaokul düzeyi için çocuk şarkısı bestelerken nelere dikkat edilmelidir?

15) Derslerinizde yerli ya da yabancı popüler şarkılara yer veriyor musunuz? (Türkçe pop, yabancı pop, rap vb…) Öğrencilerinizin bu şarkılara karşı tepkilerini açıklayabilir misiniz?

16) Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK 4. ETİK KURUL VE UYGULAMA İZİNLERİ

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-12018877-604.01.02-26204545 09/06/2021
Konu : Araştırma İzni - Ozan GELEN

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı yazısı (Genelge 2020/2).
b) Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünün 27.04.2021 tarihli ve 48795 sayılı yazısı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ozan GELEN' in, "Ortaokul Müzik Derslerinde Kullanılan Çocuk Şarkılarının Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından Analizi" konulu çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı ekli listede belirtilen okullarda uygulama isteği ilgi (b) yazıda belirtilmektedir.

Söz konusu ölçeklerin uygulanmasının, Müdürlüğümüze bağlı ekli listede belirtilen okullarda 2020-2021 eğitim öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Ömer YAHŞİ
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Erhan GÜNAY
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
2-Anket Formları (6 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Dudu ALP Bilgisayar İşletmeni
Telefon N
Unvan : Bilgisayar İşletmeni
E-Posta:
İnternet Adresi: Faks:2322803547
Kep Adresi : m.
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 961f-f8bf-361c-b106-4b09 kodu ile teyit edilebilir.

Çok İvedi

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : E-87347630-640.99-73459
Konu : Ozan GELEN

24/06/2021

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 19.03.2021 tarih ve E-49926767-300.99-31865 sayılı yazınız.
b) İzmir Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 10.06.2021 tarih ve E-12018877-604.01.02-26262130 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazınız ile bildirilen Enstitünüz lisansüstü öğrencisi Ozan GELEN'in "Ortaokul Müzik Derslerinde Kullanılan Çocuk Şarkılarının Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından Analizi" konulu çalışması kapsamında uygulama yapma talebine ilişkin İzmir Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan ilgi (b)'de kayıtlı yazı, işbu yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Nükhet HOTAR
Rektör

Ek: İlgi (b)'de kayıtlı yazı ve ekleri. (12 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrağın http://dogrulama.deu.edu.tr linkinden 59868189X8 kodu ile doğrulayabilirsiniz.

Dil.
Adres:
Tel:
Kep Adresi:

Bilgi İçin İrtibat:
Merve ÇÜRÜK
Dahili:
E-Posta: merve.curuk@deu.edu.tr

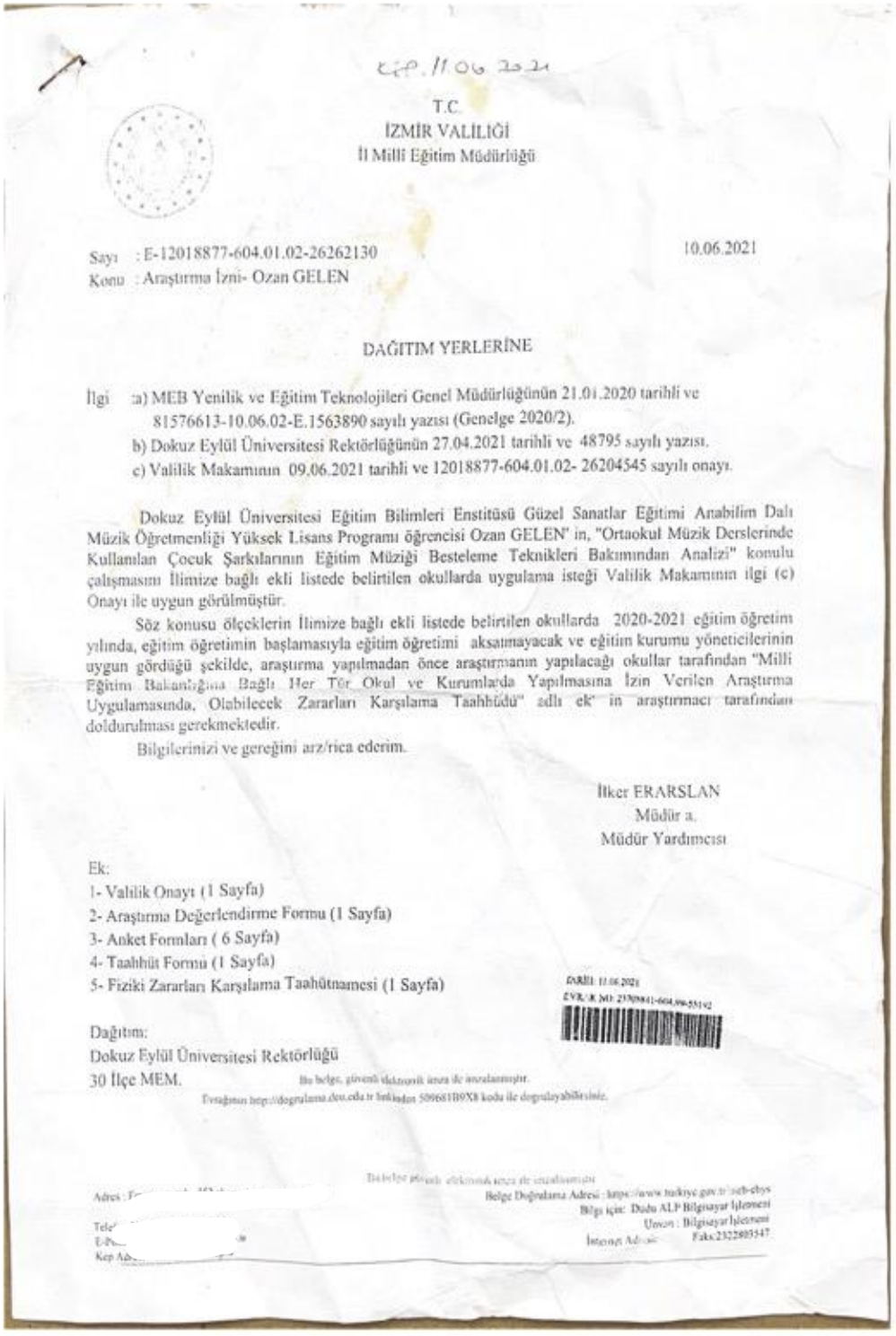

11.06.2021

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-12018877-604.01.02-26262130 10.06.2021
Konu : Araştırma İzni- Ozan GELEN

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi :a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı yazısı (Genelge 2020/2).
b) Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünün 27.04.2021 tarihli ve 48795 sayılı yazısı.
c) Valilik Makamının 09.06.2021 tarihli ve 12018877-604.01.02- 26204545 sayılı onayı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ozan GELEN' in, "Ortaokul Müzik Derslerinde Kullanılan Çocuk Şarkılarının Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından Analizi" konulu çalışmasını İlimize bağlı ekli listede belirtilen okullarda uygulama isteği Valilik Makamının ilgi (c) Onayı ile uygun görülmüştür.

Söz konusu ölçeklerin İlimize bağlı ekli listede belirtilen okullarda 2020-2021 eğitim öğretim yılında, eğitim öğretimin başlamasıyla eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde, araştırma yapılmadan önce araştırmanın yapılacağı okullar tarafından "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Her Tür Okul ve Kurumlarda Yapılmasına İzin Verilen Araştırma Uygulamasında, Olabilecek Zararları Karşılama Taahhüdü" adlı ek' in araştırmacı tarafından doldurulması gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

İlker ERARSLAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Ek:
1- Valilik Onayı (1 Sayfa)
2- Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
3- Anket Formları (6 Sayfa)
4- Taahhüt Formu (1 Sayfa)
5- Fiziki Zararları Karşılama Taahhütnamesi (1 Sayfa)

Dağıtım:
Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü
30 İlçe MEM.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Belgenin http://dogrulama.deu.edu.tr linkinden 509681B9X8 kodu ile doğrulayabilirsiniz.

Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Dudu ALP Bilgisayar İşletmeni
Unvan : Bilgisayar İşletmeni
Faks:2322805547

EK 5. Gönüllü Katılımcı Onam Formu

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ETİK KURULU BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Bu formun amacı katılmanız rica edilen araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılmanız ile ilgili izin almaktır.

Bu kapsamda "Ortaokul Müzik Derslerinde Kullanılan Çocuk Şarkılarının Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından Analizi" başlıklı araştırma Ozan Gelen tarafından **gönüllü katılımcılarla** yürütülmektedir. Araştırmanın yürütülmesi için gerekli izinler alınmıştır ve istediğiniz takdirde tarafınıza sunulabilir. Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacıyla görüşebilirsiniz. Bu araştırmaya **katılmama** hakkınız bulunmaktadır. Aynı zamanda çalışmaya katıldıktan sonra çalışmadan **çıkabilirsiniz.** Bu formu onaylamanız**, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** anlamına gelecektir.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmada ortaokul müzik öğretmenleri ile görüşme yapılarak en sevilen çocuk şarkılarının belirlenmesi ve öğretmen görüşleri doğrultusunda eğitim müziği besteleme tekniklerine yönelik elde edilen bulgular doğrultusunda öneriler geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Süresi: 1 Yarıyıl

Araştırmanın Yürütüleceği Yer: İzmir ili ilçelerinde bulunan ortaokullar ve bu okullarda çalışan müzik öğretmenleri. (Görüşme yapılacak okulların listesi etik kurul başvuru dilekçesinde sunulmuştur.)

Çalışmaya Katılım Onayı:

Katılmam beklenen çalışmanın amacını, nedenini, katılmam gereken süreyi ve yeri ile ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak çalışma süresince üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar sözlü olarak araştırmacı tarafından yapıldı. Bu çalışma ile ilgili faydalar ve riskler ile ilgili bilgilendirildim.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Islak imzası ile)

Adı-Soyadı:
İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Ozan Gelen
e-posta:

İmzası:

